AL. DUMAS

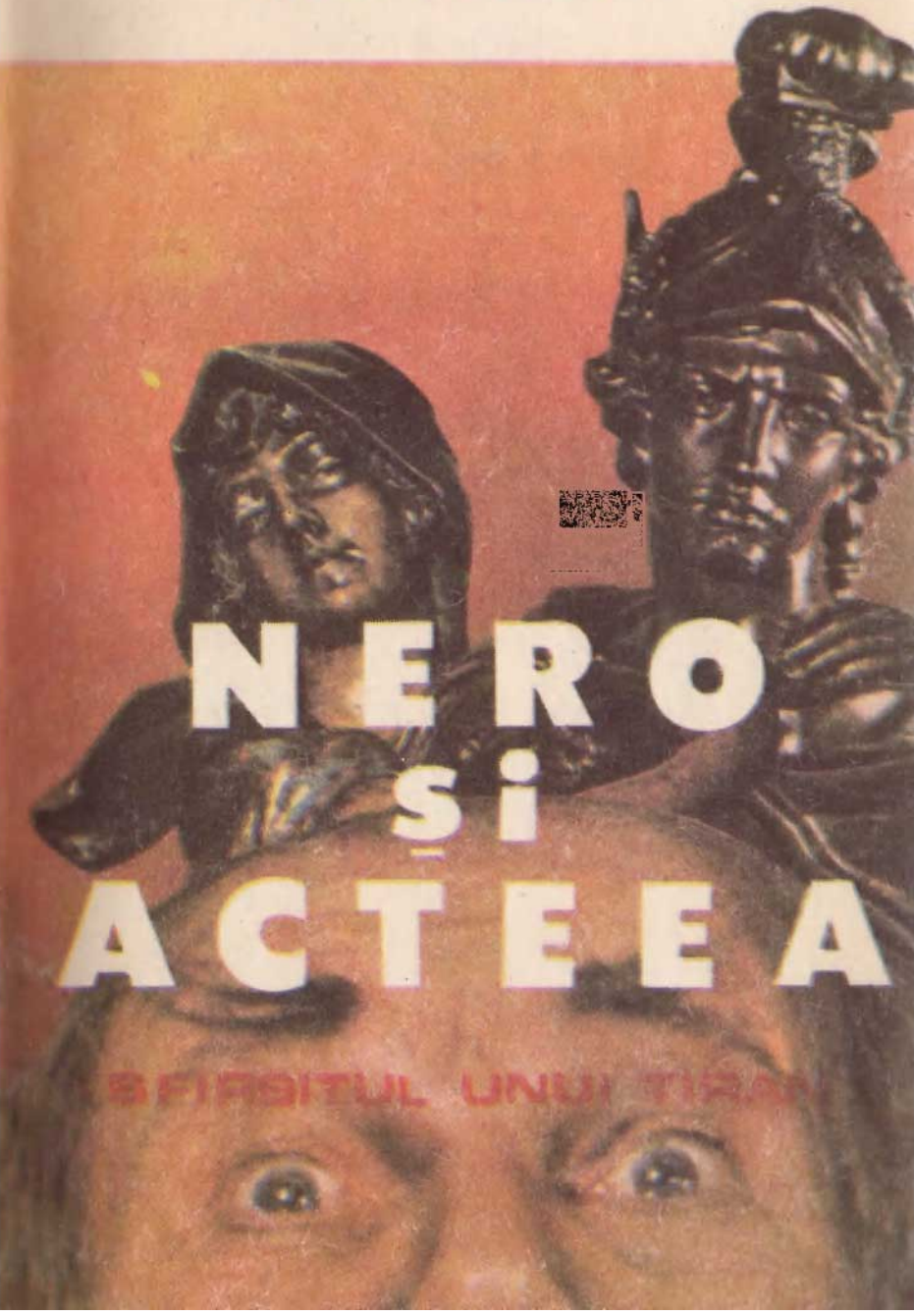

NERO
și
ACTEEA

SFÎRȘITUL UNUI TIRAN

ALEXANDRE DUMAS

NERO ŞI ACTEEA

(Sfîrşitul unui tiran)

Traducere : Roxana Papacostea
Ediţie îngrijită de Ecaterina Zarzaliu

Editura Condor
Bucureşti
1991

CUPRINS

Capitolul I / 5
Capitolul II / 13
Capitolul III / 22
Capitolul IV / 30
Capitolul V / 37
Capitolul VI / 44
Capitolul VII / 58
Capitolul VIII / 63
Capitolul IX / 72
Capitolul X / 78
Capitolul XI / 84
Capitolul XII / 93
Capitolul XIII / 99
Capitolul XIV / 103

Tehnoredactor : ANDY-MICU AURELIAN
Format 16/54×84. Coli de tipar : 8,5
Tipărit la IMPRIMERIA OLTENIA
CRAIOVA
Comanda nr. 153
Bun de tipar : 1.VII.1991
Apariție : 1991

I

Era prin anul 57 după Christos și 810 de la întemeierea Romei. În ziua a șaptea a lunii mai, pe care grecii o numesc „thargelion", o tînără de vreo cincisprezece-șaisprezece ani, încîntătoare, înaltă și mlădioasă, asemenea zeiței vînătoarei, trecea cu pas grăbit prin poarta de est a Corintului, îndreptîndu-se spre plaja din marginea cetății. Ajunsă într-un fel de luncă mărginită pe de o parte de o pădurice de măslini iar de cealaltă parte de un rîu deasupra căruia se profilau umbrele portocalilor și ale rododendronilor, ea se opri să culeagă flori.

Nu prea știa exact ce vroia și șovăia, cu drept cuvînt, între violetele ascunse de umbra copacilor și narcisele sau nuferii de la suprafața apei, căci toate respirau aceeași frăgezime și același parfum îmbătător.

Dar numai după o clipă de nehotărîre se decise pentru acestea din urmă și cu multă grabă fugi spre rîu. Se opri la mal pentru a privi, surîzătoare, în luciul apei, chipul minunat, încadrat de un păr lung, ce se despletise alergînd.

Era într-adevăr, una din cele mai frumoase fecioare ale Aheei : cu ochii negri plini de licăriri pătimașe, cu nasul acvilin și gura arcuită, de culoarea mărgeanului, cu trupul mlădios care, deși avea o carne tare și plăcută, împrumutase totuși finețea și grația unei sălcii, ea părea o suavă statuie a vestitului Phidias, însuflețită de flacăra lui Prometeu. Doar picioruşele ei, prea mici pen-

tru a putea suporta greutatea corpului, părea că desenează o disproporție în armonia întregii făpturi ; cu tot acest neajuns, chiar zeița Pyrene — oricît de invidioasă ar fi fost — trebuia să recunoască, în oglinda lacrimilor ei, imaginea perfecțiunii, gratiei și purității.

După ce se privi mai mult în tăcere în apa magică, tînăra își desfăcu părul în trei părți, își făcu două cozi din șuvițele de la tîmple și le prinse deasupra capului printr-o coroniță de lauri pe care și-o înfipse în păr.

Lăsînd să-i fluture în voie părul ce mai rămăsese desprins, se plecă apoi din nou deasupra riului, de astă dată însă spre a-și potoli setea ce de fapt o adusese pînă aici și care dăduse naștere unei dorințe nestăvilite : aceea de a se convinge încă o dată că ea și nu alta, era și rămăsese cea mai frumoasă dintre fiicele Corintului.

Atunci, în atingere cu apa, cele două imagini — modelul și umbra lui — se apropiară ; s-ar fi crezut două surori pe care o dulce sărutare le va uni. Buzele reci și umede se lipiră, apa fremătă, un vînt ușor, cu suflu de voluptate străbătu aerul lăsînd un parfum de trandafiri pe care curentul rîului îl duse spre mare.

Cînd se ridică, privirea-i plină de uimire, rămase ațintită asupra golfului. Atunci, zări o galeră cu două rînduri de vîsle, cu puntea aurită, cu pînzele de purpură, ce înainta încet spre plajă, împinsă de vîntul pornit dinspre insula Delos. Cu toată depărtarea, ea putu să deosebească corul vîslașilor ce intonau un imn de slavă zeului Neptun.

Nu erau însă vocile răgușite și aspre ale obișnuiților „lupi de mare". Muzica aceasta era armonioasă, iar notele, cu toate că din cauza vîntului ajungeau la ea risipite, erau duioase și fermecătoare aidoma celor ale preoteselor lui Apollo.

Atrasă de melodie, tînăra corintiană se ridică și după ce rupse cîteva flori de portocal și de laur, făcu la repezeală o coroniță pe care se gîndi să o depună la întoarcerea acasă în templul zeiței Flora, căreia îi era consacrată luna mai. Cu pas ușor, curios și totodată înfricoșat, înaintă apoi spre țărmul mării.

În timpul acesta, corabia se apropia din ce în ce mai mult de mal, astfel că tînăra putu nu numai să deslușească sunetul vocii, dar chiar și să zărească fețele cîntăreților.

Imnul care lăuda și preamărea pe Neptun era intonat de unul singur dintre ei, însoțit la răstimpuri de corul armonios și regulat în așa fel încît se imita perfect mișcarea monotonă și greoaie a vîslașilor ce se plecau peste vîsle și a acestora din urmă, ce cădeau cu zgomot surd în apă.

Acela care cînta singur și care părea a fi și stăpînul vasului, stătea în picioare la proră, mișcîndu-și lin degetele, în ritmul glasului, de-alungul coardelor unei lire. La picioarele lui, înfășurat într-o mantie largă, stătea culcat un sclav ; corintiana care-l privea nedumerită, n-ar fi putut spune dacă era urmașul zeiței Temis sau al zeului Apollo. În jurul lor, de o parte și de alta a băncilor, luntrașii mulțumeau lui Neptun pentru vîntul care le arătase în tot timpul drumului atîta mărinimie.

Acest spectacol, care cu cîteva secole mai înainte ar fi atras de abia atenția unui copilaș ce s-ar fi jucat întîmplător pe acolo, ului pe tînăra corintiană, și o umplu de curiozitate.

Într-adevăr, Corintul nu mai era acum minunata cetate a Greciei și nu mai putea sta ca pe timpul lui Sylla, alături de mîndra Atenă.

În anul 608 fusese cucerit de consulul Mummius, iar cetățenii săi fuseseră uciși, femeile duse în sclavie, casele arse, zidurile distruse, statuile trimise la Roma și tablourile călcate în picioare de soldații Romei.

Reclădită optzeci de ani după aceea din ordinul lui Iulius Caesar, care pusese să se ridice ziduri noi și care trimisese acolo o colonie romană, cetatea își mai reluă puțin cursul vieții ; era, cu toate acestea, departe de strălucirea de altădată.

Pentru a mai reda ceva din însemnătatea Corintului, proconsulul roman anunțase pentru ziua de 10 mai și următoarele, jocuri nemeice, istmice și florale, prilej

pentru a fi încoronat cel mai puternic luptător, cel mai îndemînatec conducător de care şi cel mai fermecător cîntăreţ.

Aşadar, o mulţime de străini, de toate neamurile, se îndreptau acum spre capitala Aheei, mînaţi, fie de setea curiozităţii, fie de arzătoarea dorinţă de a cîştiga un premiu. Slăbită încă de netrebnica cotropire, cetatea îmbrăcase pentru moment, mantia strălucirii de altădată.

Mulţi sosiseră cu carele, alţii veniseră călare, ceilalţi ajunseseră pînă în portul oraşului pe corăbii pe care le închiriaseră sau le construiseră special pentru această călătorie.

Dar, nici unul din aceşti călători, în afară de acesta ce atingea acum malurile, nu ajunsese pe o corabie atît de strălucitoare.

Cînd nava se opri pe nisipul plăjii, vîslaşii sprijiniră de prora o scară ţică de lemn de lămîi, iar cîntăreţul, aruncîndu-şi lira pe umeri, însoţit de sclavul care fusese culcat la picioarele lui, coborî pe ţărm.

Primul era un tînăr cam de douăzeci şi cinci—douăzeci şi şase de ani ; avea păr blond, ochi albaştri şi barbă aurită. Era îmbrăcat cu o haină de purpură şi cu o mantie albastră. În jurul gîtului purta un fular subţire, ale cărui vîrfuri — fîlfîind în bătaia vîntului — îi ajungeau pînă la centură.

Celălalt părea cu vreo zece ani mai tînăr : era un copil în pragul adolescenţei. Mergea cu paşi înceţi, era trist şi avea înfăţişarea unui om bolnav. Totuşi, prospeţimea obrajilor săi ar fi stîrnit invidia celei mai frumoase femei, culoarea trandafirie a pielii sale putea sta cu cinste alături de fineţea epidermei celor mai dorite fete din Atena, iar mîna sa, albă şi subţire, părea mai potrivită pentru tors sau pentru cusut decît pentru a ţine sabia, însuşiri caracteristice bărbaţilor şi războinicilor.

Era înfăşurat într-o mantie albă, împodobită din loc în loc cu broderii aurii. Părul îi cădea pe umerii goi, iar de gîtul lui atîrna un lănţişor de aur care susţinea o oglinjoară înconjurată de perle.

Tocmai în momentul în care vroia să atingă pămîntul, tovarăşul său îl opri brusc ; adolescentul tresări.

— Ce s-a întîmplat, stăpîne? întrebă el cu glas speriat.

— Era să calci cu piciorul stîng și prin această nebăgare de seamă ai fi putut răsturna toate socotelile mele, datorită cărora am ajuns aici în ziua a șaptea, cea mai prielnică.

— Ai dreptate, stăpîne, răspunse copilul, atingînd plaja cu piciorul drept; stăpînul făcu la fel.

— Străine, se auzi vocea fetei care înțelesese aceste cuvinte rostite în dialectul ionian de către cel mai vîrstnic dintre călători, pămîntul Greciei este prielnic oricui vine aici cu gînduri prietenoase. Este pămîntul dragostei, al poeziei și al luptelor. E locul încoronării vitejilor. Și oricine ai fi tu, străine, primește, în așteptarea celei pentru dobîndirea căreia te-ai ostenit pînă aici, această cunună.

Tînărul se grăbi să-și pună pe cap darul corinteencei.

— Zeii sînt de partea noastră! strigă bucuros romanul. Sporus, privește acest portocal, arborele Hesperidelor, ale cărui fructe aurite au înlesnit izbînda lui Hipomene, încetinind fuga Atalantei. Iată și laurii atît de îndrăgiți de Apollo.

Dar tu, vestitoare a norocului, cum te numești oare?

— Acteea, răspunse fata, ruşinîndu-se.

— Acteea! se minună călătorul. Auzi, Sporus! Acteea înseamnă „mal". Așadar, pămîntul Corintului m-a așteptat numai pe mine pentru a mă încorona.

— Și de ce ești atît de uimit? întrebă copilul. Oare tu, Lucius, nu ești sortit de zei pentru a izbîndi?

— Dacă nu mă-nșel, mai adăugă frumoasa fată, ai venit aici pentru a cuceri una din coroanele acordate de proconsulul roman.

— Primind darul frumuseții, răspunse Lucius, ți-a fost hărăzită și priceperea ghicitului.

— Fără îndoială că ai rude prin oraș?

— Toată familia mea e la Roma.

— Poate vreun prieten?

— Singurul meu prieten este cel pe care-l vezi aici și cum bine poți să-ți dai seama, este străin de Corint.

— Atunci, vreo cunoștință ?

— Nici una.

— Casa noastră este mare, iar tatăl meu, urmă Acteea, e foarte primitor. Dacă ai vrea să vii la noi, ne-am ruga lui Castor și Pollux pentru izbînda ta.

— Poate că ești sora lor, Elena ? Se zice că-i plăcea să se scalde într-o fîntînă care nu poate fi departe de aici. Aceasta avea darul să prelungească viața și să păstreze frumusețea. E secretul pe care Venus l-a destăinuit lui Paris și pe care acesta ți l-a dezvăluit ție.

Frumoasă Acteea, dacă este așa, călăuzește-mă pînă la fîntînă, căci acum, după ce te-am văzut, aș vrea să trăiesc cît lumea, pentru a te vedea întotdeauna.

— Din păcate, răspunse Acteea, nu sînt o zeiță, iar fîntîna Elenei nu are această putere. Dar nu te-ai înșelat asupra locului unde se află. Iat-o la cîțiva pași de noi, cum își aruncă apele din înălțimea stîncii în mare.

— Atunci, acel templu care se zărește lîngă ea, e cel al lui Neptun ?

— Întocmai. Iar această potecă mărginită de pini, conduce la stadion. Se spune că odinioară, în fața fiecărui copac era cîte o statuie, dar Mummius le-a scos ; ele au părăsit pentru totdeauna patria mea, căci acum se adăpostesc într-a ta.

Lucius, vrei să mergem pe această cărare care duce drept la casa tatălui meu ?

— Sporus, spuse tînărul pe latinește, tu ce gîndești de această propunere ?

— Soarta ta nu-ți dă dreptul să te îndoiești de hotărîrea pe care o vei lua.

— Fie. Să ne încredem odată mai mult acestei soarte care nu mi s-a arătat niciodată sub o formă atît de încîntătoare.

Apoi vorbi iar în limba ioniană.

— Călăuzește, frumoasă fată, pașii noștri, căci sîntem gata a te urma. Tu, Sporus, sfătuiește-l pe Lybicus să vegheze cu luare aminte asupra lui Phoebe.

Acteea mergea în frunte. Copilul se întoarse pe bordul corabiei pentru a îndeplini voia stăpînului său.

Cînd ajunseră în fața stadionului, Acteea se opri.

— Iată locul jocurilor, spuse ea romanului. Pămîntul a fost bătătorit și presărat cu nisip, căci concursurile vor începe poimîine.

Spre dreapta, de cealaltă parte a izvorului, la capătul acestei poteci de pini, este hipodromul ; după cum prea bine știi, în prima zi vor avea loc luptele, iar în a doua, întrecerile de care. În sfîrșit, în mijlocul povîrnișului, spre cetățuie, se înalță teatrul unde vor avea loc întrecerile de cînt !

Pe care dintre celei trei coroane vrei să le cîștigi ?

— Pe toate.

— Tinere, ești cam ambițios.

— Numărul trei, spuse Sporus, care ajunsese din urmă pe tovarășul său, este plăcut zeilor.

Își continuară drumul. Aproape de oraș, Lucius se opri și întrebă :

— Ce e cu această fîntînă și cu sculpturile acestea ? Mi se pare că stau aici ca niște mărturii ale timpurilor de strălucire.

— Este fîntîna Pyrenei. Fiica sa a fost ucisă de Diana chiar în locul acesta. Văzînd cît de mare este durerea mamei, zeița a transformat-o chiar aici, deasupra corpului neînsuflețit al copilei sale, în fîntînă.

Sculpturile sînt de Lyssippus, elevul lui Phidias.

— Sporus, ia privește, exclamă Lucius. Vezi ce model frumos ? Ce expresie ! Reprezintă, mi se pare, lupta dintre Ulysse și amanții Penelopei. Privește ce bine este făcut acest om care moare. Ce mult suferă ! Sculptorul acesta a fost foarte îndemînatec. Își cunoaște bine meseria.

Voi porunci ca această marmoră să fie dusă la Roma sau la Neapole. Vreau să o am în casa mea. N-am văzut niciodată un om murind cu atîta durere.

— Este o rămășița a strălucirii noastre, spuse Acteea. Cetatea e mîndră de această minunăție. Mă îndoiesc că bogăția ta să fie atît de mare, încît să poți cumpăra această ruină !

— S-o cumpăr ? Dar, copila mea, ce-ți trece oare prin minte ? răspunse el cu glas disprețuitor. La ce bun să

dau bani pe ea, cînd pot s-o iau, la bunul meu plac, chiar dacă tot Corintul s-ar răzvrăti și s-ar împotrivi.

Sporus făcu semn cu mîna stăpînului său.

— Bineînțeles, continuă Lucius, nici nu m-aș gîndi s-o răpesc dacă frumoasa Acteea mi-ar spune că cea mai mare dorință a ei ar fi ca această marmoră să rămînă în țara sa.

— Înțeleg tot atît de puțin în ce constă puterea ta, Lucius, ca și a mea, totuși îți mulțumesc. Dar lasă-ne nouă ruinele acestea și nu urma nelegiuirile înaintașilor tăi, căci ei veneau ca învingători, iar dacă ceea ce au făcut ei se numește barbarie, ceea ce ai face tu, care vii ca prieten, ar fi o fărădelege.

— Nu te teme, răspunse străinul, căci încep să-mi dau seama că la Corint există lucruri mult mai prețioase de luat decît basorelieful lui Lyssippus, care la urma urmei nu este decît tot o bucată de marmoră. Cînd Paris a venit în Lacedemonia, n-a furat nici statuia Minervei, nici pe cea a Dianei, dar a răpit-o pe Elena, cea mai frumoasă fiică a Spartei.

Sub privirile lui arzătoare, Acteea plecă ochii și continuîndu-și drumul, intră prin porțile orașului, urmată de cei doi tineri.

Corintul era în plină fierbere. Jocurile anunțate de pretorul roman, făcuseră vîlvă, nu numai în toată Grecia, dar chiar și în toate ținuturile din împrejurimi. Astfel, toate casele orașului erau ticsite de mulțimea de sicilieni, de egipteni și de asiatici ce veniseră să asiste la concursuri.

Numai mulțumită lui Mercur, zeul călătorilor, tinerii aceștia întîlniseră pe fata cea mai frumoasă care le pusese la dispoziție locuința tatălui ei. Străbătînd orașul, trecură prin piață, unde se puteau vedea, amestecate unele lîngă altele, toate mărfurile caracteristice provinciilor din care veneau străinii : papirus și in de Egipt, fildeș de Libia, aramă de Cyrena, săbii siriene, covoare cartagineze, purpură din Tyr, sclavi frigieni sau cai din Babilonia.

Pe urmă, trecînd prin locul străjuit altădată de marea statuie a Minervei, operă măreață a lui Phidias, care,

din respect pentru darul creatorului ei nu fusese înlocuită cu nici o altă sculptură, se opriră în fața unei case în pragul căreia se odihnea un bătrîn.

— Tată, i se adresă Acteea, iată un oaspe trimis nouă de Jupiter. L-am întîlnit tocmai în momentul cînd debarca și i-am oferit locuința noastră.

— Fii binevenit, tinere cu părul de aur ! răspunse Amicles, și deschizînd cu o mînă ușa casei sale, o întinse pe cealaltă lui Lucius.

II

A doua zi la prînz, tînărul roman, Acteea și tatăl său erau așezați în jurul mesei din sala de mîncare, pregătindu-se să hotărască cine va sta în capul mesei.

Bătrînul și fata voiră să acorde străinului această onoare dar acesta, fie din respect, fie din superstiție, refuză. Se hotărîră atunci să tragă la sorți. Primul care învîrti zarurile fu Amicles ; el nimeri stema lui Hercule. Acteea ținti semnul carului. După ce le amestecă mult timp, tînărul roman, cu multă frică, rostogoli cuburile pe masă ; scoase însă un strigăt de bucurie, căci ele arătau imaginea lui Venus : așadar, cîștigase.

— Iată Sporus, strigă Lucius, zeii ne sînt binevoitori azi. Jupiter nu uită că este șeful neamului meu. Într-adevăr, ce altă combinație — decît aceea a capului lui Hercule, a semnului carului și a imaginii lui Venus — poate fi mai fericită pentru unul ce vrea să cîștige premiul luptei, al carelor și al cîntului ?

— Ești născut, răspunse copilul, într-o zi în care soarele strălucea pentru a-ți arăta drumul spre glorie, iar acum, ca întotdeauna, vei ști să învingi pe toți potrivnicii tăi.

— Din păcate, spuse bătrînul suspinînd, era o vreme cînd Corintul ți-ar fi putut împotrivi pe cel mai periculos adversar, căci cine ar fi cutezat să se măsoare cu Milton cretonianul, care a cîștigat de șase ori premiul la jocurile pytiene, sau cu atenianul Alcibiade, care trimițînd

șapte care la jocurile olimpice, văzu reîntorcîndu-i-se patru încoronate de succes. Acum, Grecia a pierdut libertatea, strălucirea și puterea sa, iar Roma, socotind numai de la Cicero, ne trimite pe toți fiii ei pentru a ne răpi trofeele. Fie ca Jupiter să-ți călăuzească, tinere roman, pașii spre victorie, căci pentru mine n-ar fi bucurie mai mare decît să văd că premiile au fost cîștigate, în primul rînd de unul din concetățenii mei, apoi de oaspetele meu. În așteptarea coroanei de lauri, te rog să primești coroana de flori pe care fiica mea o va aduce numaidecît.

Acteea plecă și după cîteva minute se întoarse cu o coroană de mirt și safran pentru Lucius, una de iederă pentru tatăl ei și una de trandafiri pentru ea. În afară de acestea, un sclav mai aduse cîteva coroane mai mari, pe care oaspeții și le petrecură pe după gît.

Acteea trecu în dreapta tatălui său, Lucius se așează în capul mesei, iar bătrînul în picioare între cei doi comeseni rosti cîteva cuvinte în cinstea lui Bachus și adresă o rugă fierbinte zeilor.

— Iată, tinere, i se adresă apoi bătrînul, nu sîntem mai mulți decît cere obiceiul căci, așa cum spune poetul, numărul oaspeților nu trebuie să fie mai mic decît cel al Grațiilor, dar nici mai mare decît cel al muzelor.

Sclavi, aduceți primul fel de bucate !

Sclavii ascultară întocmai, apoi fiecare din ei se așeză în spatele stăpînului său, pentru a fi oricînd gata să-i asculte orice poruncă. Tot pentru același motiv, Sporus se trînti la picioarele lui Lucius, oferindu-i părul său spre a se șterge pe mîini.

După mîncarea următoare, atunci cînd foamea mesenilor începu să se potolească, bătrînul care privise binevoitor pe tînărul roman, a cărui barbă aurie îi dădea o înfățișare ciudată, îl întrebă :

— Vii de-a dreptul dela Roma ?

— Da, m-am îmbarcat în portul Ostia.

— Zeii vegheau asupra Împăratului și a Augustei sale mame ?

— Desigur.

— Dar Caesar, se gîndește oare să pregătească vreo expediție războinică ?

— Nu, căci nici un popor nu e răzvrătit și nemulțumit. Caesar, stăpînul lumii, i-a dat liniștea și pacea, în timpul căreia înfloresc artele și științele. El însuși a închis templul lui Janus și cu lira sa fermecată aduce acum laude zeilor.

— Nu se teme că în timp ce el cîntă, alții vor rîvni la putere și la conducere ?

— Ah, spuse Lucius încruntînd din sprîncene, Grecia încă mai crede că Caesar e un copil !

— Nu, dar se crede că va mai trece mult timp pînă ce va deveni într-adevăr un bărbat în toată firea.

— Eu credeam că încă de la moartea lui Britanicus devenise matur.

— Britanicus era de mult sortit morții, prin intrigile Agrippinei.

— Da, dar sînt sigur, că tot Caesar l-a omorît ; nu-i așa, Sporus ? Copilul înălță capul și zîmbi.

— Și-a ucis fratele, exclamă cu indignare Acteea.

— N-a făcut altceva decît să dea fiului pedeapsa pe care altfel ar fi primit-o el. Dacă tu, tînără fată, nu știi, atunci întreabă pe tatăl tău, care pare foarte bun cunoscător al acestor lucruri și care desigur, îți va spune că Messalina a trimis un sclav să-l omoare pe Nero atunci cînd acesta mai era încă în leagăn, dar în timp ce călăul se pregătea să taie capul celui sortit pieirii, doi șerpi ieșiră de sub pat și puseră pe fugă pe nemilosul ucigaș. Nu, tată, liniștește-te, Nero nu este un prost cum a fost Claudius, un nebun cum a fost Caligula, un laș cum era Tiberius sau un isteric de talia lui Augustus.

— Fiule, strigă bătrînul, nu-ți dai seama că prin vorba ta nesăbuită ocărăști pe cei divinizați de o lume întreagă ?

— Ce zei grozavi ! exclamă furios Lucius. Teribilul zeu Octavian care nu putea îndura nici căldura, nici frigul, care se înspăimînta de cîte ori auzea bubuitul tunetului, care avea o mînă atît de bleaga încît tremura numai cînd ținea penița, care, venind din Apolonia (Iliria de azi) se prezenta șchiopătînd legiunilor romane, care trăind n-a îndrăznit niciodată să se arate cu adevărat îm-

părat și care, murind, a întrebat, întocmai ca un actor, dacă și-a jucat bine rolul.

Grozav zeu și acest Tiberiu care se retrase — întocmai unui pirat ce se ascunde în cușca de pe puntea vasului — pe insula Capri, de unde nu îndrăznea să iasă niciodată, avînd la dreapta lui pe Trasylus, stăpînul sufletului său, iar la stînga pe Charicles, mai marele trupului său, și care avînd toată lumea la picioarele sale, renunță la tot și se adăposti în văgăuna unei stînci, întocmai ca o bufniță.

Grozav zeu și acest Caligula, căruia îi era de ajuns un singur pahar de vin ca să se creadă mai strălucit decît Xerxes, pentru că poruncise să se construiască un pod între Puzzoli și Baia și care se socotea tot atît de puternic ca Jupiter, pentru că, trecînd cu carul peste o stradă pietruită, putea produce un zgomot asemănător tunetului, care își zicea logodnic al Lunii și pe care Cherea și Sabinus l-au trimis în batjocură în cer să-și desăvîrșească căsătoria.

Grozav zeu și acest Claudius pe care l-au găsit ascuns după o perdea atunci cînd l-au căutat pe tron. Sclavul și jucăria celor patru soții ale sale, care admisese căsătoria Messalinei cu unul din sclavii săi, care se bîlbîia de cîte ori vroia să spună ceva, care trăia fără a ști să se facă temut și care muri gustînd din niște ciuperci culese de Halotus, curățate de Agrippina și preparate de otrăvitoarea Locusta.

Frumos trebuie să le mai stea acolo sus în Olimp, alături de Hercule, eroul viteaz, de Castor, dumnezeiescul conducător de care și de Apollo, stăpînul muzicii.

Cîteva minute se scurseră în tăcere. Acteea și Amicles priveau uimiți pe acest tînăr care cuteza să defăimeze pe zei.

...Un sclav veni să le anunțe prezența unui trimis al proconsulului Cneus Lentulus. Bătrînul porunci ca lictorul să fie adus în fața lor.

Acesta se adresă lui Lucius spunîndu-i că proconsulul, aflînd de sosirea lui și de dorința oaspetelui de a concura la jocurile ce vor avea loc, îl roagă să vină la el pentru

a fi înscris pe listele speciale și pentru a-l înștiința asupra coroanei pe care o rîvnește.

Cînd solul termină, Lucius luă cîteva plăci de aramă unse cu ceară, săpă pe ele, cu ajutorul unui cuțitaș, cîteva cuvinte, apoi imprimă insigna inelului său și cu un gest poruncitor făcu semn soldatului să plece.

După aceasta, Lucius bătu din palme pentru a chema pe sclavul său, ceru puțin vin, bău în cinstea gazdei și a tinerei fete și dădu restul lui Sporus.

— Tinere, întrerupse tăcerea Amicles, pretinzi că ești roman, dar eu mă îndoiesc de adevărul spuselor tale. Dacă ai fi trăit în cetatea împărătească, ai fi știut să te supui ordinelor Caesarului. Proconsulul este reprezentantul stăpînului și trebuie ascultat tot așa după cum Claudius Nero este ascultat la Roma.

— Ai uitat, pe semne, că la începutul prînzului, atunci cînd prin bunăvoința zeilor am fost ales stăpînul mesei, am fost ridicat la un rang egal cu Caesarul ? Ai văzut vreodată pe un rege ascultînd de ordinele proconsulului său ?

— Așadar, te-ai împotrivit dorinței lui ? zise Acteea, înspăimîntată.

— Nu ! i-am scris doar că dacă vrea să afle numele meu sau dacă vrea să știe pentru ce am venit în Corint, n-are decît să vină pînă aici.

— Și crezi că va veni ? întrebă bătrînul.

— Desigur.

— Aici, în casa mea ?

— Ascultă !... Iată zgomotul pașilor săi !... Deschide-i, lasă-l să intre și părăsește-ne.

Acteea și Amicles se îndreptară spre ușă, în timp ce Lucius nici nu se sinchisi să se ridice de pe pat.

Răsuflînd din greu și cu fruntea plină de sudoare, proconsulul se grăbise să dea urmare invitației lui Lucius. Intră și întrebă — cu glas răgușit — de tînărul roman. Cînd i se arătă camera în care era așteptat, se repezi într-acolo și ușa se închise în urma lui. Nimeni nu a știut ce au vorbit împreună cei doi în sfertul de

oră cît au stat închiși împreună, dar după ce proconsulul plecă, Lucius apăru în fața gazdei sale surîzător și mulțumit.

— Prietene, i se adresă el, noaptea e frumoasă și răcoroasă, afară este foarte plăcut. Vrei să mă conduci pînă la poarta orașului, de unde am auzit că se desfășoară o priveliște minunată ? Aș profita de ocazie pentru a controla dacă a fost executat ordinul Caesarului, care a poruncit să fie dusă acolo statuia lui Venus, pentru a fi binevoitoare luptătorilor romani.

— Te-aș întovărăși cu drag, fiule, dar sînt mult prea bătrîn pentru a servi drept călăuză prin munți. Acteea însă, mlădioasă și ușoară ca o nimfă, te va conduce, de vrei.

— Îți mulțumesc, nu aveam îndrăzneala să-ți cer această favoare, de teamă ca nu cumva zeița Venus, din gelozie, să nu se răzbune pe mine pentru frumusețea fiicei tale. Dar dacă tu îmi oferi o astfel de călăuză, voi avea curajul să o primesc.

Fata surîse și roși, apoi se duse să-și caute un văl și reveni îmbrăcată ca o matroană romană.

— Sora mea, întrebă Lucius văzînd-o intrînd, a făcut oare vreun legămînt sau este chiar preoteasa Minervei sau chiar a zeiței Vesta ?

— Nu fiul meu, răspunse bătrînul luîndu-l pe tînăr mai deoparte, dar Corintul — de cînd curtezanele umblă nestînjenite pe toate străzile — a devenit un adevărat pericol pentru o fată nevinovată care se duce la plimbare. Deși acele femei se deosebesc prin ținuta lor necuviincioasă, pentru a o feri totuși pe fiica mea de priviri nesăbuite, am rugat-o să poarte acel văl pe care l-ai văzut.

Apoi, cu glas tare, le spuse :

— Duceți-vă, copiii mei, iar tu, Acteea, din vîrful dealului, arată-i oaspetelui nostru acele locuri minunate care făceau altădată fala Greciei.

Singura amintire plăcută din viața unui sclav, pe care stăpînul său nu i-o poate răpi niciodată, e aducerea aminte a timpului cînd era liber.

Acteea și Lucius plecară. Pe drum, fata se opri numai de vreo două ori, o dată pentru a arăta tînărului roman

mormîntul copiilor Medeei, altădată pentru a-i îndrepta privirea spre locul unde Belerofon primise, din mîinile Minervei, calul Pegas. Mai străbătură apoi cam cinci sute de pași și ajunseră în centrul orașului. La intrarea în templu, Lucius zări statuia zeiței Venus acoperită de arme și podoabe strălucitoare, străjuită la dreapta de Cupidon, iar la stînga de Soare, primul zeu al Corintului.

Romanul se prosternă la picioarele ei și-i înălță o rugă fierbinte.

După aceasta, tinerii o luară prin pădure, trecînd pe o cărăruie ce se deschidea în fața lor.

Seara era frumoasă, aerul curat, marea liniștită. Acteea mergea înainte conducîndu-l pe Lucius întocmai ca Venus care călăuzise pașii lui Eneas pe drumul Cartaginei. La fiecare mișcare vălul de pe umeri lăsa să se vadă linia mlădioasă a trupului său de fecioară, iar părul Acteei ducea pînă la tînărul roman, care o înconjura cu o privire duioasă, o adiere îmbătătoare.

Cînd ajunseră în vîrful colinei, fata se opri lîngă un dud și se sprijini de el.

— Am ajuns, spuse ea. Lucius, ce spui de această minune a naturii ? Nu este oare mai frumos decît la Neapole ?

Romanul se apropie, fără să răspundă, se rezemă cu o mînă de o ramură a copacului și în loc să-și îndrepte ochii spre priveliște, se uită la ea cu atîta dragoste încît Acteea, simțind că începe din nou să roșească, se grăbi să vorbească pentru a-și ascunde tulburarea.

— Privește spre răsărit, spuse ea. Cu tot întunericul care cuprinde natura, se mai pot zări cetățuia Atenei și golful Sunium. Mai aproape de noi, această insulă pe care o zărești și care are forma unui cal, este Salamina unde a luptat Eschil și unde a fost învins Xerxes. Spre sud, la vreo două sute de metri de aici, poți vedea Nemeea și pădurea în care Hercule a învins leul a cărui piele o purta întotdeauna ca un trofeu. La poalele acestor munți se întinde Epidaurul, drag lui Esculap, iar în spatele lui, Argos — patria regelui regilor. Spre apus, împurpurate de lumina aurie a soarelui în asfințit, puțin mai departe de țărmul mării, se află insula Samos și

Itaca. Iar acum, întoarce-te cu spatele la Corint și privește spre nord : la dreapta e Citeron, unde a fost expus Oedip, la stînga Leuctres, unde Epaminondas a bătut pe Lacedemonieni și în sfîrșit, în fața noastră, Platea unde Aristide și Pausanias au învins pe Perși.

— Da, răspunse Lucius, țara ta e pămîntul amintirilor. Păcat că nu toți locuitorii Corintului o iubesc și o respectă ca tine. Dar nu fi tristă, copila mea, căci dacă Grecia nu mai are supremația forței, a păstrat în schimb pe aceea a frumuseții, care e mult mai dulce și mai puternică.

Lucius cuprinse mîna tinerei fete într-a lui. Ea tresări, dar nu și-o retrase, căci o moleșeală de nedescris o cuprinse ; simțindu-se prea slabă, se rezemă de el.

Se lăsa amurgul. În partea răsăriteană, o întunecare a cerului vestea apropierea nopții, în timp ce deasupra Mării Ionice o mulțime de raze în agonie, dădeau impresia chinuită a luptei dintre zi și noapte.

Zgomotul orașului sau strigătul vreunui vîslaș întîrziat cu barca în larg, se auzeau din ce în ce mai slab, dar chiar și aceste licăriri ale vieții se stingeau repede, pierzîndu-se în întunericul smolit. Doar licuricii, cu luminițele lor sfioase, încercau să dea o oarecare vioiciune naturii obosite, ce adormea ușor.

Tînărul roman și Acteea mergeau alături unul de altul, în tăcerea ce îmbrăcase o haină de sfințenie ; deodată, ca o strălucire, răsună din partea portului Leche un răget înspăimîntător. Acteea tresări îngrozită și luîndu-l pe tînăr de mînă, vru s-o pornească în fugă spre oraș. Lucius își petrecu mîna pe după mijlocul fetei, o opri și o întrebă :

— Atunci cînd te afli lîngă mine, oare îți mai e frică de ceva ? Simt că pentru tine aș fi în stare să mă războiesc cu toți monștrii cu care s-au luptat Teseu, Hercule sau Cadmus.

— Da, dar oare tu știi ce fel de zgomot e acesta ?

— Da, răspunse Lucius surîzător, e răgetul unui tigru.

— Jupiter, Jupiter, strigă îngrozită fata, aruncîndu-se în brațele tînărului, apără-ne !

Un strigăt și mai puternic se auzi mai aproape. Romanul răspunse cu unul asemănător.

În acel moment se arătă o tigroaică ce se uită nehotărîtă împrejur. Lucius scoase un șuierat ; atunci, călcînd în picioare tot ce-i stătea în cale, animalul veni și se întinse liniștit la picioarele tînărului.

El simțea cum frumoasa fată se lăsa în brațele sale, leșinată, aproape moartă, de spaima prin care trecuse.

După ce-și reveni, deschizînd ochii, Acteea văzu culcată la picioarele Romanului fiara sălbatică de care se speriase atît ; fie de frică, fie de sfială că fusese atît de slabă, fără să se mai rușineze, ea se aruncă de gîtul lui Lucius. Acesta scoase de pe gîtul tigroaicei lanțul de aur ce-i înconjura grumazul și-l petrecu pe după mijlocul corintienei după care ridică cordonul fetei și legă animalul de un capăt iar pe celălalt îl puse în mîna iubitei sale.

Porniră spre casă. Acteea ținea cu o mînă pe Lucius iar cu cealaltă conducea tigroaica, de care acum nu se mai speria.

La intrarea în oraș întîlniră pe sclavul nubian care fusese însărcinat cu paza lui Phoebe ; el urmărise animalul în pădure, dar îl pierduse din vedere în momentul în care acesta, simțind în apropiere prezența stăpînului său, o pornise razna spre cetate. Îngenunche în fața stăpînului și așteptă în tăcere pedeapsa pe care o merita, dar Lucius era prea fericit pentru a nu-l ierta ; de altfel, Acteea îl privea tot timpul cu ochi foarte duioși.

— Bine, Lybicus, spuse romanul, de astă dată te iert, dar altădată, ia bine seama cum o păzești pe Phoebe. Din cauza ta această zeiță s-a speriat într-atît, încît era să moară.

Și acum, draga mea, înapoiază animalul paznicului său. Vei trece prin mijlocul mulțimii care ți se va închina ca unei zîne, într-un car tras de doi tigri.

Dar tigroaica nu vroia să se despartă de Lucius. Ridicîndu-se în două labe, ea își sprijini labele dinainte de umerii tînărului.

— Bine, Phoebe, zise acesta, ești un animal foarte prețios ; cînd ne vom întoarce la Roma îți voi da să mănînci o sclavă și pe cei doi copii ai ei.

Numai după o făgăduială atît de sîngeroasă, tigroaica se hotărî să-l urmeze pe sclav. Se mai uită de multe ori în urma stăpînului și nu intră în cușca de aur de pe bordul vasului decît atunci cînd acesta dispăru complet.

Acasă, Lucius era așteptat de un sclav care-l conduse pînă la camera lui. După ce-i ură noapte bună, tînăra Acteea se duse la tatăl ei și-i istorisi cele ce se întîmplaseră.

— Cine o fi acest om, întrebă Amicles gînditor, care comandă proconsulului, care îndrăznește să insulte pe zei și de care ascultă pînă și fiarele sălbatice ?

După ce-l sărută pe bătrîn, tînăra se grăbi spre camera ei, neștiind încă bine dacă cele întîmplate au fost vis sau realitate. Petrecîndu-și mîna de-a lungul trupului, dete peste lanțul de aur al lui Lucius pe dosul căruia, la lumina slabă a opaițului, putu citi aceste cuvinte ce răspundeau atît de bine gîndului ei :

„Sînt a lui Lucius".

III

Orașul era în mare fierbere. Templele erau împodobite ca pentru sărbătorile naționale. Îndată după ce ceremonia religioasă luă sfîrșit, mulțimea se îndreptă spre stadion, nerăbdătoare de a mai vedea odată acele jocuri care aminteau de strălucirea zilelor apuse.

Amicles și alți opt concetățeni fuseseră aleși arbitri. Aveau astfel un loc rezervat în fața jilțului proconsului lui ; bătrînul nu sosi decît puțin înainte de începerea jocurilor.

La poartă se întîlni cu Sporus care ținea morțiș să-și vadă stăpînul, dar soldații nu-l lăsau să pătrundă în arenă căci — judecînd după culoarea albă a pielii, după mîinile lui subțiri și după pasul său leneș — îl luau drept o femeie.

O lege străbună condamna într-adevăr la moarte pe orice urmașă a Evei care ar fi asistat la întrecerile de care sau la luptele atleților care se înfățișau spectatorilor cu totul goi.

Amicles luă pe răspunderea sa pe Sporus și astfel, întîrziat o clipă, copilul putut să-și întîlnească stăpînul.

Arena era ticsită de lume : în afară de primii sosiți, așezați pe scări și înghesuți unul într-altul, tot spațiul era plin.

Cu toate că arena cuprindea aproape pe toți locuitorii Corintului, ba chiar și pe oaspeții veniți de prin alte părți, o mulțime deasă furnica prin fața intrărilor.

Ceva mai departe, la porțile orașului, femeile așteptau să fie proclamat învingătorul.

Puțin după sosirea lui Amicles, cînd toți arbitrii fură de față, proconsulul roman, vorbind în numele Împăratului, anunță începerea jocurilor. Cuvintele lui stîrniră strigăte de bucurie și ropote de aplauze.

Toți spectatorii își îndreptară privirile spre poarta în dosul căreia așteptau luptătorii.

...Șapte tineri se îndreptară cu pași falnici spre tribuna proconsulului.

Numai doi luptători erau din Corint, printre ceilalți cinci se aflau un teban, un siracusan, un sibarit și doi romani.

Cei doi corintieni erau frați gemeni ; se țineau de mînă și purtau mantii asemănătoare. Trăsăturile feței, înălțimea și felul de a păși al unuia păreau atît de identice cu ale celuilalt, încît lumea fu uimită la apariția celor doi.

Tebanul era un păstor din munții Cyterion care, fără arme, se năpustise asupra unui lup pe care-l înăbușise în cursul luptei. În amintirea acestei isprăvi, purta pe umeri pielea animalului.

Nici puterea siracusanului nu era mai prejos. Odată, pe cînd prietenii lui sacrificau un taur în cinstea lui Jupiter, animalul scăpat din strînsoare se repezise în mijlocul mulțimii. Strivise sub greutatea lui vreo cincișase persoane, dar siracusanul, prinzîndul de coarne, îl

țintui pe loc pînă cînd un soldat izbuti să-i înfigă lancea în beregată.

Sibaritul nu-și dăduse seama de forța mușchilor săi decît printr-o întîmplare. Într-o zi, în timp ce mînca cu prietenii săi, auzi țipetele unei femei : un car tras de doi armăsari se izbise de un stîlp. Stăpîna sa se afla în acel car.

Sărind pe fereastră, apucă cu mîna roata dinapoi a carului. Simțind împotrivirea, armăsarii se opriră brusc. Unul din ei căzu și răsturnă carul. Stăpîna fusese aruncată afară, dar el reuși s-o prindă în brațe.

Unul din cei doi romani era un atlet vestit, celălalt era Lucius.

...Arbitrii făcură șapte bilețele ; primele două era însemnate cu litera A, alte două cu B, al cincilea și al șaselea cu C, iar ultimul cu D.

Soarta avea să hotărască asupra celor trei perechi ce aveau să lupte și să arate pe al șaptelea atlet care avea să înfrunte puterea învingătorului.

Proconsulul amestecă el însuși bilețelele din urmă. Apoi, fiecare concurent luă unul din cele șapte semne și-l înmînă Președintelui jocurilor. Acesta le deschise și le împreună.

Cei doi corintieni traseră fiecare cîte un A, tebanul și siracusanul B, sibaritul și atletul un C, iar Lucius pe D.

Toți concurenții, în afară de Lucius, care nu avea să lupte decît ultimul, se dezbrăcară.

Proconsulul chemă pe cei doi A.

Străbătînd distanța ce-i despărțea, cei doi frați se opriră unul în fața celuilalt. La uimirea lor, mulțimea răspunse cu un murmur de nedumerire. Urmă un moment de șovăială care nu dură mai mult decît lumina fugară a trăznetului.

Cei doi frați se îmbrățișară iar mulțimea, impresionată de această dovadă de dragoste frățească, izbucni în aplauze.

Corintienii se depărtară pentru a face loc celorlalți doi luptători ; întocmai lui Castor și Pollux, luîndu-se de braț, din concurenții de adineauri, cei doi deveniră spectatori.

Următorii doi luară locul primilor. Tebanul și siracusanul înaintară.

Învingătorul lupului și îmblînzitorul taurului se măsurară din priviri. Corpurile lor se încleștară. Aveai impresia că privești un copac noduros, ciudățenie a naturii. Deodată se prăbușiră cu zgomot înăbușit la pămînt. Timp de mai multe minute nu puteai distinge nimic : se credea că fiecare va învinge pe celălalt, atît de egale părea forțele celor doi atleți.

Tebanul reuși totuși să pironească, cu genunchiul, pe siracusan și petrecîndu-i mîinile pe după gît, îl strînse cu atîta putere încît acesta fu silit să facă semn că se recunoaște învins.

Aplauze furtunoase ce dovedeau pe deplin înfocarea și mulțumirea spectatorilor, salutară deznodămîntul acestei lupte.

După al treilea ropot de aplauze,. învingătorul se îndreptă spre loja de lîngă aceea a proconsulului, în timp ce învinsul, umilit și rușinat dispăru în dosul porții.

Ultima pereche de concurenți, sibaritul și atletul, își făcură imediat apariția.

Era ciudat să privești trupurile bronzate ale acestor doi concurenți atît de deosebiți și totuși avînd ceva comun. Într-adevăr, atletul purta părul scurt, era foarte mușchiulos, era slab și tuciuriu, pe cînd sibaritul avea plete, era gras iar pielea lui era foarte albă ; totuși, amîndoi înfățișau două tipuri de frumusețe antică : unul pe Hercule, celălalt pe Antinous.

Corintienii de față, mari admiratori ai armoniei omenești, maeștri ai perfecțiunii statuare, se minunau de această împerechere desăvîrșită.

Murmurul spectatorilor trezi atenția celor doi dușmani. Privirile lor, pline de mînie, se întretăiară pentru o clipă, apoi desprinzîndu-se cu vioiciune din mîinile sclavilor, se îndreptară unul contra celuilalt.

Ajunși la o depărtare de trei-patru pași, se măsurară din nou din priviri ; de bună seamă că fiecare își socotea adversarul vrednic de el, căci ochii primului deveniră batjocoritori, pe cînd ai celui de al doilea, sclipiră de pîlpîirea răzbunării.

Cei doi se prinseră de brațe, apoi opintindu-se în cap, întocmai ca doi tauri care luptă pe viață și pe moarte, fiecare încercă să silească pe celălalt să dea înapoi.

Nici unul însă nu se clinti din loc, părînd asemenea unei statui a cărei viață nu se face simțită decît prin umflarea treptată a mușchilor.

După trecerea unui singur minut, fiecare făcu cîțiva pași înapoi, se șterse de sudoare și răsuflă cu zgomot întocmai ca un înotător care revine la suprafața apei, după ce s-a dat la fund.

Pauza nu dură însă mai mult decît o secundă ; luptătorii se apropiară din nou, dar de data aceasta atletul își înlănțui trupul în jurul corpului sibaritului. Acesta, fie din cauză că nu era învățat cu acest fel de luptă, fie că se încredea prea mult în propriile sale puteri, nu dădu prea mare atenție tacticii adversarului. El reuși totuși să apuce pe sibarit de subsuori și să-l respingă. Din cauza greutății lui, și pentru a-și menține echilibrul, atletul trebui să se depărteze cu cîțiva pași. Destul ca sibaritul să se năpustească asupra lui și să-l trîntească la pămînt.

Cît ai clipi din ochi, cel doborît fu în picioare ; astfel, nu exista nici învins, dar nici învingător.

Așadar, în mijlocul unei tăceri apăsătoare, cei doi potrivnici reîncepură lupta. Nici un freamăt nu se auzea, spectatorii păreau împietriți ; doar la răstimpuri, cînd soarta se arăta binevoitoare față de unul sau celălalt dintre concurenți, un murmur stins străbătea această mulțime care se legăna încet, ca și spicele de grîu în bătaia vîntului.

Luptătorii se trîntiră din nou la pămînt ; de data aceasta însă atletul era deasupra. Fără îndoială că aceasta n-ar fi fost de prea mare folos pentru el dacă n-ar fi știut să adauge forței toată iscusința artei sale. Datorită ei, reuși să-l țintuiască pe sibarit în poziția în care, cu cîteva minute mai înainte, se aflase el însuși. Întoc-

mai ca un șarpe care-și înăbușă prada înainte de a o mînca, își încolăci brațele și picioarele în jurul potrivnicului și izbuti să-i zădărnicească orice mișcare, îl sili să-și lipească capul de pămînt, ceea ce pentru judecători trecea drept o mărturisire a înfrîngerii sale.

Din toate părțile se auziră țipete de bucurie și aplauze de mulțumire.

Sibaritul nu fusese învins decît cu mare greutate ; nimeni nu se gîndea, desigur, să-l batjocorească. De aceea, el se îndreptă spre portiță fără rușine ; pierduse doar coroana, atît.

Nu mai rămîneau decît cei doi învingători și Lucius, care urmărise liniștit desfășurarea luptelor.

Acum, spectatorii zăriră fața lui delicată, părul lui auriu și barba care-i împodobea figura.

Fiecare surîdea privind pe acest concurent care avea îndrăzneala să se măsoare cu tebanul sau cu îndemînaticul atlet. Lucius își dădu seama de gîndurile celor de față căci auzise șoaptele spectatorilor. Dar fără a se neliniști, aruncîndu-și mantia pe umeri, înaintă spre mijlocul arenei.

Lumea zări atunci un grumaz vînjos și niște umeri puternici ce contrastau cu trupul firav a cărui piele, de o albeață strălucitoare, nu putea fi întîlnită nici la tinerele fecioare.

Tebanul privi fără grijă pe acest nou dușman, iar atletul uluit, făcu cîțiva pași înapoi.

Sporus veni atunci lîngă stăpînul său și-l unse pe tot corpul cu untdelemn.

Tebanul era primul care avea să lupte cu el ; înaintă spre Lucius, supărat că pregătirile romanului durează atît de mult. Dar Lucius îi făcu semn cu mînă că nu isprăvise încă.

Se auzi atunci glasul poruncitor al proconsulului : „Așteaptă".

Lucius era peste tot acoperit cu untdelemn ; nu-i mai rămînea acum decît să se tăvălească, după cum era obiceiul, prin țărîna arenei.

Spre uimirea tuturor însă, el îngenunche ; Sporus îi vărsă peste umeri un sac cu nisip, luat de pe malurile

rîului Chrysorhoas. După toate aceste pregătiri, Lucius se ridică și făcu semn că a isprăvit. Lupta avea să înceapă.

Tebanul înaintă încrezător, iar Lucius îl aștepta liniștit. Cînd mîinile păstorului atinseră umerii lui, romanul scoase un strigăt înăbușit. În același timp, se plecă sprijinindu-se într-un genunchi și-și încolăci brațele în jurul picioarelor tebanului. Apoi, cu o ușurință uimitoare, ridică pe vlăjgan în aer. Mișcările sale erau atît de repezi și de îndemînatice încît adversul nu avu nici răgazul, nici puterea de a li se împotrivi. Acum el era ridicat în aer, iar brațele sale nu găseau nimic de ce să se sprijine.

Un minut, spectatorii avură impresia că asistă la lupta dintre Hercule și Anteu.

Tebanul își apăsă mîinile pe umerii lui Lucius și căută să scape din strînsoare : toate sforțările fură zadarnice însă. Degeaba căuta fostul păstor să-și încolăcească picioarele în jurul mijlocului romanului ; de data aceasta, Laocoon avea să triumfe asupra șarpelui. Și cu cît erau mai mari sforțările tebanului, cu atît mai puternică devenea și strînsoarea lui Lucius. Nemișcat pe locul său, cu capul sprijinit pe pieptul adversarului ca pentru a-i asculta suflarea, strîngîndu-l din ce în ce mai tare, rămase astfel cîteva clipe ; în acest timp, tebanul slăbea din ce în ce. Picături de sudoare rece îi șiroiau pe tot corpul ; picioarele se desprinseră din jurul corpului lui Lucius, iar capul și brațele sale se plecară pe spate.

Romanul nu-l slăbi decît atunci cînd o șuviță de sînge țîșni din gura lui ; tebanul căzu leșinat la pămînt.

Nici un strigăt de bucurie și nici o bătaie din palme nu se auziră, mulțimea era tăcută. Nimeni nu putea spune însă că lupta nu fusese dreaptă ; Lucius cîștigase o victorie cinstită.

Cu toate acestea, lupta stîrni mult interes.

Imediat după ce sclavii scoaseră din arenă pe învins, privirile mulțimii se îndreptară spre atlet care — datorită îndemînării de care făcuse dovadă — făgăduia să fie un adversar de temut.

Spectatorii fură însă dezamăgiți.

Într-adevăr, pe cînd Lucius se pregătea pentru a doua luptă, atletul înaintă spre el, se aruncă în genunchi și ridică mîna, semn că se socotea învins.

Lucius nu părea deloc uimit, ba chiar, fără să întindă mîna atletului, se uită la mulțimea de față și o întrebă din privire dacă i-ar putea tăgădui cumva izbînda.

Nimeni nu rosti vreun cuvînt de împotrivire, nimeni nu trădă vreo nemulțumire.

Lucius se îndreptă, în mijlocul unei tăceri de mormînt, spre proconsul, care-i întinse coroana învingătorilor.

În acest moment izbucniră cîteva aplauze. Nu erau însă decît sclavii de pe vasul romanului, care se bucurau de succesul stăpînului lor.

Nimeni nu dușmănea totuși pe Lucius ; dar o teamă de nedescris cuprinsese mulțimea de spectatori.

Această putere supraomenească, unită cu atîta vigoare și tinerețe, reaminteau străluciri ale vremurilor trecute : toți se gîndeau cu mîndrie la numele lui Teseu și al lui Pirithous și fiecare, deși nu se vorbiseră între ei, socotea un adevărat semizeu pe tînărul roman. Recunoașterea înfrîngerii fără luptă, de către public, ascultarea sclavului său, dădeau oarecare temei acestui gînd.

Astfel, cînd învingătorul ieși din arenă, sprijinindu-se cu un braț de umărul lui Amicles, iar cu altul de Sporus, toată mulțimea îl petrecu pînă în pragul casei sale.

Ajunși la porțile orașului, fură întîmpinați de fecioarele și de femeile care nu putuseră asista la lupte, dar care așteptau pe învingători cu coronițe de lauri.

Lucius căuta cu privirea pe Acteeea, dar ea, fie prea fricoasă, fie prea rușinoasă, nu se afla acolo. Atunci el se grăbi spre casă nădăjduind că tînăra corintiană îl va aștepta în prag.

O găsi pe Acteea, nu în fața porții, ci într-un mic vestibul, îngenuncheată înaintea statuii Dianei.

Atunci el se îndreptă spre ea și-i puse pe cap coroana pe care o cîștigase.

Acteea se întoarse scoțînd un țipăt de spaimă ; ochii arzători și mîndri ai lui Lucius îi vestiră atunci, mai bine decît searbăda coroană, că într-adevărul, tînărul roman cîștigase primul trofeu al Greciei.

IV

A doua zi, încă de dimineață, Corintul își reîmprospătă hainele de sărbătoare.

Cu toate că nu erau antice, întrecerile de care se desfășurau întotdeauna într-un cadru foarte solemn. Ele aveau loc în prezența zeilor ; statuile acestora, strînse în timpul nopții, în templul lui Jupiter, situat aproape de poarta Leche, adică spre partea răsăriteană a orașului pentru a ajunge la pista specială construită în acest scop, ce se găsea la celălalt capăt al cetății, adică în apropiere de portul Crissa.

Spre orele zece dimineața, adică — după socoteala romană — spre al patrulea ceas al zilei, se formă cortegiul.

Carul de aur al proconsulului Lentulus, îmbrăcat în mantia trimfătorilor, mergea în frunte.

În urma lui venea o trupă călare, alcătuită din tineri între patrusprezece și cincisprezece ani, toți fii de luptători vestiți.

Urmau concurenții zilei, în fruntea cărora se afla carul lui Lucius.

Deasupra capului său strălucea un cerc luminos, asemănător cu acela pe care pictorii îl zugrăvesc în jurul soarelui. Apropierea dintre ființa lui și un semizeu era încă și mai mare ; barba lui părea presărată cu grăunțe strălucitoare de aur.

Îndărătul lui venea mîndru un tesalian, îmbrăcat într-o haină galbenă și conducînd un car de bronz tras de patru cai negri.

Ceilalți doi erau, unul, un atenian ce pretindea a fi urmașul lui Alcibiade, celălalt, un sirian cu fața arsă de soare.

Primul purta o tunică albastră. Pletele sale negre și parfumate fîlfîiau în vîntul dimineții.

Celălalt era înfășurat într-o mantie albă legată la mijloc cu o centură persană. Pe cap purta un turban tot atît de alb ca și zăpada care strălucește pe piscurile muntelui Sinai.

Urma o trupă de harpiști și de flautiști, în mijlocul cărora se aflau mai marii slujitorilor zeilor. Aceștia duceau vase de argint, pline cu parfum sau cu mirodenii fumegînde care răspîndeau în aer un balsam îmbătător.

Defilarea se termina cu cîteva care trase de armăsari și escortate de cavaleri și de nobili ce duceau statuile celor doisprezece zei.

Cortegiul avea să treacă printre două rînduri de case împodobite cu tablouri, covoare, sau avînd în prag statuile protectorilor.

Ajunși în fața porții lui Amicles, Lucius privi într-acolo, căutînd-o pe Acteea. În sfîrșit, după un baldachin tînărul zări capul iubitei sale, împodobit cu coroana pe care cu o seară mai înainte o pusese la picioarele ei. Dindărătul baldachinului care îi acoperea fața, corintiana auzi un glas fermecător care-i striga :

— O !, încîntătoarea mea gazdă, întîmpină-mă la întoarcere și atunci voi schimba coroana ta de măslin cu una de aur.

Spre miezul zilei, cortegiul ajunse la intrarea circului. Era o clădire înaltă, împrejmuită de un zid de vreo trei metri ; numai în patru părți se lăsase o spărtură pentru trecerea carelor. Din loc în loc, pe tot cuprinsul arenei se ridicau altare sau piedestale care, pentru această sărbătoare, așteptau statuile zeilor.

La un capăt al circului se aflau grajdurile, la celălalt băncile de piatră dispuse în formă de amfiteatru. La fiecare capăt al zidului se zăreau trei țăruși înfipți în pămînt ; cei ce voiau să cîștige cursa, trebuiau să-i înconjoare de șapte ori.

Conducătorii carelor se îmbrăcaseră, după cum am spus mai sus, în haine de culori diferite. Cei ce pariaseră

pentru unul sau pentru altul dintre concurenți se îmbrăcaseră în culoarea concurentului respectiv.

Toate băncile erau ocupate de o mulțime care unea entuziasmul pe care-l stîrneau luptele, cu interesul lor personal.

Femeile, ce se recunoșteau după vălul lor colorat la fel cu haina concurentului preferat, aveau de astă dată încuviințarea să asiste la competiții.

Cînd se opri zgomotul cortegiului, o mișcare ciudată străfulgeră toată această mulțime ale cărei capete se mișcau întocmai unor valuri vijelioase.

În sfîrșit, după ce carele trecură, mulțimea de noi spectatori astupă golul porților.

Nici un sfert din cei sosiți acum nu putură să pătrundă în circ sau nu fură în stare să-și asigure un loc de unde să poată zări ceva. Rămaseră în afara zidurilor și erau mereu împinși înapoi de garda proconsulului. Fiecare căuta cîte o ridicătură de pe care să poată privi ; mulți din ei se cățărau pe crengile copacilor, se suiau pe ziduri sau, în sfîrșit, se urcau în podurile caselor mai înalte.

Puțin timp după ce fiecare izbutise să-și dobîndească un loc, se deschise poarta cea mare a circului și apăru Lentulus. Prezența lui puse capăt nerăbdării. Toți erau curioși să-l asculte și așteptau în tăcere.

Fie din încredere față de Lucius, care ieșise învingător cu o seară mai înainte, fie pentru a măguli pe împăratul Nero care proteguia culoarea verde, proconsulul lepădase mantia sa de purpură și venise îmbrăcat cu o haină de culoarea speranței.

Carul său, urmat de cel al zeilor și de muzicanți, făcu înconjurul circului, iar harpiștii și flautiștii nu încetară să cînte decît atunci cînd toate statuile fuseseră așezate pe piedestalele respective.

Lentulus dădu atunci semnalul, aruncînd în mijlocul circului un steguleț alb.

Îndată, un soldat călare pe un cal fără căpăstru, îmbrăcat în costumul lui Mercur, se repezi și fără să coboare, luă în vîrful unei săbii stegulețul. Înconjură apoi arena și aruncă sabia cu steguleț peste poarta îndără-

tul căreia aşteptau concurenţii. Atunci apărură în mijlocul pistei cele patru care.

Patru bileţele albe, pe care erau înscrise numele conducătorilor, fură aruncate într-o urnă ; soarta avea să hotărască ordinea plecărilor, astfel că cei ce trebuiau să fie mai depărtaţi de centru, adică cei care aveau de parcurs cercuri mai mari, nu se puteau plînge decît de vitregia norocului.

Proconsulul amestecă bileţelele şi le trase afară unul cîte unul.

Primul ales fu sirianul, cel cu turbanul alb. Imediat, acesta îndreptă carul său lîngă zid.

Al doilea era atenianul cu tunica albastră. Se duse numaidecît lîngă tovarăşul său.

Urmau tesalianul şi Lucius, căruia voinţa zeilor îi atribuise locul cel mai neprielnic, ca şi cum stăpînitorii divini ar fi fost geloşi de izbînda cîştigată cu o zi mai înainte.

De îndată ce cei patru concurenţi se aflară aşezaţi pe linii paralele, sclavii începură să îndrepte hamurile cailor şi să treacă prin faţa ochilor acestor nobile animale nişte steguleţe de diferite culori ; aceasta pentru a le mări curajul.

...Un minut de aşteptare. Se făcură alte prinsori, alte pronosticuri, fiecare vorbea în şoaptă cu vecinul său.

Se auzi sunetul trompetei. Spectatorii se aşezară pe locurile lor ; această mulţime, care pînă mai adineauri era atît de gălăgioasă, deveni deodată foarte tăcută. Fiecare era nerăbdător.

La ultimul sunet al instrumentului, cele patru care porniră în goana cailor.

Primele două ocoluri erau pe sfîrşite ; totuşi, concurenţii erau cam la acelaşi nivel.

Dar cei ce se pricepeau îşi puteau da seama acum de calitatea cailor.

Sirianul nu-şi stăpînea decît cu greu caii — obişnuiţi cu întrecerile din deşertul arzător — pe care, numai cu multă răbdare şi îndemînare îi deprinsese să tragă la car. Fiecare ştia că dacă el i-ar fi putut lăsa liberi, ar

fi fugit mai repede chiar decît acel arzător simun al stepei pe care-l întrecuseră de atîtea ori.

Atenianul își adusese caii din Tracia, dar tot așa de mîndru ca și străbunii lui eroi, nu se ocupase de ei ; sclavii fuseseră însărcinați cu dresarea armăsarilor. Acum, ei nu voiau să asculte de această mînă și nici de acest glas necunoscut.

Din contră, tesalianul părea foarte stăpîn pe echipajul său și pe acei cai din Elida pe care-i hrănise cu mîna sa și pe care-i deprinsese să alerge între Pencus și Enipe, adică pe care-i obișnuise să acopere aceeași distanță pe care o parcurseseră și caii lui Ahile.

Lucius conducea armăsarii aduși din Moesia, cîntați pînă și în poeziile lui Virgiliu.

Strămoșul acestora părea a fi fost însuși Eol, zeul vîntului, atît de repede fugeau.

Și, cu toate că el avea să parcurgă distanța cea mai mare, nu trebuia nici să-i grăbească și nici să le domolească avîntul. Îi lăsa să fugă în galop căci acesta părea mersul lor obișnuit. Astfel, soarta îl favoriza.

La al treilea ocol, sorții cîștigului se statorniciseră și mai mult : atenianul lăsase cu două lungimi în urmă pe tesalian iar sirianul, strîngînd frînele cailor săi, se lăsase întrecut, sigur că-și va putea oricînd recîștiga pierderea.

Lucius, surîzător și nepăsător, părea că privește desfășurarea unei lupte pentru care nu ar fi avut nici un interes.

Numai la cel de-al patrulea înconjur, o întîmplare puțin obișnuită atrase atenția publicului asupra carului său : biciul îi scăpă din mînă. Romanul opri atunci caii, coborî din car și ridică obiectul ce pînă acum nu fusese folosit. Astfel fu mult depășit de adversarii lui.

Oricît de repezi ar fi fost mișcările lui — și într-adevăr ele nu fură mai îndelungi decît brazda luminoasă a fulgerului — năzuințele celor ce se încrezuseră în triumful verdelui, fură spulberate.

Teama lor nu dură însă decît o clipă, căci Lucius se plecă asupra cailor scoțînd un șuierat ciudat. Și, deși el nu se folosise nici de usturimea biciului și nici de im-

boldirea gestului, armăsarii conduși de mîinile sale pricepute o porniră în galop. Fugeau atît de repede încît îți dădeau impresia că erau înaripați.

Astfel se explică faptul că înainte de a se fi terminat al patrulea tur, carul lui Lucius se găsea în același loc pe care-l ocupase înainte.

A cincea cursă începuse. Atenianul nu mai era stăpîn pe caii săi, care nu mai puteau fi stăviliți în cursa lor nebunească. Întrecuse de mult pe ceilalți concurenți, dar nici publicul și nici chiar el nu puteau fi înșelați de acest succes iluzoriu. Privea cu mare grijă pe urmăritorii săi, dar în loc să încerce a potoli avîntul cailor, îi biciuia, nădăjduind astfel că, înainte ca animalele să fie prea ostenite, va fi destul de îndepărtat pentru a nu mai putea fi întrecut. Își dădea seama că nu-și mai putea conduce carul, deoarece, fiindu-i frică să nu se ciocnească de vreun țăruș, nu încercă să se apropie de semnul menit să-i micșoreze distanța pe care trebuia s-o parcurgă. Se menținea astfel la aceeași depărtare pe care soarta i-o hărăzise încă de la început.

Mai rămîneau doar două ocoluri. După neliniștea spectatorilor — și chiar a concurenților — ar fi înțeles ușor că se apropie sfîrșitul.

Cei ce pariaseră pe albastru, îngrijorați de izbînda lor vremelnică, strigau atenianului să încerce a potoli fuga cailor săi, dar armăsarii, luînd aceste țipete drept imbolduri, fugeau și mai repede, lăsînd să se înțeleagă prin aceasta că în curînd vor fi la capătul sforțărilor.

În acest moment, sirianul slobozi hamurile : caii deșertului putură astfel să cucerească distanța pierdută.

Tesalianul, uimit de acest fapt, ațiță printr-un glas tunător armăsarii carului său care porniră cu iuțeala unui vîrtej de vînt.

Lucius se mulțumi doar să șuiere încă o dată.

...Totuși, atenianul fu ajuns de cei doi potrivnici, pe care soarta îi așezase la dreapta și la stînga lui. Înțelese că dacă ar lăsa între carul său și primul țăruș o depărtare destul de mare pentru trecerea altui echipaj, ar fi pierdut orice speranță de cîștig. Se apropie atunci de zid, împiedicînd pe sirian să-l ocolească. Acesta se

plecă spre dreapta, încercînd să treacă printre carul tesalianului și cel al atenianului, dar distanța dintre ei era prea mică.

Carul tesalian era însă mai ușor și mai puțin solid decît al sirianului. Se hotărî deci să se îndrepte direct contra lui ; cît ai clipi din ochi, roata și osia acestuia fură rupte, iar calul și călărețul, aruncați în mijlocul arenei.

Cu toată îndemînarea acestei manevre și cu toată repeziciunea căderii provocate, sirianul fusese întîrziat ; dar își cîștigă în scurt timp vremea pierdută.

Astfel, la a șasea cursă, atenianul și cei doi adversari ai săi, pe care-i lăsase cu atîta în urmă, ajunseră la țăruș în același timp. Chiar înainte de împlinirea ultimei părți a înconjurului el fusese depășit.

Acum nu mai rămîneau să lupte decît arabul și romanul, verdele și albul.

Dar goana acestor opt cai era atît de mare și totuși atît de egală încît s-ar fi crezut că sînt înhămați la același car.

Un nor de praf înconjura cele două echipaje ; nu se auzea decît zgomotul unei singure roți, atît de potrivită era fuga cailor ; nu se deosebea decît un singur suflu, atît de înfrățiți păreau armăsarii în alegerea lor.

Toată lumea se ridicase în picioare. Cei ce pariaseră fluturau steguțe albe sau verzi, iar cei ce pierduseră, înflăcărau prin țipetele și aplauzele lor pe cei doi vrăjmași.

...Se părea că sirianul va cîștiga căci carul său întrecuse cu puțin pe cel al lui Lucius.

Atunci, Lucius își biciui armăsarii. Se auzi un nechezat dureros. Dar caii lui se repeziră înainte și întrecîndu-i pe ceilalți cu aproape cincizeci de metri, cîștigară întrecerea căci făcuseră cele șapte înconjururi ale arenei.

Din toate părțile se auziră strigăte de bucurie.

Tînărul roman, necunoscut pînă ieri, era asemănat cu Teseu, cu Castor sau chiar cu Apollo care „s-a întors din nou pe pămînt".

Mulțimea aplauda. Crainicul vestea lumii întregi izbînda lui. Lentulus se îndreptă spre el, pentru a-i îm-

podobi capul cu o coroană de aur și de argint. În același timp, Lucius se urcă pe un piedestal pentru a putea fi văzut de toți, ca și cînd ar fi din totdeauna deprins cu asemenea victorii.

Înapoie apoi proconsulului răsplata bănească care-i fusese adusă într-un vas de argint, pentru a fi împărțită bătrînilor și săracilor.

Făcu semn lui Sporus care se apropie de el întinzîndu-i un porumbel luat din colivia Acteei. Lucius petrecu în jurul piciorului gingașei păsări o fîșie de purpură, de care legă două frunzulițe de aur din coroana sa și dădu drumul zburătorului care se îndreptă ca o săgeată spre casa lui Amicles.

V

Cele două victorii ale lui Lucius și împrejurările ciudate care le întovărășau minunaseră, așa cum am spus mai înainte, pe spectatori.

Altădată, Grecia fusese pămîntul îndrăgit al zeilor; Apollo, izgonit din cer, se făcuse păstor și păzise turmele lui Ahmed, regele Tesaliei; Venus, născută din spuma apelor și împinsă la mal de Tritoni, coborise aproape de Helos și apoi, liberă să-și aleagă lăcașul de închinăciune, preferase Gnidul, Paphos, Idalia și Cytera oricărei alte țări din lume; în sfîrșit, arcadienii, tăgăduind cretanilor cinstea de a fi compatrioții regelui zeilor, dăduseră naștere lui Jupiter pe înălțimile muntelui Lyceu.

Poate că această pretenție nu era adevărată; ceea ce e sigur însă, e faptul că Marele Zeu și-a așezat tronul pe piscurile înnourate ale Olimpului.

Toate aceste amintiri se perindară prin mintea spectatorilor numai datorită lui Lucius. Într-adevăr, dacă romanii reușiseră să zdrobească viitorul acestui falnic popor, nu reușiseră să nimicească nici trecutul lui și nici imaginația lui poetică.

Astfel se explică de ce la concursul celui mai bun cîntăreț, ceilalți concurenți părăsiră întrecerea văzînd soarta celor care pînă aici se măsuraseră cu tînărul roman.

Ne amintim de pățania lui Marsyas care s-a luptat cu Apollo și de aceea a lui Pierides care a îndrăznit să disprețuiască pe cele două muze.

Lucius rămase aşadar, singurul din cei cinci concurenţi ; cu toate acestea, proconsulul hotărî ca serbarea să aibă loc în ziua şi la ora fixată.

Cîntarea aleasă de Lucius interesa foarte mult pe corintieni ; era un poem despre Medeea, al cărui autor părea a fi însuşi împăratul Nero.

Cunoaştem cu toţii povestea : vrăjitoarea, condusă la Corint de Jason care o răpise dar care o părăsise în acest oraş, îşi abandonase copiii punîndu-i la picioarele altarelor, lăsîndu-i astfel în paza zeilor. În acest timp, folosindu-se de o haină asemănătoare celei a lui Nesus, ea îşi otrăvise rivala. Corintienii, înspăimîntaţi de fărădelegea mamei, aruncară afară din templu pe copii şi-i omorîră cu pietre.

Mişelia nu rămase însă nepedepsită. Zeii erau mîniaţi că voinţa le fusese nesocotită iar sfinţenia lăcaşurilor de închinăciune pîngărită : în scurt timp, toţi copiii corintieni se îmbolnăviră.

Deşi trecuseră cincisprezece veacuri de atunci, urmaşii criminalilor tăgăduiau crima părinţilor lor.

Dar la sărbătoarea anuală, în ziua omorîrii celor doi nevinovaţi, obiceiul de a îmbrăca pe copii într-o mantie neagră şi de a-i rade pe cap pînă la vîrsta de cinci ani, dovedea cu prisosinţă că cetăţenii Corintului căutau o ispăşire. De la sine înţeles, prin urmare, de ce era atît de mare curiozitatea spectatorilor.

Fiindcă localul era prea mic — mult mai neîncăpător decît stadionul sau hipodromul — nu toată lumea care venise la Corint putea încăpea în teatru. Numai vreo două mii de spectatori trebuia să aibă norocul să audă pe cîntăreţul roman.

De aceea, celor mai nobili dintre corintieni şi celor mai de vază dintre străini, li se împărţiseră nişte tăbliţe de aramă pe care erau săpate numere corespunzătoare semnelor încrustate în spatele băncilor din amfiteatru. Mai mulţi oameni, anume însărcinaţi, aveau grijă ca toată lumea să fie aşezată şi ca nimeni să nu ocupe locul altuia. Astfel, cu toată mulţimea care venise pînă la porţile teatrului, totul se petrecea într-o ordine admirabilă.

Pentru a feri lumea de pîrjolul soarelui de mai, teatrul era acoperit cu un „velarium", un fel de văl, țesut din mătase și împodobit, din loc în loc, cu stele de aur. În mijlocul lui era pictat Nero, înfășurat în mantia triumfătorilor.

Dar cu toată umbra pe care o răspîndea acest acoperiș, mulți tineri, din cauza căldurii sufocante, țineau în mînă un fel de evantaie din pene de păun, prin mișcarea cărora răcoreau pe femeile culcate pe perne de purpură sau pe covoare persane, puse de sclavi pe băncile destinate stăpînelor lor.

Printre aceste femei era și Acteea care, neîndrăznind să poarte cele două coroane date de învingător, își împodobise capul numai cu frunzulițele de aur aduse de porumbel. Dar în jurul ei nu se vedeau tineri ca pe lîngă celelalte femei. Stătea alături de tatăl său a cărui față serioasă, dar surîzătoare, arăta pe de o parte interesul pe care-l punea în succesul oaspetelui său, iar pe de altă parte, mîndria pe care o simțise la gîndul că el era gazda acestui semi-zeu. Numai el, încrezător în soarta lui Lucius, îndemnase pe fiica sa să vină la teatru.

Clipa începerii spectacolului se apropia ; fiecare aștepta cu nerăbdare și cu uimire.

Deodată se auzi un bubuit asemănător tunetului. O ploaie măruntă începu să cadă. Spectatorii o priveau ca pe o mare binefacere, căci ea era menită să împrospăteze aerul îmbîcsit.

Toată lumea aplaudă zgomotos, căci tunetul era produs de doi oameni ce rostogoleau în dosul scenei un vas de aramă în care puseseră mai multe pietre. Era semnalul lui Claudius Pulcher, inventatorul acestui procedeu de semnalizare prin care se vestea începutul spectacolului.

Iar ploaia nu era altceva decît miresme de parfumuri amestecate cu șafran de Cilicia, care se revărsau în mici șuvoaie din statuile răspîndite în jurul teatrului.

Puțin după aceea, vălul fu coborît și Lucius apăru pe scenă, ținînd într-o mînă o liră. La stînga lui pășea comicul Paris care avea să facă gesturile exprimate de cînt. În urma lor sosea corul, condus de un flautist.

Încă de la primele sunete, toată lumea își putea da seama că tînărul roman era un cîntăreț dibaci.

Într-adevăr, înainte de a începe melodia Medeei, Lucius execută două game, adică produse cele două sunete extreme pe care le poate intona vocea omenească. Numai după această introducere își începu cîntarea.

— Povestea — după cum am spus mai sus — reda pățaniile Medeei, adică nenorocirile acelei femei răpitor de frumoasă, ale acelei atotputernice vrăjitoare.

Ca un artist ce era, împăratul Claudius Caesar Nero începuse povestirea prin descrierea momentului în care Jason, ajungînd cu vasul său „Argo" pe malurile Colchidei, o întîlnește pe Medeea, fiica regelui Etes care tocmai culegea flori.

La auzul acestor cuvinte, Acteea tresări : tot astfel îl văzuse și ea pe Lucius pentru prima oară. Și ea culegea flori pe mal atunci cînd vasul romanului se oprise pe țărmul Corintului. Iar în întrebările lui Jason și răspunsurile Medeei, recunoscu cuvintele care fuseseră schimbate între ea și Lucius.

În acest moment, Sporus, profitînd de o întrerupere a corului, se îndreptă spre stăpînul său cu o liră ioniană, adică numai cu unsprezece coarde.

Era același instrument cu care Timoteu încercase să încînte urechile lacedemonienilor, dar din cauza căreia — căci eforii îl credeau prea femeiesc — divinul cîntăreț fu învinuit că vrea să corupă tinerii spartani. Nu e mai puțin adevărat însă că această hotărîre fu luată pe timpul bătăliei dintre Egos și Patmos, care se sfîrși prin triumful spartanilor asupra Atenei.

De atunci se scurseseră patru secole. Sparta fusese zdrobită, Atena era sclava Romei, Grecia nu era decît o provincie : prezicerea lui Euripide se îndeplinise întocmai.

Dar cu toate că nu adăugase lirei sale cele patru coarde, Lucius fu aplaudat cu entuziasm.

Cît despre Acteea, ea asculta cu mare înflăcărare glasul cîntărețului ; se părea chiar că iubitul său povestea întîmplările propriei vieți.

Ca și Jason, Lucius lupta pentru un premiu minunat, ca și pentru Jason, cele două victorii ale sale prevedeau

că și de astă dată va fi învingător. Dar pentru a sărbători izbînda avea nevoie de altă liră decît aceea care-i cîntase dragostea. Astfel, după ce o întîlnise pe Medeea în templul Hecatei, el obținuse de la iubita sa ajutorul artei sale misterioase și cele trei talismane care aveau să-l facă să biruiască toate piedicile ivite în calea cuceririi gloriei supreme. Pornește la această cucerire cu o liră lidiană, adică cu un instrument ce scoate cînd sunete foarte groase, cînd foarte subțiri.

Acteea freamătă din tot corpul căci în mintea sa nu-l putea despărți pe Jason de Lucius.

Urmărește pînă la incinta sfîntă pe acest erou de neînvins. Aici, dă peste doi tauri gigantici cu coarnele de aramă care scot flăcări pe nări ; dar de îndată ce Jason îi atinge cu biciul său fermecat, animalele se lasă înhămate la un plug de diamant cu care, priceputul agricultor ară ogoarele lui Marte.

De aici, el trece în cea de a doua incintă : Acteea îl urmează. Îndată ce intră acolo, un șarpe se arată printre ramurile unui măslin care-i servea drept ascunzătoare și se îndreaptă șuierînd spre el. Atunci începe o luptă pe viață și pe moarte. Jason este însă invulnerabil. Otrava șarpelui nu-l ucide pe luptător, strînsoarea lui nu-l înăbușă, dar fiecare lovitură de sabie a eroului rănește de moarte înspăimîntătoarea reptilă.

În curînd șarpele va fi cel care dă înapoi și Jason cel care atacă. Reptila fuge dar omul o urmărește. Șarpele intră într-o văgăună strîmtă și întunecoasă. Jason se tîrăște după ea și în scurt timp iese din nou la lumina zilei ținînd în mînă capul dușmanului. Se reîntoarce pe ogor și seamănă în brazdele arate de plugul său, dinții reptilei. Din fundul pămîntului răsar atunci o ceată de oameni înarmați care se năpustesc asupra lui. Jason aruncă în mijlocul lor piatra pe care i-o dăduse Medeea. Oamenii încep să se lupte între ei și Jason, liber, poate veni pînă în mijlocul celei de a treia incinte unde se află arborele cu trunchiul de argint, cu frunzele de smarald și fructele de rubin, pe ramurile căruia se găsește pielea aurie a țapului Phryxus.

Mai rămîne însă un dușman mult mai înfiorător decît ceilalți doi : este un dragon gigantic cu aripi de diamant, tot atît de invulnerabil ca Jason și acesta pornește lupta împotriva lui. De data aceasta, trebuie să lupte cu altfel de arme. Jason pune pe pămînt un vas plin cu lapte. Fiara se adapă din această băutură care o adoarme pe loc. Fiul lui Eson fură pielea țapului.

...În acest moment, Lucius reluă lira ioniană, căci acum, Medeea așteaptă pe învingător.

Jason găsește însă cuvinte potrivite, care hotărăsc pe iubita sa să-și părăsească patria și familia pentru a-l urma pe nețărmurita întindere a valurilor.

Lupta e lungă și aprigă dar tot dragostea triumfă pînă în cele din urmă : pe jumătate goală, Medeea își părăsește bătrînul tată în timp ce acesta doarme.

Ajunsă la poarta palatului, simte o dorință nestăvilită de a mai vedea încă o dată pe acela care i-a dat zile. Rușinată de ea însăși, ținîndu-și respirația, se reîntoarce și pătrunde în camera bătrînului, se pleacă peste el, îi sărută părul alb, scoate un țipăt sfîșietor pe care bătrînul îl ia drept glasul visului și revine la iubitul ei care o așteaptă în port și care o duce aproape leșinată pe bordul vasului său, construit de Minerva.

Medeea privește tristă cum dispare în negură linia țărmului natal, cum se pierd în depărtare malurile patriei sale.

Înțelege acum că a părăsit Asia pentru Europa, tatăl pentru soț, trecutul pentru viitor.

Această a doua parte a poemului fu cîntată cu atîta înflăcărare, încît toate femeile ascultau cu cea mai mare emoție.

Acteea, ca și Medeea, stăpînită de fiorii dragostei, cu ochii ațintiți, cu buzele strînse, cu răsuflarea înceată, părea că ascultă povestea propriei sale existențe, că privește un spectacol minunat care-i înfățișează în același timp trecutul și viitorul.

Astfel, în momentul în care Medeea, cu sufletul sfîșiat de durere, sărută pentru ultima dată pletele tatălui său, tînăra corintiană se plecă peste Amicles și-și sprijini capul pe umărul său.

Triumful lui Lucius fu desăvîrșit : la prima întrerupere a poemului fusese aplaudat furtunos. Acum, din toate părțile se auzeau strigăte de bucurie și freamăt de preamărire ; numai el putu să pună capăt acestei izbucniri de entuziasm, atunci cînd își reluă lira pentru a cînta ultima parte a poemului.

Dar trebui să-și schimbe din nou instrumentul : acum nu mai avea să descrie dragostea voluptuoasă și nici triumful iubitului asupra războinicului, ci nerecunoștința omenească, gelozia femeii, așadar, o patimă vijelioasă, răzbunătoare, ucigătoare, sentimente pe care nu le putea exprima decît lira doriană.

Medeea se află pe bordul vasului vrăjit. Se oprește în Phiacia și se îndreaptă spre Iolchos unde are de îndeplinit o datorie sfîntă : să întinerească pe bătrînul tată al lui Jason. Apoi ajunge la Corint, unde iubitul o părăsește pentru a se căsători cu Creusa, fiica regelui din Epir. O soție geloasă avea să înlocuiască acum o iubită credincioasă. Ea îmbibă o rochie cu cea mai puternică otravă și o trimite logodnicei care o îmbracă fără nici o frică. În timp ce aceasta moare chinuită în fața necredinciosului Jason, Medeea își ucide propriii copii pentru a nu păstra nici o amintire din vremea cît i-a fost amantă lui Jason și dispare într-un car dus de balauri înaripați.

La aceste cuvinte care puneau în seama mamei această fără-de-lege, corintienii se simțiră mîndri.

Aplauze, strigăte, tropote se auziră de pretutindeni, dar pe deasupra tuturor răzbătea glasul majestuos al castagnetelor care, pentru teatrul grec, înfățișau entuziasmul suprem.

...Cîntărețul nu fu răsplătit numai cu coroana de măslin pregătită de proconsul, ci și cu o ploaie de flori și coroniţe aruncate de femei în mijlocul teatrului. S-ar fi putut crede chiar că Lucius va fi înăbușit de aceste flori, dar el, nepăsător, ca și cum s-ar fi așteptat la un asemenea triumf, căuta din ochi, printre toate acele femei, pe cea datorită farmecului căreia cîntase.

O zări aplecată peste umărul lui Amicles, aproape leșinată de emoție și purtînd pe cap coroniţa de flori.

Tînărul o privi cu ochi atît de drăgăstoși, întinse spre ea brațe atît de rugătoare, încît Acteea, ducînd mîna la cap, își desprinse coroniţa, dar neavînd puterea de a o arunca pînă la picioarele iubitului, o lasă să cadă în mijlocul orchestrei și plîngînd de ciudă, se aruncă în brațele tatălui său.

A doua zi de dimineață, o corabie aurie plutea pe undele azurii ale golfului Corint. Era asemănătoare cu vechiul „Argo", căci ca și el, ducea spre zări necunoscute o altă Medee necredincioasă față de tatăl și de țara sa.

Era Acteea care, aplecată pe umărul tînărului roman, privea cum dispar în zare munții Citerionului, la poalele cărora se afla Corintul. Ea rămase astfel pînă cînd totul dispăru în zare. Cînd nimic nu se mai văzu, cînd totul fusese înghițit de depărtarea nemiloasă, Acteea, într-un ultim suspin, leșină și căzu la picioarele lui Lucius.

VI

Cînd fugara își reveni în simțiri, se afla într-o cabină a corăbiei. Lucius era lîngă ea și-i susținea capul cu părul despletit. În celălalt colț, tigroaica, culcată pe un covor de purpură brodat cu aur, dormea un somn netulburat.

Se lăsase noaptea. Prin deschizătura tavanului se putea zări cerul minunat al Ioniei, presărat cu stele scînteietoare.

Vasul se legăna ușor pe valurile spumoase ; toată natura părea atît de liniștită și de înmiresmată, încît Acteea crezu un moment că nu-și părăsise vălul de fecioară.

Lucius pîndea orice mișcare a ei și atunci cînd observă că iubita sa se trezise, pocnind din degete, chemă o sclavă.

Aceasta intră numaidecît, ținînd în mînă un bastonaș de ceară încălzită și aprinse cu el lampa de bronz de la picioarele patului.

De îndată ce sclava apăruse, Acteea își țintise privirile asupra ei și o urmărise cu o curiozitate din ce în

ce mai mare : o vedea pentru prima oară și totuși, ea nu-i era necunoscută. Într-adevăr, trăsăturile feței sale îi trezeau amintiri apropiate, cu toate acestea nu putea ști cine e.

Felurite gînduri se ciocneau în mintea corintienei care, neputînd suporta greutatea lor, închise ochii și încercă să adoarmă iarăși.

Lucius făcu un semn sclavei să rămînă în cabină pentru a veghea somnul Acteei, iar el ieși pe punte. Sclava, rămasă singură cu Acteea, o privi cu multă tristețe, apoi se culcă pe covorul de purpură pe care era întinsă Phoebe și-și sprijini capul pe grumazul tigroaicei.

Stîrnită în odihna ei, fiara deschise un ochi scînteietor și sălbatic, dar recunoscînd o prietenă, în loc s-o pedepsească pentru îndrăzneala ei, o linse pe mînă și se culcă din nou, nepăsătoare.

Se auzea o melodie înălțătoare care venea dinspre celălalt capăt al corăbiei : era același cînt pe care Acteea îl auzise în momentul în care vasul acostase în portul Corintului. De astă dată însă, tăcerea și întunecimea nopții îi împrumutau misterul și farmecul lor.

Curînd nu se mai auzi decît o singură voce. Lucius cînta o rugăciune închinată lui Neptun. Acteea recunoscu aceleași intonații pe care le auzise cu o zi mai înainte și care o impresionaseră atît. Sunetele erau așa de armonioase încît s-ar fi putut crede că sirenele ieșiseră în întîmpinarea vasului lui Ulyse.

Robită de încîntarea acestei melodii, Acteea redeschise ochii obosiți și privind stelele de pe cer, uită, încetul cu încetul orice remușcare și nu se mai gîndi decît la iubitul ei.

Ultimele ecouri ale lirei și ale acelui glas minunat se pierduseră de mult în taina nopții, dar Acteea mai asculta încă. Într-un tîrziu își plecă ochii și zări din nou pe tînăra fată.

Ca și stăpîna sa, aceasta părea stăpînită de un farmec ciudat. Privirile lor se întîlniră. Acteea își dădu din nou seama că mai întîlnise și înainte acești ochi triști.

Corintiana făcu un semn cu mîna. Sclava se ridică. După un minut de tăcere, Acteea fu cea care vorbi mai întîi :

— Cum te numești ? întrebă ea cu glas scăzut.

— Sabina, răspunse sclava.

Acteea tresări la auzul acestui cuvînt, căci și vocea, ca și figura tinerei roabe, îi păreau cunoscute. Numele însă nu-i trezea nici o amintire.

— Din ce țară vii ? continuă Acteea.

— Am părăsit-o la o vîrstă atît de mică, încît nici nu mai pot spune că am vreo patrie.

— Cine este stăpînul tău ?

— Ieri am ascultat de Lucius. Azi sînt închinată Acteei.

— Îi aparții de mult ?

— De cînd mă știu.

— Și... fără îndoială că-i ești foarte credincioasă ?

— Ca o fiică tatălui său.

— Vino atunci lîngă mine ; să vorbim despre el.

Sabine se supuse. În ochii ei se citea însă o împotrivire vădită. Acteea, socotind-o drept frică, cuprinse mîna sclavei ca pentru a o liniști. Dar mîna ei era ca marmora. Totuși, ascultînd de chemarea stăpînei sale, căzu, mai mult decît se așeză, pe scaunul pe care i-l întindea Acteea.

— Nu crezi că te-am mai văzut vreodată ?

— Nu, nu cred, murmură Sabina.

— Nici pe stadion, nici la circ, nici la teatru ?

— Nu am părăsit niciodată corabia.

— Și nici n-ai venit să privești izbînzile lui Lucius ?

— Sînt obișnuită cu ele.

Tăcerea urmă după aceste întrebări și răspunsuri schimbate, de o parte cu o curiozitate crescîndă, iar de cealaltă parte cu dispreț nestăvilit.

Sentimentele Sabinei erau atît de fățișe, încît nici chiar Acteea nu s-ar fi putut înșela asupra lor.

— Ascultă, zise tînăra corintiană, îmi dau seama că ai suferi foarte mult dacă ai să fii nevoită să-ți schimbi stăpînul ; de aceea, îi voi spune lui Lucius că nu vrei să-l părăsești.

— Pentru numele lui Dumnezeu ! să nu faci asta, strigă sclava cu glas tremurător. Cînd Lucius poruncește ceva, trebuie să i te supui.

— Mînia sa e oare atît de înfricoșătoare ? mai întrebă Acteea surîzînd.

— Îngrozitoare, răspunse Sabina. Rostise acest cuvînt cu atîta frică încît Acteea se înfioră.

— Și totuși, adăugă Corintana, cei care îl înconjoară îi sînt foarte mulți credincioși : iată, nu mai departe acest Sporus.

— Sporus... murmură sclava.

Acteea rămase tăcută acum își aducea bine aminte : Sabina semăna cu Sporus. Era uimită chiar că nu descoperise acest lucru decît atît de tîrziu. Cuprinse din nou mîinile sclavei și privind-o în față o întrebă :

— Îl cunoști pe Sporus ?

— Este fratele meu, bîigui copila.

— Dar unde este acum ?

— A rămas la Corint.

Ușa se deschise și tînărul roman apăru în prag. Acteea, care mai ținea încă mîinile Sabinei într-ale sale, simți că un fior de spaimă străbătu trupul tinerei sclave. Lucius aținti o privire pătrunzătoare asupra lor. Apoi, după un minut de tăcere, se adresă Acteei :

— Iubita mea nu vrei să profiți de răsăritul soarelui pentru a respira aerul proaspăt al dimineții ?

Cu toate că vorbirea lui era liniștită și duioasă, un sunet straniu și strident vibra în fundul acestui glas pe care Acteea îl auzea pentru prima oară. Sufletul său fu cuprins de o groază instinctivă. Luă întrebarea drept ordin și se pregătea să nu răspundă, ci să se supună. Dar puterile sale se împotriviră voinței și cu siguranță că ar fi căzut grămadă dacă Lucius nu ar fi sprijinit-o.

Se simți ridicată de brațele vînjoase ale iubitului și tremurînd, deși nu-și dădea seama de cauza spaimei sale, se lăsă condusă de el. Nu rostea nici un cuvînt și ținea ochii închiși, ca și cum calea ei avea să ajungă la o prăpastie.

Cînd se află pe puntea corăbiei, se simți înviorată. Briza mării era răcoroasă și aducea parfumul unor flori

suave. Lucius nu o mai cuprindea în brațele sale. Ea deschise ochii.

Era culcată într-un hamac cu ochiurile de aur, așezat spre pupă și fixat într-o parte de catarg, iar în cealaltă de o coloană sculptată ce-l susținea. Lucius, rezemat de catarg, stătea în picioare lîngă ea.

În timpul nopții, corabia, împinsă de un vînt prielnic, ieșise din golful Corintului și ocolind capul Elis, naviga acum între Zacint și Cefalonia.

Soarele se ridica în spatele acestor insule, iar primele lui raze aureau crestele munților care le despărțeau în două. Atunci se întoarse spre Lucius și-l întrebă :

— Sîntem încă în Grecia ?

— Da, răspunse acesta, iar miresmele care vin pînă la noi sînt cele ale trandafirilor din Samos și ale portocalilor din Zacint. Iarna nici nu există pentru aceste două surori care se deschid la soare întocmai ca învelișurile florilor.

Frumoasa mea Acteea dorește să poruncesc să i se clădească cîte un palat în fiecare din aceste insule ?...

— Lucius, întrerupse Acteea, mă înspăimîntați cite odată, făcîndu-mi astfel de făgăduieli pe care numai un Zeu le-ar putea respecta. Cine ești și ce ascunzi ? Ești Jupiter ? Te temi ca nu cumva, dacă mi te-ai înfățișa în adevărata ta splendoare, să fiu mistuită de fulgerul acela nemilos ?

— Te înșeli ! Nu sînt decît un biet cîntăreț căruia unchiul său i-a lăsat toată averea cu o singură condiție : să-i poarte numele. Singura mea forță stă în dragostea mea, și simt că ea e atît de puternică încît, în numele ei m-aș încumeta să îndeplinesc chiar și muncile lui Hercule.

— Așadar, mă iubești ? întrebă tînăra femeie.

— Da, lumina ochilor mei ! răspunse Lucius.

Romanul rostise aceste cuvinte cu atîta căldură și adevăr, încît corintiana ridică mîna spre cer ca pentru a-i mulțumi pentru fericirea sa. În acest moment, ea uitase totul : regretele și remușcările se depărtau de sufletul său tot așa după cum patria ei dispărea la orizont.

Navigară astfel pe o mare albastră și sub un cer azuriu, timp de vreo șase zile. În cea de a șaptea, zăriră în depărtare orașul Lecri, ridicat de soldații lui Ajax.

Ocolind promotoriul lui Hercule, pătrunseră în strîmtoarea Siciliei, depășind la stînga defileul Mesinei și vechea Zanele, cetatea cu portul încovoiat ca o potcoavă, iar la dreapta Regium, căruia tiranul Denis îi ceruse o femeie și acesta i-o dăduse pe fata călăului.

Îndreptîndu-se spre Charybda și Scylla, își luară ultimul rămas bun de la Marea Ionică și pătrunseră în cea Tireniană, luminată de vulcanul Stromboli, veșnicul far al Mediteranei.

Mai călătoriră — cînd cu ajutorul pînzelor, cînd cu cel al vîslelor — alte cinci zile, zărind pe rînd, insula Helea, lîngă care se odihnea în somnul de veci Palinurus, Poestum și cele trei temple ale sale, Capri cu mărețele sale palate.

Pătruseră apoi într-un golf minunat, în fundul căruia se ridica Neapole, această mîndră fiică a Greciei, sclava Romei, zidită nepăsător la picioarele Vezuviului, străjuită la dreapta de Herculanum, Pompei și Stabbia, care douăzeci de ani mai tîrziu aveau să dispară sub un pîrjolitor mormînt de lavă, iar la stînga de Puteoli și de podul său uriaș, de Baia, atît de temută de Properțiu și de Boles care, în curînd va face vestit patricidul lui Nero.

Mult înainte de a fi ajuns în port, Lucius porunci să se schimbe pînzele albe ale corăbiei cu pînze de purpură și catargul să fie împodobit cu coroane de lauri ; fără îndoială, acest semnal vestea victoria.

Într-adevăr, puțin timp după ce aceste semne distinctive fură arborate, se observă o mare neliniște în port, o mulțime de oameni ieșiți în întîmpinarea corăbiei. Aceasta pătrunse în radă în mijlocul cîntecelor navigatorilor și în aplauzele mulțimii. Un car la care erau înhămați patru armăsari albi, aștepta.

Lucius, înfășurat într-o mantie de purpură, împodobită cu o hlamidă albastră împrejmuită cu beteală aurie, purtînd pe cap coloana olimpică de măslin, iar în mînă pe cea pitică de aur, se urcă în acest car.

Apoi, printr-o spărtură făcută în zidul cetății, el pătrunse în oraș ca un adevărat cuceritor.

Pe tot cuprinsul drumului fu sărbătorit și aclamat. La Fondi, un bătrîn de vreo șaizeci și cinci de ani, pe nume Galba, a cărui familie era tot așa de bătrînă ca și Roma și care, după războiul din Africa căpătase trei „sacerdoții", îi pregătise niște jocuri minunate și-i ieșise înainte pentru a i le înmîna el însuși.

Acest gest, din partea unui om atît de însemnat, uimi mult mulțimea care înconjura carul învingătorului și care creștea la fiecare minut. Se povesteau lucruri minunate despre acest bătrîn.

Pe cînd unul din strămoșii săi aducea un sacrificiu zeilor, un uliu se năpustise asupra victimei, îi spintecase pîntecele și furîndu-i măruntaiele se cocoțase într-un stejar. I se prezisese atunci că unul din urmașii săi va fi împărat. Se spune chiar că acest urmaș era Galba.

Într-o zi, pe cînd venise împreună cu alți tineri de vîrsta sa să se închine înaintea lui Octavian, împăratul, mîngîindu-l pe obraz, îi spusese :

— Și tu, copilul meu, vei avea parte de puterea mea.

Livius îl iubise atît de mult încît îi lăsase la moartea sa o moștenire cam de cincizeci de mii de sesterți pe care însă Tiberius o redusese la cinci mii. Și poate că ura acestuia nu s-ar fi oprit aici dacă magul său nu i-ar fi spus că Galba nu va domni decît la bătrînețe.

— N-are decît să trăiască, spusese el atunci, căci viața lui nu mă stingherește deloc.

Tiberiu murise, Claudiu și Caligula domniseră, Nero era împărat, iar Galba avea aproape șaizeci și cinci de ani și nimic nu vestea că va ajunge pînă la cea mai mare putere.

Totuși — contrar urmașilor lui Tiberiu care erau din ce în ce mai uniți — din momentul acestei preziceri purta întotdeauna, chiar și în timpul somnului, legat de gît printr-un inel, un pumnal, și nu ieșea niciodată fără să aibă la el vreun milion de sesterți ; aceasta pentru cazul în care ar fi trebuit să fugă de lictori sau să cumpere pe ucigași.

...Învingătorul petrecu două zile la Galba.

Aici, Acteea fu martora unor măsuri de prevedere pe care le lua Lucius și despre temeiul cărora nu-și putea da seama ; soldații care formau garda triumfătorului vegheau noaptea în jurul camerei stăpînului lor, ba chiar Lucius, înainte de a se culca, își punea sabia lîngă pat.

Acteea nu pricepu rostul acestor fapte, mai puțin încă motivul care-l îndemna pe Lucius în fiecare dimineață să o sfătuiască să plece. Își dădea însă seama că-l amenința un mare pericol. În sfîrșit, a treia zi, Lucius părăsi Fondi și urmînd drumul său triumfal printre cetățile ale căror ziduri le trecea, ajunsese pe muntele Albano în fruntea unui cortegiu ce părea mai mult armata unui satrap decît alaiul unui învingător.

Ajunsă în vîrf, Acteea scoase un strigăt de uimire și de admirație : la capătul căii Appia, zărise mîndra și strălucitoarea Romă.

Într-adevăr, tînăra corintiană putea privi acum cetatea în toată măreția ei.

Calea Appia — regina drumurilor — era cea mai frumoasă și cea mai însemnată, căci pornind de la Marea Tireniană, străbătea Apeninii, traversa Calabria și ajungea pînă la Adriatica.

De la Albano și pînă la Roma, ea servea drept șosea de plimbare și potrivit obiceiului celor vechi care credeau că moartea nu este decît o odihnă și căutau pentru liniștea lor veșnică locurile cele mai pitorești, era mărginită de o parte și de alta de minunate morminte printre care se distingeau mai ales cel al lui Ascanius, prin vechimea lui, cel al lui Horatius, prin amintirea vitejiei lui, cel al lui Ceciliu Metellus, prin măreția lui împărătească.

Toată calea aceasta șerpuită era plină de curioși veniți în întîmpinarea lui Lucius, unii în care trase de măgăruși aduși din Spania și avînd hamuri de purpură, alții culcați pe litiere purtate de cîte opt sclavi și înconjurate de oameni în mantii. Primii erau precedați de cavaleri numizi care îndepărtau mulțimea, ceilalți goneau cîini cu zgarda de argint.

De îndată ce primii dintre ei zăriră pe învingători, vestiră prin strigătele lor, repetate din gură în gură, tot

orașul. În același moment, la porunca unui oștean care pornise în galop, mulțimea se apropiase de cele două margini ale drumului, care — larg de cincisprezece metri — înlesnea trecerea triumfătorului ce se îndrepta în goană spre oraș.

Cu un kilometru înaintea porților cetății, aștepta un escadron de soldați alcătuit din cinci sute de oameni ce înaintau în fruntea cortegiului. Dar nici nu făcură cincizeci de metri că Acteea observă că potcoavele cailor erau de argint și că ele fiind rău bătute, se desprindeau și rămîneau pe șosea. Iar poporul, pentru a strînge aceste potcoave, se arunca, deseori chiar sub copitele cailor.

Carul victorios intră în oraș în mijlocul aclamațiilor mulțimii. Acteea nu înțelegea nimic dar se lăsa cîștigată de această beție. Adesea, numele de Caesar era împreunat celui al lui Lucius. Trecea pe sub arcuri de triumf și prin mijlocul străzilor ce respirau miresme de flori.

La fiecare cotitură, bătrînii închinau sacrificii zeilor Lari.

Străbătură cele mai frumoase părți ale orașului, traversară marele circ și se îndreptară spre Capitoliu, neoprindu-se decît în fața templului lui Jupiter.

Lucius coborî din carul său și urcă cu pas vioi scările de marmoră. Preoții îl așteptau la intrarea în sfîntul lăcaș și-l întovărășiră pînă la statuia Marelui Zeu. Aici, depuse la picioarele lui cele trei coroane pe care le cucerise și, luînd un cuțit, săpă pe o tăbliță de aur, întinsă de Marele Preot, următoarea inscripție : „Lucius Domitius Claudius Nero învingător la lupte, la întrecerile de care și la cînt, închină aceste trei coroane lui Jupiter, cel prea bun și prea mare".

În mijlocul aclamațiilor mulțimii, se auzi un strigăt, sfîșietor : Acteea recunoscuse că iubitul ei nu era un biet cîntăreț, ci însuși Împăratul.

Cu toată beția triumfului său, Împăratul nu o uită pe Acteea. De abia își revenise aceasta din emoția pricinuită atît de numele cît și de titlul iubitului ei, că două sclave libiene se îndreptară spre ea și în numele lui Nero o rugară să le urmeze. Acteea ascultă orbește, fără să întrebe măcar unde voiau să o ducă ; atît de înspăimîntată era la

gîndul că devenise iubita acestui om al cărui nume nu era pronunțat decît cu groază.

La poalele Capitoliului, între Tabularium și Templul Concordiei, o aștepta o minunată litieră purtată de șase sclave egiptene, cu pieptul împodobit de plăci de argint și cu picioarele înconjurate de brățări. Lîngă litieră se afla Sabina, pe care, în mijlocul sărbătoririi, o pierduse din vedere și care părea că se găsește acolo tocmai pentru a-i reaminti tot ce-i era drag.

Acteea se urcă în litieră, se culcă pe pernele de mătase aflate acolo și porni spre Palatin, întovărășită de Sabina care mergea pe jos alături de ea și vîntura deasupra stăpînei sale un evantai din pene de păun, fixate la capătul unei nuiele de trestie indiană.

Sclavele o porniră pe „Calea Sfîntă", adică urmară același drum pe care Acteea îl mai parcurse odată, cînd făcuse parte din convoiul Caesarului. Dar numai după vreo două-trei sute de pași o apucară spre dreapta, trecură prin fața templului lui Phoebus și al lui Jupiter Stator, urcară treptele care duceau la Palatin, apoi, îndată ce ajunseră la mărețul platou de pe înălțimea căruia se puteau vedea munții, întoarseră spre Via Nova.

Cînd ajunseră prin dreptul fîntînii lui Iuturn se opriră în pragul unei case singuratice. Imedita două liburniene sprijiniră, de fiecare parte a litierei, cîte o scăricică acoperită cu un covor de purpură ; astfel, cea pe care împăratul o făcuse stăpîna lor, nu trebuia nici să se ostenească măcar să le arate prin ce parte dorea să coboare.

Acteea era, pe semne, așteptată, căci de îndată ce se apropie, poarta se deschise, apoi după ce trecu pragul, se închise din nou, fără a îngădui tinerei corintiene să vadă cine îndeplinește slujba de „ianitor".

Nu era întovărășită decît de Sabina.

Sclava, bănuind că după o călătorie atît de lungă și de obositoare, stăpîa sa vrea să facă o baie, o conduse spre „apodyterium". Uimită de această soartă puțin obișnuită, care o adusese pe urmele stăpînului lumii, Acteea se așeză pe o bancă și făcu semn copilei s-o aștepte.

Amintiri trecute începuseră să se depene prin fața ochilor săi. Chiar în acel moment, — ca și cum un stăpîn

nevăzut și atotputernic s-ar fi temut ca ea să nu fie robită de ele, se auzi o melodie duioasă ; dar corintiana nu știa din ce parte vin sunetele. Muzicanții erau așezați încît toată încăperea răsuna de armonia instrumentelor lor.

Fără îndoială că Nero, care observase de mai multe ori în cursul călătoriei influența pe care sunetul o avea asupra Acteei, poruncise această distracție pentru a îndepărta puterea aducerilor aminte.

Dacă acesta fusese gîndul său, el nu se înșelase deloc. Într-adevăr, după primele note, coritiana ridică capul, se opri din plîns, își uscă obrajii șiroiți de lacrimi, iar buzele ei se împurpurară și se întredeschiseră ca în așteptarea unui zîmbet sau a unui sărut.

Sabina se apropie de stăpîna ei care, în loc să se depărteze de ea, o ajută să-i scoată veșmintele ; rămase goală. Era sfiicioasă întocmai ca Venus cea pudică.

Ochilor sclavei li se dezvălui atunci o frumusețe atît de sculpturală și de feciorelnică, încît chiar ea rămase uimită. De aceea, cînd Acteea își puse mîna pe umăr și se îndreptă spre cealaltă cameră, ea observă roșeața obrajilor Sabinei, cuprinși parcă de o vîlvătaie nimicitoare. Acteea se opri, crezînd că o lovise, dar tînăra roabă, dîndu-și seama de cauza șovăielii ei, o sprijini și o îndreptă spre „tepidarium". Era o cameră mare, pătrată, avînd în mijloc un bazin plin cu apă caldă. Sclave tinere, cu capete încoronate de trestii, de narcise sau de crini, se jucau întocmai ca niște naiade, în mijlocul lui. De cum o zăriră pe Acteea, îi întinseră un ghioc încrustat cu pietre de mărgean. Toate acestea o minunau într-atît încît se simți plutind parcă într-un vis măreț.

Se așeză pe bărcuța adusă de naiade și într-o clipă, întocmai ca Venus înconjurată de sclavele ei, se află în mijlocul bazinului.

Atunci se auzi din nou acea muzică ce o încîntase mai înainte ; curînd chiar vocile naiadelor se împreunară cu sunetele melodiei. Era cîntul lui Hycles care se ducea să ia apă din rîul Troade. Tot așa cum nimfele fluviului Ascadius chemau prin gesturi și prin glas pe favoritul

lui Hercule, ele pofteau acum pe Acteea în mijlocul lor, întinzînd brațele spre ea.

Freamătul undelor era obișnuit tinerei fete corintiene ; de multe ori, întovărășite de prietenele ei, străbătuse înot golful Corintului. De aceea, fără șovăire, lunecă în această apă încropită, unde sclavele o primiră ca pe o o regină.

Erau fete tinere, alese dintre cele mai frumoase fiice ale Imperiului ; unele veneau din Caucazia, altele din Galia, multe din India, și numai cîteva din Spania. Cu toate acestea, chiar în mijlocul acetor niade sortite să încînte ochii, Acteea părea o zeiță a frumuseții.

Numai după ce lunecase la suprafața apei, întocmai unei sirene, își dădu seama că Sabina lipsea. Căutînd-o din ochi, o zări ascunzîndu-și capul după un văl. Surîzătoare întocmai ca un copil nevinovat, o strigară ; Sabina tresări și îndepărtă pînza care-i acoperea ochii. Atunci rîzînd în mod curios, rîsete pe care Acteea nu le putea înțelege, și cu voci batjocoritoare, celelalte sclave chemară pe Sabina în mijlocul lor.

S-ar fi spus că sclava va asculta de această poftire ; ceva ciudat se petrecea în sufletul ei. Ochii săi aveau o privire înfricoșătoare, iar în obrajii săi erau cuprinși de o înflăcărare neînțeleasă ; și totuși, lacrimile i se uscau pe obraji.

Dar în loc de a-și urma prima pornire, Sabina se îndrept spre ușă ; părea că vrea să fugă de o astfel de plăcere.

Acteea avu însă timpul să iasă din apă și deși sclavele rîdeau într-una, să i se așeze în cale.

Îți făcea impresia că Sabina va leșina ; genunchii îi tremurau o sudoare rece îi îmbrobonă fruntea, era palidă ca un mort.

Corintiana bănui că va cădea și atunci, întinzînd brațele, o cuprinse ; înspăimîntată, Acteea se dădu înapoi cu cîțiva pași. Gura sclavei atinsese umărul stăpînei și întipărise forma arcuită a dinților. Sabina, speriată de ceea ce făcuse, ieși în fugă din cameră.

La țipetele Acteei, sclavele veniră în jurul ei, dar Corintiana temîndu-se ca nu cumva Sabina să fie pedep-

sită, își stăpîni durerea și-și șterse zîmbind cele două-trei picături de sînge care se rostogoleau pe pieptul ei feciorelnic.

De altfel, această întîmplare nu putea stîrni decît uimirea Acteei. Ea se îndreptă spre cealaltă cameră — "caldarium" — unde avea să se sfîrșească baia.

Era o cameră mică, rotundă, împrejmuită de scări și și avînd din loc în loc scobituri făcute în zid ; fiecare din aceste firide adăpostea cîte un jilț. Un cazan cu apă clocotită era așezată în mijlocul, odăii răspîndind un abur tot așa de gros ca și cel ce plutește dimineața deasupra lacurilor. Această ceață pîrjolitoare mai era încălzită de o sobă exterioară, iar flăcările ei se răspîndeau prin niște țevi ce înconjurau toată încăperea.

Cînd Acteea, neobișnuită cu acest fel de băi cunoscute numai la Roma, intră în cameră și fu cuprinsă de vapori, întinse brațele și vru să strige după ajutor. Dar glasul i se opri în gîtlej și nu putu să scoată decît cîteva țipete ciudate. Se îndreptă spre ușă, dar fiind reținută de sclave, se întoarse și făcu semn că se înăbușă.

Una din acele femei trase de un lanț. Se deschise un capac fixat în mijlocul tavanului, lăsînd să pătrundă înăuntru un curent de aer proaspăt.

Pentru Acteea, asta însemna revenirea la viață ; pieptul i se umflă și o moleșeală molcomă puse stăpînire pe trupul ei.

Se așeză pe unul din scaune căci acum îndura mai bine această căldură pîrjolitoare care părea că face să alerge prin vine, nu sînge clocotitor ci flăcări dogoritoare.

Vaporii deveniră din nou foarte groși și însoțitoarele fură silite să pună încă o dată în mișcare capacul din tavan.

De îndată ce adierea de afară începu să-i mîngîie obrajii, Acteea se simți atît de bine, încît pricepu fanatismul romanelor pentru acest fel de băi, necunoscute ei pînă atunci și pe care le privea pînă mai adinearuri, ca pe un chin.

Vaporii deveneau din ce în ce mai denși. Acum însă, în loc de a le da drumul prin deschizătura tavanului,

fură lăsați să se condenseze. Acteea se simțea din ce în ce mai rău.

Sclavele îi înveliră corpul într-un halat de lînă și o duseră pînă la un scaun dintr-o cameră vecină, încălzită în mod normal.

. . . Cu ochii pe jumătate închiși, ea auzea zgomotul liniștit și monoton al pașilor ce se apropiau de ea. Făcu o sforțare și-și îndreptă privirile în direcția dinspre care venea zgomotul. Zării apropiindu-se o femeie majestuoasă, îmbrăcată în costumul matroanelor romane și acoperită din cap pînă în picioare cu tînăra corintiană văzu țintindu-se asupra ei o privire pătrunzătoare și curioasă ca în fața unei ghicitoare, i se părea cu neputință să ascundă ceva acestei femei.

Noua venită o privi mai întîi în tăcere, apoi, cu glas scăzut, dar răsunător îi zise :

— Tu ești tînăra corintiană care și-a părăsit patria și mama pentru a-l urma pe împărat ?

Fiecare cuvînt rostit străpungea sufletul Acteei, întocmai unui cuțit cu lama tăioasă. Într-devăr, toată viața ei, fericită sau nenorocită, trecută sau viitoare, era cuprinsă în aceste cuvinte.

Corintiana se simți atunci invadată de amintiri ; viața ei de fetiță culegînd flori pe malurile fîntînii Pyrene, disperarea bătrînului ei tată care în dimineața jocurilor o căutase zadarnic, sosirea ei la Roma unde împărătescul iubit își dezvăluise înfricoșătorul secret.

Toate acestea păreau că trăiau în dosul vălului pe care-l purta femeia din fața ei.

Acteea dădu atunci un țipăt și acoperindu-și fața cu mîinile, strigă :

— Da , da, acea nenorocită sînt eu ! . . .

Urmă o tăcere apăsătoare. Corintiana nu îndrăznea să-și ridice privirile căci simțea că ochii acelei femei încă ațintiți asupra ei.

Necunoscuta îi cuprinse mîna și după felul cum i-o strîngea Acteea își dădu seama că acelei femei îi era milă de ea, nicidecum că ar fi vrut s-o amenințe. Îndrăzni să ridice spre ea ochii săi plini de lacrimi.

VII

Intr-adevăr, cea pe care o înciuda acum, o privea drept în față.

— Ascultă, zise ea, cu o voce tot atît de puternică, deși mai blîndă, destinul e plin de taine pe care adesea nu le putem pricepe. De multe ori el încredințează unui copil fericirea sau nenorocirea unui imperiu : poate — cine știe — că tu nu ești vestitoarea mîniei zeilor, ci din contra, crainica milostivirii lor.

— Oh, strigă Acteea, sînt vinovată, dar numai pentru că am iubit. Nu sînt rea din fire și pentru că știam că nu pot fi fericită, am vrut, cel puțin să văd pe alții bucuroși. Sînt singură, slabă și neputincioasă. Spune-mi ce pot face și mă voi supune . . .

— Mai întîi mărturisește-mi, îl cunoști pe cel căruia i-ai încredințat soarta ta ?

— Numai de azi dimineață știu că Lucius și Nero este una și aceeași persoană și că iubitul meu este împărat. Fiică a Greciei străvechi, am fost robită de frumusețe, de îndemînare și de cînt. Am urmat pe învingătorul de la jocuri, nu știam că e stăpînul lumii . . .

—Dar acum, continuă necunoscuta cu glas tremurător, știi că e Nero. Știi tu cine-i Nero ?

— Am fost obișnuită să-l privesc ca pe un zeu, răspunse Acteea.

— Ei bine spuse femeia, îți voi spune eu cine e în realitate. E bine ca iubita să-și cunoască amantul, tot așa după cum sclava își cunoaște stăpînul.

—Doamne ce-mi vor auzi urechile ? murmură Acteea

— Cînd s-a născut, Lucius era foarte departe de tron. S-a apropiat de el datorită unei căsătorii. S-a suit pe el mulțumită unei crime.

— Nu a săvîrșit-o el, strigă Acteea.

— Dar el a fost cel care a tras foloasele. Fiul avea să-și întîlnească repede tatăl : Britanicus se culcă alături de Claudius ; de data aceasta Nero a fost ucigașul.

— Cine ar putea spune aceasta ? Cine ar putea rosti această învinuire ? exclamă înspăimîntată corintiana.

— Oare te îndoiești ? întrebă străina. Vrei să afli cum sau petrecut lucrurile ? Îți voi povesti totul. Într-o

zi pe cînd se juca cu alți copii printre care și Britanicus, într-o cameră alăturată celei în care se ținea sfatul curții Agripinei, Nero porunci acestuia să se ducă să cînte la masa musafirilor, năzuind că astfel îl va face de rîs. Britanicus ascultă de acest ordin. Îmbrăcat într-o mantie albă se îndreaptă spre "triclinium" și înaintează trist, în mijlocul acelei petreceri desfrînate cu o voce plîngătoare, recită și cuvintele pe care le intonase și Astynax :

"Oh, tatăl meu ! Oh, patria mea ! Oh, casă a lui Priam !"

"Ce palate mărețe ! Temple strălucitoare !"

"Unele sclipitoare de aur și izvoriu . . . "

"Am văzut cum ați căzut sub barbaria unei mîini sălbatice"

V-am văzut căzînd pradă flăcărilor mistuitoare".

Dar deodată, rîsul lui se opri. Lacrimile calde începură să-i șiroiască pe obraz. Și atunci, oricît de neobrăzată ar fi fost orgia, ea tăcu în fața acestei nevinovății și sincere dureri.

Soarta lui Britanicus fu hotărîtă în acel moment.

In închisorile Romei își trăia ultimele zile o otrăvitoare vestită pentru crimele sale.

Nero porunci tribunalului Palior Iulius să păzească pe această femeie, căci însuși împăratului îi era fircă să vorbească cu ea.

A doua zi de dimineață, tribunalul îi aduse otrava pe care chiar profesorii lui Britanicus i-au dat-o elevului lor.

Dar, fie din frică, fie din milă, ucigașul renunță în ultimul moment la crimă ; băutura nu fu astfel deloc periculoasă.

Atunci Nero — ascultă-mă bine — Nero, cel pe care-l asemuiai mai adineauri unui zeu, a poruncit ca cei pe care-i alesese pentru a îndeplini pieirea lui Britanicus să vină în odaia lui. Acolo, în fața altarelor celor ce protejează palatul, i-a silit să prepare otrava.

Mai întîi, un țap avea să guste din ea ;bietul animal muri după după cinci ceasuri. Apoi un mistreț fu silit să bea acea groaznică licoare : fu omorît pe loc.

Nero se parfumă și se îmbrăcă cu o mantie albă. Se duse în sfîrșit să se așeze lîngă masa la care mînca Britanicus.

— Atunci întrerupse Acteea cu o voce tremurătoare, sclavul care trebuia să guste băutura mai întîi nu a avut dacă Britanicus a fost într-adevăr otrăvit, atunci de ce nimic de suferit.. Încă din copilărie, Britanicus era bolnav de epilepsie și poate că într-un acces . . .

—Da, da așa spune Nero, dovedind prin aceasta mult spirit de prevedere.

Da, toate băuturile și mîncărurile pe care urma să le atingă Britanicus, erau mai înainte gustate de un sclav. Nero dădu acestuia o băutură foarte caldă, pe care însă copilul nu o putu bea. Atunci i se adaugă apă rece, dar tocmai aceasta conținea otrava. O otravă foarte tare și foarte bine preparată, căci imediat ce Britanicus o sorbi, fără să rostească un singur cuvînt, închise ochii și se plecă pe spate. Mulți neprevăzători fugiseră în fața acestui spectacol. Alții, mai înțelepți, rămaseră și ghicirâ totul. Insuși Nero care cînta în acel moment, privi îndelung pe Britanicus și exclamă :

— "Nu are nimic într-o clipă își va reveni".

Și continuă să cînte.

Totuși, el se gîndise de mai înainte la pregătirile de înmormîntare. Un rug fu ridicat în mijlocul Cîmpului lui Marte. În aceeași noapte, cadavrul, plin de pete vinete, fu dus acolo. Dar ca și cum zeii n-ar fi vrut să fie părtași la acest fratricid, ploaia stinse de trei ori focul mistui tot și o coloană de fum, înfățișînd spiritul furios al lui Britanicus se ridică spre cer.

— Dar Burus, dar Seneca, strigă Acteea.

— Li s-au umplut mîinile cu bani și li s-a astupat gura cu arginți ; astfel au tăcut.

— Din păcate, din păcate, bîigui Acteea.

— Din acea zi, continuă necunoscuta, pentru care părea că nu există secrete, Nero fu vrednicul urmaș al lui Aenobarbus, demnul descendent al acelui neam cu barbă de aramă, cu obrazul de fier și cu sufletul de oțel. Din acea zi îl îndepărtă pe Octavian căruia îi datora imperiul, îl exilă în Campania unde îl puse sub o pază bună și în tovărășia conducătorilor de care, a coriștilor și a curtezanelor începu acea viață de desfrîu care de doi ani înspăimîntă Roma.

Căci cel pe care-l iubești tu tînără fecioară, mărețul tău învingător olimpic cel pe care toată lumea îl numește împărat atunci se înnoptează, iese din palatul său și prefăcut în sclav, fuge fie la podul Milvius, fie la vreo cîrciumă din mahalaua Suburnoban și în mijlocul vagabonzilor al curtezanelor, al pungașilor și bătăușilor, cîntă aventurile sale războinice sau amoroase. Apoi, în fruntea acestei trupe, aiurit de băutură, străbate străzile orașului ocărînd femeile, bătînd pe trecători, prădind casele, pînă ce în sfîrșit, se reîntoarce la palatul său de aur, păstrînd încă acele urme rușinoase, sau dîra bățului vreunui răzbunător.

— Cu neputință, cu neputință ! strigă Acteea, îl ponegrești.

— Te înșeli, nu spun decît adevărul.

— Dar cum de nu te pedepsește cînd știe că dezvălui asemenea secrete ?

— Acestea s-ar putea întîmpla într-o bună zi. Mă aștept la orice.

— Atunci de ce te expui răzbunării sale ?

— Pentru că sînt singura care nu poate fugi departe de el.

— Cine ești tu ?

— Mama lui !

—Agripina ! Strigă înspăimîntată Acteea, sărind jos din pat și îngenunchind. Agripina fiica lui Germanicus ! . . . Vorbește, ordonă, te voi asculta . . .Numai să Agripina în fața mea . . . dar ce vrei de la mine ? nu-mi poruncești să nu-l mai iubesc, căci cu toate cele ce mi-ai spus despre el, dragostea mea nu s-a micșorat. . . În acest caz voi putea, dacă nu să te ascult, cel cel puțin să mor. . . .

Din contră continuă Agripina cel puțin să-l iubești pe Caesar cu aceeași dragoste înflăcărată pe care o aveai față de Lucius . . .Numai patima ta e unica mea speranță, căci numai sfințenia uneia poate înlătura desfrînarea celeilalte.

— Celeilalte ? Oare Nero mai iubește pe cineva ?

— Nu știi asta ?

— Dar oare am știut vreodată ceva ? Cînd l-am urmat pe Lucius crezi oare că nu bănuiam că este însuși împăratul ? Închinasem viața mea unui artist și năzuiam ca el să mi-o dăruiască pe a sa. Dar cine este această femeie ?

— O fiică care și-a părăsit tatăl, o soție care și-a trădat bărbatul . . . O femeie foarte frumoasă căreia zeii i-au dat tot ce și-a dorit dar care nu are suflet : Sabina Popea.

— Da, da, într-adevăr am auzit pronunțîndu-se acest nume Am ascultat povestea acestei nefericiri înainte de a ști că va fi propria mea istorie.

Tatăl meu, neștiind că mă aflu lîngă el, o șoptea la urechea altui bătrîn și amîndoi roșeau de rușine. Oare această femeie nu l-a părăsit pe Crispinus, soțul ei, pentru al urma pe Othon, amantul său ! . . . Și oare amantul, în timpul unui banchet, n-a vîndut-o Caesarului în schimbul guvernămîntului Lusitaniei ?

— Chiar așa, strigă Agripina.

—Și o mai iubește ! . . . O mai iubește, murmură cu durere Acteea.

— Da, repetă Agripina cu ură, o mai iubește și o va iubi întotdeauna, este stăpînit de un blestem, de un farmec, același cu care Cesonia l-a biruit pe Caligula . . .

— O, zei ! Spuneți-mi ,nu sînt oare destul de pedepsită destul de nenorocită . . .

— Mult mai puțin nenorocită și mult mai puțin pedepsită decît mine, căci tu nu erai silită să-l iei de iubit, pe cînd eu sînt forțată să-i fiu mamă. Ei bine, cred că acum înțelegi ce-ți rămîne de făcut.

— Să mă depărtez de el, să nu-l mai văd !

— Păzește-te bine, copila mea, pretinde că te iubește.

— Așa spune ? Adevărat ? Și dumneata crezi ?

— Da.

— Fii binecuvîntată.

— Dar dragostea voastră trebuie să aibă un scop, un rezultat să fie animat de o dorință. Trebuie să îndepărtezi de el acest duh necurat care-l nenorocește. Atunci tu vei salva Roma, pe împărat și poate pe mine însămi.

— Pe tine crezi oare că va îndrăzni ? . . .

—Nero cutează orice . . .

— Dar singură n-aș putea duce la îndeplinire un asemenea plan.

— Ești unica femeie destul de cinstită, pentru a-l întreprinde și pentru a-l sfîrși cu bine.

— Nu, nu... mai bine plec... să nu-l mai văd niciodată...

— Strălucitul împărat, spuse un sclav care tocmai intrase, cheamă pe Acteea.

— Sporus ! strigă corintiana cu uimire.

— Sporus ! murmură Agripina, acoperindu-și fața cu vălul.

— Caesarul așteaptă, mai adăugă copilul după un minut de tăcere.

— Du-te, zise Agripina.

— Te urmez, răspunse Acteea.

VIII

Acteea își puse pe umăr o mantie și învelindu-și fața cu un văl, îl urmă pe Sporus.

După cîteva ocoluri prin palat — pe care, cea care-l locuia nu-l cunoștea încă — tînărul descuiă o ușă cu o cheie de aur. O dădu apoi corintienei pentru ca astfel, aceasta să se poată reîntoarce singură ; se aflau acum în grădina castelului aurit.

Spațiul nemărginit se întindea înaintea ochilor ei, vederea era atît de măreață încît Acteea bănui pe drept cuvînt că se găsește afară din oraș. Printre copaci se zărea oglinda lucie a apei, iar de cealaltă parte a acestui lac, într-un luminiș argintat de lumina lunii, coloanele unui palat.

Sporus și Acteea, îmbrăcați amîndoi în alb, mergînd în tăcere în mijlocul acestui peisaj minunat, păreau două umbre.

Pe marginea lacului și pe cărările ce împrejmuiau pădurea, treceau turme de gazele sălbatice. În acest timp, pe ruinele factice — care aminteau vechea lor patrie — stăteau păsări albe ce păreau niște santinele în întunecimea nopții și care scoteau din timp în timp sunete răgușite și monotone.

Ajunși la malul lacului, Sporus coborî într-o barcă și făcu semn Acteei să-l urmeze.

Întinzînd o pînză de purpură, începură să lunece pe suprafața apei care strălucea din cauza solzilor peștilor indieni ce se aflau acolo.

Corintiana își amintea de călătoria făcută pe Marea Ionică și țintindu-și ochii spre Sporus, se minună de asemenea dintre frate și soră.

Iar copilul, plecă privirile, rușinîndu-se să se uite în fața fostei sale gazde.

Conducea în tăcere barca.

Acteea rupse tăcerea. Dar cu toate că glasul ei era foarte duios, tînărul sclav tresări.

— Sabina mi-a spus că ai rămas la Corint. Oare m-a mințit ?

Sabina ți-a spus adevărul, stăpînă, dar eu n-am putut sta prea mult timp departe de Lucius. O corabie pleca tocmai spre Calabria : m-am îmbarcat. Și fiindcă în loc de a ocoli pe la strîmtoarea Mesinei, se opri direct la Brindes, am coborît acolo. Mergînd apoi pe calea Appia, am ajuns la Roma în același timp cu împăratul, deși am plecat cu două zile mai tîrziu.

— Și desigur, Sabina a fost foarte bucuroasă revăzîndu-te ; trebuie să vă iubiți foarte mult.

Da, foarte mult, căci nu sîntem numai frate și soră, dar chiar gemeni.

— Ei bine, spune sorei tale că vreau să-i vorbesc, să vină la mine mîine dimineață.

— Sabina nu mai este la Roma, răspunse Sporus.

— De ce a părăsit-o ?

— Asta a fost voința strălucitului Caesar.

— Și unde s-a dus ?

— Nu știu.

Acteea observă în glasul sclavului — deși el era foarte respectuos — o șovăială care o împiedică să mai pună și alte întrebări.

De altfel, barca se oprise și Sporus, după ce o trase la mal, și după ce văzu că Acteea coborîse, începu din nou să meargă. Corintiana îl urmă tăcută dar grăbi pasul

căci acum intrau într-o pădure de pini și de sycomori, ale căror ramuri dese făceau de nepătruns pîcla nopții ; deși își dădea seama că nu se poate aștepta la nici un fel de ajutor de la călăuza sa, o frică neînțeleasă o sili să se apropie de el.

Într-adevăr, de cîteva minute un geamăt prelung ce părea că iese din măruntaiele pămîntului, ajunsese pînă la urechile ei. Se mai auzi și un țipăt omenesc. Acteea fremătă din tot corpul și punînd mîna pe umărul lui Sporus, întrebă :

— Ce este aceasta ?

— Nimic, răspunse sclavul.

— Și totuși, mi s-a părut că aud...

— Un geamăt ? Da, trecem pe lîngă închisoare.

— Și cine sînt ocnașii ?

— Creștini păstrați pentru desfătările de la circ.

Acteea grăbi pasul și mai mult. Trecînd prin fața unei pivnițe, auzise gemetele acelor oameni și cu toate că noua religie a Mîntuitorului îi fusese înfățișată ca o sectă periculoasă și spurcată, iar creștinii ca pe niște oameni desfrînați, ea simțea multă simpatie pentru acești oameni care aveau să moară în chip atît de îngrozitor.

Voia deci să iasă cît mai repede din această pădure blestemată.

Cînd fu la marginea ei, zări palatul minunat și auzi sunetul instrumentelor : strălucirea și melodia se amestecau cu întunecimea și suspinele.

Cu un pas sigur, dar mai încet, intră în palat.

Uimită, Acteea se opri în vestibul. Nici chiar imaginația înfloritoare a unui copil n-ar fi putut visa asemenea splendoare.

Încăperea, scînteind de reflexele bronzului, fildeșului și aurului, era atît de mare încît era înconjurată de trei rînduri de coloane, alcătuind bolți înalte în mijlocul cărora se așezase statuia împăratului în picioare, înfățișat ca un zeu, sculptat de Zenodor.

Acteea trecu tremurătoare prin fața acestei statui.

Oare cît de mare era puterea acestui om care-și îngăduia asemenea monumente, mai mari chiar decît cele ale lui Jupiter Olimpianul ?

Cît de puternică era stăpînirea împăratului care avea grădini și ape tot atît de mari ca pădurile sau lacurile ?

Cît de cuprinzătoare era tirania acestui om care, pentru a se desfăta, dădea pradă tigrilor și leilor, sclavi și captivi ?

În acest palat orice lege omenească era nesocotită. O singură mișcare, o singură clipire, sau un singur semn al Caesarului și totul era hotărît : un om, o familie, un popor întreg dispărea de pe fața pămîntului. Și nici o suflare nu cuteza să se împotrivească acestei voințe fără să se audă țipetele celor ce mureau, fără să se schimbe ceva în ordinea lucrurilor, fără ca soarele să se întunece, fără ca trăznetul să vestească oamenilor că este un cer deasupra lor și zei deasupra împăraților.

Așadar, Acteea urcă scara ce conducea la locuința lui Lucius cu multă frică, ba chiar cu groază. Și această impresie era atît de puternică, încît atunci cînd Sporus vru să deschidă ușa, ea îl opri, punîndu-și o mînă pe umăr iar cealaltă pe piept, ca pentru a-și potoli bătăile inimii.

După un minut de șovăială, făcu semn sclavului să deschidă ușa. Sporus se supuse.

Acteea îl zări în fundul camerei, culcat pe canapea, pe Lucius îmbrăcat într-o haină albă și avînd capul înconjurat de o coroniță de măslin.

Redeveni din nou voioasă, căci Lucius nu se schimbase deloc. Ea își închipuise că acum stăpînul lumii se va purta cu totul altfel față de ea. Își dădu însă seama că se înșelase. Recunoscu din nou pe acel tînăr frumos, cu barba aurie, pe care-l condusese în casa tatălui său, pe același învingător olimpic...

Vru să fugă spre el, dar pe la jumătatea drumului se împiedică și căzu. Atunci, întinzînd mîinile spre iubitul său, murmură :

— Lucius... mereu Lucius... nu-i așa ?

— Da, da, frumoasa mea corintiană, răspunse Caesarul cu glas duios, făcîndu-i semn să se apropie de el. Lucius rămîne totdeauna același ! Oare tu n-ai ținut la dragostea mea atunci cînd știai că mă numesc astfel ? Oare tu nu m-ai iubit numai pentru mine și nicidecum, așa cum fac celelalte, pentru împărăția sau pentru coroana mea.

Acteea ? ridică-te și vino la mine. Lumea se prosternează la picioarele mele, iar eu mă închin în fața ta !

— Oh ! Eram sigură ! strigă Acteea, îmbrățișîndu-l. Știam foarte bine că Lucius nu poate fi un om rău...

— Rău ? întrebă Lucius... dar cine ți-a mai spus și asta ?

— Nu, nu, întrerupse Acteea, iartă-mă ! Cîteodată însă, se crede că leul, care e nobil și curajos, așa cum ești tu și care este regele animalelor, după cum tu ești împăratul oamenilor, este crud, căci neluînd în seamă puterea sa, poate ucide numai printr-o ușoară mîngîiere. Iubitul meu leu, ai grijă de căprioara ta !

— Nu te teme de nimic, scumpa mea ! Leul nu scoate ghearele și nu mușcă decît pe cei care luptă împotriva lui... Uite, acum se culcă la picioarele tale, întocmai ca un miel...

— Și eu mărturisesc că nu mi-e frică de Lucius, căci pentru mine el e gazda și iubitul meu, e cel care m-a răpit din patria și de lîngă tatăl meu și care trebuie să-mi înapoieze prin dragoste, toată nevinovăția pe care mi-a furat-o. Dar mă tem de...

Se opri șovăitoare. Lucius o îndemnă să continue.

— Mă tem de Caesarul care a izgonit-o pe Octavia, de Nero, viitorul bărbat al Popeei...

— Ai vorbit cu mama mea — strigă Lucius furios, privind țintă în ochii Acteei ; ai vorbit cu mama mea !...

— Da, îngînă tremurătoare Acteea.

— Da ! exclamă Nero cu amărăciune. Și ți-a spus că sînt crud, nu-i așa ? Că te-aș înăbuși, îmbrățișîndu-te ? Că nu mă închin lui Jupiter decît pentru că-mi împrumută acel fulger care mistuie. Ea ți-a istorisit despre această Octavia, pe care o îndrăgește, dar pe care eu o urăsc, pe care, fără voia mea, mi-a apropiat-o și pe care am depărtat-o atît de greu, a cărei dragoste nerodnică am suferit-o, chinuindu-mă...

Se înșeală dacă bănuiește că va obține ceva din partea mea prin rugăminți, injurii sau amenințări.

Vroiam să uit de această femeie blestemată ! Așadar, să nu mi se mai amintească de ea...

După ce rosti aceste cuvinte, chiar Lucius fu înspăimîntat de răsunetul lor.

Acteea, cu buzele albe, cu capul plecat pe spate, cu ochii plini de lacrimi, rezemată de speteaza patului, se înfiora de această mînie o cărei dezlănțuire o auzea pentru prima oară.

Acel glas atît de duios, care mai înainte atinsese cele mai sensibile coarde ale sufletului său, căpătase acum o expresie îngrozitoare. Iar acei ochi în care ea nu citise pînă acum decît dragoste și mîngîiere, scăpărau fulgerături.

— Tată ! scumpul meu tată, exclamă Acteea, te rog iartă-mă...

— Ai dreptate ! strigă Lucius.

Cu siguranță că Agripina ți-a spus că vei fi pedepsită pentru dragostea ta, chiar de iubitul tău. Desigur că ți-a vorbit de fiara sălbatică pe care ai întovărășit-o. Și mi se pare neîndoielnic că ți-a povestit moartea lui Britanicus, aceea a lui Julius Montanus, sau chiar a altora. Dar bineînțeles, nu ți-a mărturisit că primul a vrut să-mi ia tronul iar celălalt m-a lovit cu biciul peste față.

Înțeleg ! Mama mea a avut cea mai cinstită și mai merituoasă purtare.

— Lucius, Lucius, dar taci odată. În numele zeilor, încetează !

— Dar, continuă Nero, ea nu ți-a spus decît jumătate din cele ce trebuia să-ți dezvăluie. Ascultă și restul.

Această femeie, care mă învinuie de moartea unui copil și a unui netrebnic, fusese izgonită de fratele ei, Caligula, pentru dezordinele pe care le produsese. Și totuși, știi prea bine că el nu cerea cu prea multă tărie respectarea moralei.

Rechemată din exil la urcarea pe tron a lui Claudius, se căsători cu nobilul patrician Crispus Passienus, care făcuse marea greșeală de a-i trece în testament, toată averea. Văzînd însă că acesta nu are de gînd să moară, l-a ucis mișelește.

Începu o luptă între ea și Messalina, soția lui Claudius. Cea din urmă fu învinsă, Claudius fu prețul izbînzii.

Agripina deveni amanta unchiului său : se hotărî astfel să domnească sub numele meu.

Octavia, fiica împăratului, era soția lui Silanus. Agripina găsi însă martori care o învinovățiră pe aceasta de necredință față de zei. Silanus se omorî, iar ea, Octavia, deveni astfel văduvă.

Încă nemîngîiată de pierderea soțului, Agripina a împins-o spre mine, iar eu am fost silit s-o primesc deși iubeam pe alta.

În curînd însă, o femeie încercă să-i răpească amantul. Cei ce-l ponegriră pe Silanus, o acuzară pe Lolia Paulina că se îndeletnicește cu vrăjitoria. Lolia era o femeie foarte frumoasă care fusese căsătorită cu Caligula. Sub povara învinuirilor, aceasta muri încetul cu încetul, din cauza torturilor zilnice pe care trebuia să le îndure.

De acum înainte, nimic nu o mai putea despărți de tron.

Nepoata fu cerută în căsătorie de unchi. Claudius mă adoptă pe mine, iar senatul dădu Agripinei numele de „Augusta".

Stai, nu ți-am spus încă tot, spuse Nero, îndepărtînd mîinile Acteei care căuta să-și astupe urechile pentru a nu auzi pe acest fiu care vorbea astfel despre mama sa.

Într-o zi, Claudius condamnă la moarte o femeie care-și înșelase bărbatul. Judecata o înspăimîntă pe Agripina și pe Pallas.

A doua zi, împăratul prînzi la Capitoliu cu preoții cei mari.

Halotus îi servi ciuperci preparate de Locust. Xenofon, doctorul Caesarului, pretextînd că ciupercile erau otrăvite și că vrea să-i scoată otrava, îi vîrî o peniță înveninată în gîtlej.

Pentru a treia oară Agripina era văduvă.

— Nu-i așa că nu ți-a spus nimic despre toate acestea ?

A început povestirea din momentul în care m-am urcat pe tron. Își închipuise că va domni ea sub numele meu ; născuise că ea va fi sufletul și eu umbra, că ea va fi realitatea și eu doar închipuirea. Și într-adevăr, așa a fost la început : își luă și ea o gardă pretoriană, prezidă senatul, hotărî arestările, condamnă la moarte pe Narcis și-l otrăvi pe consulul Iulius Silanus.

Apoi, într-o zi, plîngîndu-mă că nu mă lasă să iau singur nici o hotărîre, mi-a răspuns că pentru un străin și pentru un copil adoptiv, făceam încă prea mult. Pretindea că ea și zeii păzeau viața lui Britannicus.

Dar îți jur că în clipa cînd mi-a spus aceste cuvinte, nu mă gîndeam deloc la acel copil, tot așa cum astăzi nu mă gîndesc la Octavia.

Și tocmai această amenințare — nicidecum otrava pe care i-am dat-o — a fost cauza morții sale. Astfel, eu nu sînt vinovat de a fi fost criminal, ci de a fi vrut să domnesc... Atunci — ia bine seama, căci acestea sînt ultimele mele cuvinte — ea a încercat să devină amanta mea, deoarece nu mai putea fi mama mea.

— Taci ! strigă Acteea, înspăimîntată.

— Îmi vorbeai de Octavia și de Popea și nu știai că ai o a treia vrăjmașă.

— Taci ! Taci !

— Dar ea nu veni spre mine cu aceste gînduri ascunse, nici în tăcerea nopții și nici în singurătatea palatului meu, ci pe cînd petreceam, de față fiind curtezanele și curtenii mei. Seneca, Burrus, Paris și Phaunus erau cu mine. Împodobită cu flori și pe jumătate goală, înconjurată de corifei și cu o aureolă luminoasă în jurul frunții, ea se arătă înaintea ochilor mei. Și atunci, înfricoșați de planurile și de frumusețea ei — căci era într-adevăr frumoasă — dușmanii ei o împinseră pe Popea între ea și mine.

— Ei bine, Acteea, ce spui acum despre mama mea ?

— Nelegiuire ! Nelegiuire ; murmură Acteea acoperindu-și fața cu mîinile.

— Nu-i așa că neamul nostru ți se pare foarte ciudat ? Lumea nu crede că putem fi oameni și noi, de aceea ne privește ca pe niște zei.

Unchiul meu a înăbușit pe tutorele meu cu o pernă, iar pe cumnatul său în baie. În mijlocul forului, tatăl meu a lovit cu cravașa un călăreț pînă ce l-a omorît iar pe calea Appia, a strivit sub roțile carului pe un tînăr care-i stătea în cale. Într-o zi, pe cînd se afla la masă alături de împărat, a înfipt cuțitul într-un sclav.

Ți-am spus ce a făcut mama mea : a omorît pe Paussenius, pe Silanus, pe Lolia Paulina și pe Claudius... dar eu, ultimul vlăstar al familiei, o voi omorî.

Acteea scoase un țipăt înfiorător și îngenunche cu brațele întinse spre Caesar.

— Ce faci ? întrebă Nero surîzînd. Iei de bună o astfel de glumă ? N-am făcut decît să citez poema despre Oreste. Hai, liniștește-te ! Ai venit oare să mă rogi ceva, sau ți-e frică de mine ? Crezi că am trimis după tine pentru a-ți zdreli genunchii sau pentru a-ți frînge mîinile ? Sînt eu, Caesar ? Sînt Nero ? Agripina e mama mea ? Nu, scumpa mea corintiană, ai visat toate acestea. Nu sînt decît Lucius, luptătorul, conducătorul de care și cîntărețul.

— Oh ! răspunse Acteea sprijinindu-se de umărul lui, sînt zile în care mă cred pradă unor vise ciudate. Mi se pare că mă aflu din nou în casa tatălui meu. Dar mă trezesc repede căci simt cît de mare e focul dragostei mele. Te rog, Lucius, nu-ți bate joc de mine. Nu vezi că atîrn ca de un fir de ață, deasupra prăpastiei ? Fie-ți milă de slăbiciunea mea !...

— Care este însă rostul acestui sentiment de frică și de neliniște ? Oare frumoasa mea Elenă se teme de Paris ? Oare palatul pe care-l locuiești nu este destul de măreț ? Voi porunci imediat să ți se clădească unul de aur și de argint ! Oare sclavele care te servesc nu sînt destul de respectuoase ? Ce dorești ? Cere-mi, și vei avea tot ce un om, un împărat, un zeu chiar, poate oferi.

— Da, știu că ești puternic, te cred cînd îmi spui că mă iubești, bănuiesc că-mi vei da tot ce-ți voi cere, totul, în afară de liniștea sufletească, de siguranța că Lucius este al meu tot așa cum eu sînt a lui.

O parte a ființei tale, multe întîmplări din viața ta, îmi sînt necunoscute ; taina lor se pierde în negura vremii. Te cere Roma ! Te cheamă împărăția ! Te vor oamenii ! iar la mine nu te gîndești decît atunci cînd sînt aproape de tine. Sînt multe lucruri pe care nu mi le-ai dezvăluit ; urăști fără să-mi împărtășești și mie simțămintele tale, iubești fără să-mi spui numele amantei tale.

Într-o zi, cînd om fi singuri, cînd voi fi îmbătată de cuvintele tale duioase, cînd vom cînta împreună frumusețea dragostei noastre, cînd ne vom ruga zeilor pentru nevinovăția sufletelor noastre, ușa se va deschide — iată,

ca acum — și se va ivi un sclav care-ți va face un semn tainic, pe care nu voi avea dreptul să-l înțeleg. Dar iată, prezicerile mele se împlinesc încă de acum.

— Anicetus, ce dorești ? întrebă Nero.

— Cea pe care strălucitul împărat m-a trimis să o caut, se află aici.

— Spune-i să aștepte, vin numaidecît.

Sclavul ieși.

— Vezi ? Nu-i așa că aveam dreptate ? zise Acteea.

— Fii mai limpede, o rugă Nero.

— Te așteaptă o femeie.

— Fără îndoială...

— Am tresărit cînd ți-a fost vestită.

— Oare nu poți tresări decît din dragoste ?

— Lucius, această femeie...

— Vorbește... Te ascult...

— Această femeie...

— Ei bine, această femeie...

— Această femeie e oare Popea ?

— Te înșeli, e Locusta.

IX

Nero se ridică și-l urmă pe sclav.

După ce străbătură cîteva ganguri secrete, care nu erau cunoscute decît de împărat și de servitorii lui cei mai credincioși, intrară într-o cameră fără ferestre, luminată doar prin acoperiș. Dar chiar și această deschizătură era sortită, nu atît luminării cît aburilor care ieșeau afară de aici. Într-adevăr, cele două sobe de bronz erau veșnic pline cu jăratec. Așadar, era de ajuns o simplă scînteie sau un suflu ușor pentru ca aburii să țîșnească din nou. În jurul camerei erau mai multe obiecte ciudate de sticlă sau piatră, — făcute de vreun lucrător nepriceput, — ce reprezentau păsări sau animale necunoscute. Oale de diferite mărimi, așezate pe măsuțe rotunde, erau pline cu frunze și flori culese la timpul hotărît de vrăjitori, înainte de a începe marile călduri, adică atunci cînd nici luna și nici soarele nu puteau să vadă pe ciudații căutători.

Anumite oale conțineau chiar preparate foarte prețioase ; pomezi care te făceau neînvins, alcătuite din capul și coada unui șarpe înaripat, din măduvă de leu, din păr de tigru și din spuma cailor învingători ; sînge de viperă ; sau în sfîrșit, prețiosul parfum pe care numai Caesar și-l putea procura. Printre aceste plante se găseau coroniță de nuferi, floarea care strîngea bunăvoința gloriei și chiar plante întregi de verbină care fuseseră smulse cu mîna stîngă și uscate la umbră. Acestea din urmă erau menite să învelească pe oaspeți.

O femeie, îmbrăcată în negru, cu rochia ridicată pînă la genunchi, ținînd în mîna stîngă o nuia, îl aștepta acolo pe Nero.

Era atît de cufundată în gînduri încît nici nu luă seama la intrarea împăratului. Pe măsură ce Lucius se apropia de ea, fața Locustei lua o expresie de teamă, de dispreț și de silă.

Ajuns lîngă ea, Nero făcu un semn sclavului. Anicetus atinse cu mîna umărul femeii care ridică încet capul.

Era o femeie cam de tdeizeci și cinci-treizeci și șase de ani, care trebuie să fi fost foarte frumoasă mai înainte, dar care îmbătrînise înainte de vreme, din pricina desfrîului, a nesomnului sau poate chiar a remușcărilor.

Fără a se scula în picioare și fără să-și părăsească locul, vorbi Caesarului :

— Ce vrei de la mine ?

— Mai întîi, spune-mi, îți amintești de trecut ?

— Ca și cum l-ai întreba pe Teseu dacă-și amintește de iad.

— Știi de unde te-am scos : dintr-o închisoare murdară și plină de șerpi, unde trebuia să mori pe încetul.

— Era atît de frig, încît nu-mi mai dădeam seama de nimic altceva.

— Știi unde ți-am făgăduit să trăiești : într-o casă pe care am poruncit să o clădească anume pentru tine. Meseria ta trecea drept crimă, eu am ridicat-o la rangul de artă. Complicii tăi erau fugăriți, eu dimpotrivă, ți-am dat învățăcei.

— Iar eu, în schimb, ți-am dat jumătate din puterea lui Jupiter... Am făcut ca moartea să asculte de ordinele tale...

— Bine, văd că-ți amintești de toate. Am trimis să te caute pentru că...

— Cine trebuie să moară ?

— Trebuie să ghicești singură. E un dușman prea puternic și prea periculos ca să pot destăinui numele lui. Dar ia bine seama : otrava trebuie să ucidă pe dată, fără a lăsa timp victimei să mai rostească un singur cuvînt. Mi-ar trebui un venin ca cel cu care am omorît mistrețul din pădure.

— Oh ! răspunse Locusta, nimic nu poate fi mai ușor decît să pregătești acea otravă, sau chiar una și mai puternică. Atunci cînd ți-am dat-o pentru prima oară, am știut că e vorba de un copil și am putut să-mi iau toată răspunderea, dar sînt oameni — cum a fost de pildă Mitridate — asupra cărora veninul nu are nici un efect, deoarece stomacul lor e deprins cu băuturile cele mai ucigătoare. Dacă, din nenorocire, aș da peste o ostfel de ființă, licoarea mea n-ar fi bună de nimic ; mi-ai spune atunci că te-am înșelat.

— Atunci, răspunse Nero, te voi arunca din nou în închisoare și-ți voi da drept păzitor pe vechiul tău călău, Paulus Julius. Iată ce voi face, așadar, gîndește-te bine.

— Spune-mi care e numele osînditului și-ți voi răspunde.

— Încă o dată îți repet că nu pot și nici nu vreau să ți-l dezvălui. Nu poți să-l afli singură ? Știu că te pricepi să vorbești cu nălucile. Caută și întreabă ; nu-ți pot spune nimic, dar nu te împiedic să ghicești.

— Mi-e cu neputință aici.

— Doar nu ești ostatecă.

— Voi reveni peste două ore.

— Mai bine te urmez.

— Chiar și pe Muntele Eschilin ?

— Oriunde.

— Și vei veni singur ?

— Da, dacă așa trebuie.

— Atunci să pornim.

Nero făcu semn lui Anicetus să plece. El o urmă pe Locusta.

Nu-şi luase cu sine decît sabia. Cu toate acestea, mulţi susţineau că era întotdeauna îmbrăcat în zale, ce-i fereau pieptul şi care erau atît de meşteşugit lucrate, încît, deşi fuseseră încercate de armele cele mai puternice, rămăseseră neatinse.

O porniră pe străzile Romei, spre Velabonia, unde se afla casa Locustei.

Vrăjitoarea bătu de trei ori. O femeie bătrînă, care o ajuta adesea la farmecele ei, deschise poarta şi surîzătoare, făcu loc tînărului care, fără îndoială, avea nevoie de vreo licoare.

Locusta deschise uşa şi-l rugă pe Caesar s-o urmeze.

Acesta putut zări atunci un amestec de obiecte unul mai urît şi mai neasemuit decît altul.

De-a lungul zidului erau înşirate mumii egiptene şi schelete etrusce. Crocodili şi peşti ciudaţi atîrnau pe tavan. Statuete de ceară, înfăţişînd anumite persoane, erau aşezate prin toată odaia ; fiecare avea un cuţit înfipt în inimă. O bufniţă zbura liberă şi de fiecare dată cînd se aşeza pe ceva, i se vedeau ochii scînteietori şi se auzea plescăitul înfiorător al ciocului său.

Deodată, Nero auzi un fel de gemete : privi cu atenţie în jurul său şi zări un obiect a cărui formă nu o putu ghici. Părea un cap omenesc cu ochi vii, deşi fără corp. În jurul gîtului său era încolăcit un şarpe a cărui limbă neagră se îndrepta din cînd în cînd spre Împărat. De jur împrejur se puseseră mîncăruri şi fructe, aşa că aveai impresia unei blestemăţii, a unui supliciu sau a unei comedii.

Curînd însă Împăratul nu mai avea de ce să se îndoiască : era sigur că acel cap scotea gemetele auzite.

Locusta îşi începu descîntecele sale vrăjitoreşti.

După ce împrăştiase prin toată casa picături de apă luate din lacul Avern, aprinse, cu ramuri de sicomor smulse de pe morminte, un foc mare în care aruncă pene de cucuvea, muiate în sînge de broască ţestoasă, adăugînd şi ierburi culese în insula Iolchos sau în Iberia.

Se plecă asupra acestui foc și murmură cuvinte neînțelese. Cînd pîlpîirea fu aproape gata să se stingă, privi de jur împrejur, căutînd parcă ceva.

Scoase un șuierat înfricoșător. Șarpele își îndreptă capul într-acolo și la al doilea fluierat începu să se desfășoare încet, iar la al treilea semn se îndreptă fricos spre ea; Locusta îl apucă de grumaz și-l apropie de flăcări. Atunci, reptila se încolăci în jurul brațului vrăjitoarei și începu, la rîndul ei, să șuiere de durere.

Locusta îl apropie din ce în ce mai mult de sobă, pînă ce botul său se albi, lăsînd un fel de spumă albă.

Trei sau patru picături căzură pe cenușă. Atît aștepta și vrăjitoarea. Ea dădu drumul șarpelui numaidecît și acesta se tîrî grăbit pînă în celălalt colț al camerei.

Locusta strînse cenușa și jăratecul într-un prosop și ridicîndu-se — căci, pe semne, terminase tot ce avea de făcut aici — se întoarse spre Nero care o privise tot timpul cu mare curiozitate și-l întrebă dacă mai vrea să meargă cu ea pe muntele Eschilin.

Caesarul dădu din cap în semn de încuviințare. Locusta ieși, iar Nero o urmă. Dar în momentul în care închise ușa în urma lui, auzi un geamăt atît de dureros, încît făcîndu-i-se milă, rugă pe Locusta să se oprească.

Aceasta îi răspunse că fiecare minut poate zădărnici totul și că dacă nu vrea s-o întovărășească numaidecît, va trebui, sau să se ducă singură, sau să amîne pe altă dată execuția.

Nero se grăbi s-o asculte. De altfel, pentru că nu era cu totul străin de îndeletnicirile vrăjitorești, știa cum pregătise Locusta acea otravă.

Capul acela era al unui copil, îngropat pînă la gît, pe care vrăjitoarea îl lăsa să moară de foame și pe care-l chinuia punîndu-i în jur felurite mîncăruri, depărtate totuși de el în așa fel încît să nu poată ajunge la ele. După moarte, cu oasele lui avea să facă o licoare îmbătătoare, pe care desfrînații din Roma și favoritele împăraților o plăteau cu multă dărnicie.

Nero și Locusta — două umbre în noaptea întunecoasă — urmară cîtva timp străzile întortocheate din Ve-

labria. Se furișară apoi prin dosul zidului marelui ciro și ajunseră la picioarele muntelui Eschilin.

Luna se ridicase, iar cerul înstelat îngăduia să se vadă toate acele cruci pe care fuseseră țintuite trupurile hoților, criminalilor sau creștinilor, înfrățiți astfel în îndurarea acelorași chinuri.

Împăratul crezu mai întîi că Locusta se îndrepta spre cadavrele răstignite pe cruci dar se înșelase, căci vrăjitoarea, făcîndu-i semn să-i aștepte, se duse și îngenunche pe o movilită. Cu ghearele ei ascuțite, începu apoi să scormonească pămîntul săpînd un șanț. Vărsă în groapa făcută cenușa pe care o adusese. Înjunchie apoi mielul pe care-l tîrîse pînă aici în acest scop și cu sîngele lui stinse și cele două-trei scîntei care mai rămaseseră aprinse.

Luna se ascunsese după un nor : nu vroia să mai fie martora acestor blestemății.

Cu toată întunecimea, Nero văzu o umbră care se îndrepta spre vrăjitoare. Locusta începu să vorbească cu ea. Atunci își aminti că în acel loc fusese spînzurată — ca o pedeapsă pentru crimele sale — vrăjitoarea Canidia despre care vorbesc Horațiu și Ovidiu ; așadar, nici o îndoială că acum Locusta ședea de vorbă cu stafia Canidiei.

După un minut de așteptare, Nero băgă de seamă că fantoma dispăruse, că luna se arătase din nou și că Locusta, palidă și tremurătoare, se apropia de el.

— Ei ? întrebă împăratul.

— Arta mea n-ar putea fi de nici un folos.

— Nu mai ai venințuri ?

— Ba da, dar ea are contra-otrăvuri mai puternice.

— Așadar, știi pe cine am sortit pieirii.

— Pe mama ta !

— Bine, voi găsi atunci un alt mijloc.

Coborîră și dispărură în pîcla nopții, pe drumurile ce duceau spre Velabria și spre Palatin.

A doua zi dimineață, Acteea primi de la iubitul său o scrisoare, prin care acesta îi poruncea să se ducă la Baïa, unde împăratul și Agripina vor sosi în scurt timp pentru a celebra sărbătorile Minervei.

X

Trecuseră opt zile de la aceste întîmplări. Era zece seara. Luna, care apăruse la orizont, se ridica încet în spatele Vezuviului și arginta cu razele sale toată coasta Neapolului.

Golful Puzzoli strălucea. Pe malul lui, de la Pusilippe la capul Misena se forma un fel de arc unde luminile orașului se stingeau acum una după alta. Se mai vedeau cîteva corăbii de pescari întîrziați care se grăbeau, cu ajutorul pînzelor umflate de vînt, să pătrundă în port la Enarius, la Procitus sau la Baïa.

Ultima barcă dispăruse și golful, cufundat în tăcere, ar fi rămas pustiu dacă cîteva nave nu s-ar fi adăpostit în scobitura din fața grădinilor lui Hortensius.

Trecu o oră. Totul adormise. Totul părea pustiu. Nu se mai auzea nici un suflu. Nici un nor nu se zărea pe cerul senin. Nici un val nu spumega marea. Ultimile lumini dispăruseră. Numai farul de la Misena mai scînteia, întocmai ca o torță în mîna unui uriaș.

Era o noapte plină de farmec. Din cînd în cînd se auzea geamătul pămîntului sau se vedea ridicîndu-se spre cer fumul alb al Vezuviului.

Deodată, sclavii care dormeau în fundul corăbiilor, zăriră printre arborii portului torțe scînteietoare. Sunetele armonioase ale unor glasuri vesele ajungeau pînă la ei. La un moment dat, din spatele tufișurilor de trandafiri și de lauri care mărgineau intrarea portului, apăru un alai zgomotos. Numaidecît comandantul celei mai mari dintre corăbii — o minunată triremă de aur — porunci să se aștearnă un covor pe puntea ce ducea spre chei. Apoi coborî la pămînt, luînd o poziție foarte respectuoasă.

Într-adevăr, cel ce se apropia în fruntea alaiului era însuși Nero. Era însoțit de Agripina, dar de astă dată — pentru prima oară de la moartea lui Britanicus — mama se sprijinea pe umărul fiului părînd că se înțeleg de minune.

Ajuns aproape de triremă, Nero se opri și-și îmbrățișă mama. Obrazul său scăldat de lacrimi, dovedea cît

de greu îi venea să se despartă de ea. După această risipă de sentimente, se întoarse spre comandant :

— Anicetus, răspunzi cu capul tău de soarta mamei mele.

Agripina străbătu puntea și coborî pe corabie, care plecă imediat spre Baïa.

Caesarul nu-și părăsi locul. Făcea semne de adio Agripinei care-i răspundea fluturînd un văl subțire.

Cînd corabia dispăru în zare, Nero porni înapoi spre Bauli, iar Agripina intră în salonul într-adins rezervat pentru ea.

Dar de abia se culcă pe patul de purpură pregătit anume că o fată tînără, ieșind dintr-un ascunziș, se aruncă la picioarele ei strigînd :

— Mamă ! Mamă ! Scapă-mă.

La început, Agripina tresări de spaimă dar recunoscînd-o pe tînăra corintiană îi spuse :

— Acteea ! Ai venit pînă aici ? În corabia mea ? Și-mi ceri protecție ?... Dar de cine trebuie să te feresc căci știu că ești foarte puternică de vreme ce ai fost în stare să-mi înapoiezi prietenia fiului meu.

— Oh ! De toți... de el... de mine, de dragostea mea... de această curte care mă înspăimîntă, de această lume atît de ciudată și de necunoscută mie.

— Într-adevăr, tu ai dispărut în mijlocul banchetului. Nero a întrebat de tine și a pus să te caute. De ce ai fugit ?

— Mai întrebi de ce ? Ar fi fost cu putință — și-ți ceri iertare — ca o femeie să rămînă în mijlocul acelei orgii care ar fi rușinat chiar pe preotesele lui Venus ?

Oare n-ai ascultat acele cîntece ? Oare n-ai văzut pe acele curtezane ? Oare n-ai zărit pe acei scamatori ? N-am putut sta de față la o astfel de petrecere.

M-am îndreptat spre mal... Am văzut trirema, am știut că era a ta și am fost primită pe bord căci am spus că sînt una din însoțitoarele tale și că trebuie să te aștept.

Și am fost mult mai liniștită printre acești sclavi și soldați decît printre nobilii de la masa lui Nero.

— Sărman copil ! Și ce aștepți acum de la mine ?

— Să mă adăpostești în casa ta de pe malurile lacului Lucrin, să mă numeri printre sclavele tale și să-mi împrumuți un văl destul de gros pentru a acoperi roșeața frunții mele.

— Oare nu vrei să-l mai revezi pe împărat ?

— Oh, mamă !...

— Vrei dar să-l lași să rătăcească, așa la întîmplare, întocmai ca o corabie pierdută pe valuri, în acest noian al desfrîului ?

— Oh, mamă ! Poate că dacă l-aș iubi mai puțin aș putea rămîne alături de el. Crezi însă că pot suporta tovărășia altor femei, pe care să le iubească tot ca pe mine sau mai bine zis așa cum am crezut că mă iubește pe mine. Cu neputință ! Aș deveni și eu la fel cu aceste femei. Aș avea și eu întotdeauna la mine un cuțit sau otravă și apoi, într-o zi...

— Ce vrei, Aceronia ? întrebă Agripina pe o sclavă, care tocmai intrase.

— Pot să vorbesc, stăpînă ?

— Da !

— Nu ne mai îndreptăm spre casa ta din Lucrin, comandantul a schimbat direcția și acum navigăm spre larg.

— Spre larg ?

— Privește, mai adăugă sclava. Farul ar trebui să fie îndărătul nostru și se află la dreapta noastră. În loc să ne îndreptăm spre Puzzoli, ne depărtăm.

— Într-adevăr ! strigă Agripina. Galus !

Un tînăr cavaler se apropie.

— Vreau să vorbesc cu Anicetus.

Galus și Aceronia plecară să caute pe comandant.

— Iată și lumina farului se stinge. Acteea, să știi că se va întîmpla ceva înspăimîntător ! Am făcut rău că am venit la Bauli căci am fost prevenită că mi se va întîmpla o nenorocire.

— Anicetus nu poate veni, spuse Galus.

— Bine, zise Agripina, atunci mă voi duce eu la el. Dar nici nu isprăvi bine să rostească aceste cuvinte, că se auzi un zgomot asurzitor. Tavanul salonului se prăbuși. Din fericire, patul era atît de solid încît putu suporta greutatea lui. O bîrnă ucise totuși pe cavaler.

Cele două femei rămaseră neatinse căci se aflau în celălalt colț al încăperii.

De pe punte se auziră țipete înfricoșătoare, iar strigătele oamenilor din fundul vasului ajungeau pînă la ele.

Mai multe scînduri se desprinseseră și apa inunda acum carena vasului.

Agripina înțelese că fusese sortită pieirii ; privi plafonul care o amenința cu strivirea, simțea și apa care o cuprindea. Zări atunci fereastra deschisă : singura scăpare.

O cuprinse pe Acteea de mînă și amîndouă, îmbrățișate, săriră fără șovăire.

Își dădu însă seama că era trasă spre fund : corabia se îneca și vîrtejul pe care-l forma o apăsa și pe ea. Se afundară timp de cîteva secunde apoi, aproape leșinate, veniră la suprafață.

Cele două femei începură să înoate spre țărm, în timp ce Anicetus, crezîndu-și însărcinarea îndeplinită, vîslea — adăpostit într-o barcă — spre Bauli, unde-l aștepta împăratul.

...Cerul era senin și marea se liniștise, dar distanța ce despărțea pe cele două femei de mal era atît de mare, încît după o jumătate de oră, ele se găseau la vreo doi kilometri depărtare de țărm.

Pe deasupra, în cădere, Agripina se rănise la umăr, astfel că brațul său drept slăbea din ce în ce mai mult.

Văzînd că mama Caesarului nu înaintează decît cu greu, Acteea își dădu seama, deși ea nu se plîngea, că are nevoie de ajutor. Trecu pe lîngă ea și o sili să se sprijine de gîtul ei, cu toate rugămințile Agripinei de a se salva singură și de a o lăsa pe ea să moară.

În acest timp, Nero se întoarse la palatul din Bauli și chemînd alte curtezane, continuă banchetul întrerupt. Ba chiar, porunci să i se aducă o lyră și începu să cînte epopeea asediului Troiei.

El tremura totuși și broboane de sudoare reci îi șiroiau pe frunte. Era pradă unor gînduri înspăimîntătoare : ba i se părea că aude țipetele mamei sale, ba că moartea, străbătînd acest aer cald și înmiresmat, îl atingea cu aripile sale pe frunte.

După cîtva timp, un sclav veni și-i șopti ceva la ureche. Nero scăpă lira din mînă și cuprins de groază, părăsi ospățul.

Curtezanii înțeleseră că se întîmpla un lucru neobișnuit și se grăbiră să-și imite stăpînul : astfel, numai în cîteva clipe sala de adineaori atît de zgomotoasă, deveni tăcută ca un mormînt.

Nero se îndreptă spre camera sa și chemă pe Anicetus care-i făcuse la sosire raportul însărcinării sale. Neîndoindu-se de credința lui, Împăratul îl crezuse întocmai.

— De ce mi-ai spus că a murit ? În acest moment tocmai, a sosit un sol din partea ei...

— Atunci ea vine tocmai din iad, căci eu cu ochii mei am văzut prăbușindu-se tavanul salonului său, am fost martor cînd apa a cuprins-o pînă la jumătatea corpului, am zărit-o cînd s-a aruncat în apă, am auzit cînd striga după ajutor și am observat cînd s-a scufundat.

— Ei bine, te înșeli. Altcineva, sclava Acerонia, a murit, dar nicidecum mama mea, care a reușit să se salveze.

— Cine spune asta ?

— Vestitorul Agerinus.

— L-ai văzut ?

— Nu încă.

— Ce rămîne de făcut ?

— Mă pot încredința ție ?

— Viața mea îți aparține.

— Ei bine, ascunde-te în camera de alături și cînd voi striga „ajutor" să te repezi aici și apoi să spui că l-ai văzut pe Agerinus ridicînd cuțitul împotriva mea.

— Dorințele tale sînt porunci, răspunse Anicetus.

După ce se pieptănă, Nero se culcă și chemă pe solul trimis de Agripina.

Acesta îi povesti toată pățania : Agripina fusese salvată de o barcă tocmai în momentul în care, pierzîndu-și toate puterile, nu mai putea să spere decît într-o minune a zeilor. Barca, înaintînd prin canalul săpat din porunca lui Claudius, ajunsese pînă la țărmurile lacului Lucrin.

De aici, augusta călătoare fusese condusă într-o litieră până la palatul său.

Trimisese apoi numaidecît un crainic — pe dînsul — să vestească pe Împărat că zeii au scăpat-o, dar că pentru moment, fiind foarte ostenită, îl roagă să nu o cheme la Roma și să o lase să se odihnească.

Nero ascultă cu luare aminte pe Agerinus, apoi, punîndu-și în aplicare îndrăznețul plan, aruncă sabia la picioarele sclavului și strigă „ajutor".

Anicetus intră în odaie apucă pe vestitor de umăr și-l predă comandantului gărzii, strigînd în gura mare că Nero era să fie omorît din porunca mamei sale.

Cînd zărise barca, temîndu-se ca nu cumva mînia lui Nero să o urmărească și la Lucrin și nevrînd ca răzbunarea împăratului să ajungă și împotriva tinerei corintiene, Agripina poruncise Acteei s-o părăsească și să înoate singură pînă la țărm.

Aceasta își dăduse seama de gîndurile Agripinei dar orice împotrivire fu zadarnică. Agripina îi făgădui totuși să o cheme de îndată ce primejdia va fi trecut.

Pe măsură ce înainta, Agripina deosebea din ce în ce mai bine luminile aprinse ale portului și freamătul mulțimii.

...De îndată ce Anicetus ajunsese la Bauli, se răspîndise vestea că mama Caesarului pierise în valuri. Știrea ajunsese pînă la Lucrin.

Atunci, toți prietenii, servitorii și sclavii Agripinei — fie că sperau într-o minune, fie că voiau să pescuiască cel puțin cadavrul ce avea să fie adus de valuri la mal, veniră în port unde începură să jelească pierderea stăpînei lor ; dar de îndată ce zăriră barca cu pînze și pe Agripina într-însa, plînsul lor se schimbă în strigăte de bucurie.

Împărăteasa fu deci primită cu onorurile cuvenite și îndelung aclamată de această mulțime. Toată lumea o petrecu pînă în pragul palatului său.

Cu toate că porțile se închiseseră în urma ei, gloata nedumerită și curioasă, amestecîndu-se cu cei din suita Agripinei, cerură să o vadă pe aceea ce purta titlul de „Augusta".

Agripina nu se arătă însă poporului, ba chiar părea foarte înfricoşată, căci ştia prea bine că Nero pedepsea o prea mare popularitate, cu atît mai mult atunci cînd aceea care se bucura de ea era o proscrisă.

După ce se retrase în camera ei, chemă pe Agerinus şi-l însărcină cu misiunea despre care am vorbit mai sus, apoi îşi îngriji rănile şi se culcă.

Deşi pradă unor gînduri înfricoşătoare, ea auzea zgomotul glasurilor de afară ce deveneau din ce în ce mai puternice.

Deodată însă vocile tăcură, torţele se stinseră iar umbra misterioasă a nopţii puse stăpînire pe toată suflarea.

Agripina se înspăimîntă bănuind că toate aceştea îşi aveau rostul lor.

Într-adevăr, numai după scurgerea cîtorva minute se auzi tropăitul unei cete de oameni. Zgomotul se apropie de palat, apoi străbătu coridoarele şi se îndreptă spre camera ei.

Agripina ascultă înspăimîntată acest zgomot ameninţător, împotriva căruia nu putea face nimic, nici măcar să fugă.

Uşa se deschise şi în prag apărură cei trei trimişi ai Caesarului : Anicetus, Hercule şi Olaritus. Agripina bănui după faţa celui dintîi dintre ei că nu mai putea fi nici o speranţă de scăpare. De aceea le spuse :

— Dacă Nero te trimite ca vestitor, înştiinţează-l că m-am însănătoşit ; dar dacă trebuie să fii călăul meu, atunci grăbeşte-te să-ţi îndeplineşti misiunea.

Anicetus se apropie de pat, trase sabia din teacă şi o ridică deasupra Agripinei.

Aceasta se descoperi şi rosti doar aceste cuvinte :

— Blestem asupra fiului meu !

Criminalul o spintecă cu sabia. Astfel muri mama Caesarului.

XI

...Acteea continuă să înoate spre ţărm dar se hotărî să se oprească de cealaltă parte a golfului Puzzoli.

Ea trecu de-a lungul podului lui Caligula, sprijinindu-se pentru a se odihni de stîlpii lui.

Zări însă o strajă pe mal și atunci se îndreptă spre larg.

În sfîrșit, în zare se profila conturul țărmului. Era așa cum și-l închipuia : jos, singuratec și întunecos.

Auzea chiar țipetele și zgomotele ce venea dispre Baïa, de la ospățul împăraoului.

Dar strigătele se pierdeau în depărtare și malul, ascuns de un nor, se depărta de privirile ei.

Puterile o părăseau însă. Toate amintirile duioase ale vieții ei trecute i se perindară pe dinaintea ochilor : i se părea că un bătrîn o aștepta spre uscat, întinzînd brațele spre ea. În același timp însă, avu impresia că o forță necunoscută o trage spre fund.

Strigătele beției îi răsunară în urechi. Nero cînta pe lîră melodii obscene, în timp ce curtezanele dansau. Vru să fugă dar picioarele îi erau țintuite de coroniță de flori ; totuși, în fundul unui coridor văzu din nou pe acel bătrîn. Îi făcea semn să vină la el și ea înțelegea că ar fi salvată dacă l-ar putea ajunge.

Luminile se stinseră și văzînd că dispare sub valuri, dădu un țipăt. Îi răspunse un alt strigăt. Apa îi trecu însă pe deasupra capului și Acteea pierdu orice stăpînire de sine, chiar și conștiința propriei existențe.

Avu apoi impresia că este aruncată din vîrful unui munte și că se rostogolește pînă la vale, unde se împiedică de un bolovan. Nu mai simți nimic , afară de o răceală care în curînd îi va cuprinde tot trupul. Leșină.

Cînd își reveni în simțiri, zorile mijiseră. Era culcată pe țărm, înfășurată într-o mantie largă. Lîngă ea era un bărbat. Semăna cu bătrînul pe care-l visase.

Mi-ai salvat viața ! Spune-mi cum te cheamă ca să pot binecuvînta numele tău.

— Mă numesc Pavel.

— Dar cine ești tu ?

— Apostolul lui Cristos.

— Nu te înțeleg și totuși am încredere în tine. Du-mă unde vrei, te voi urma.

Bătrînul se sculă și porni înaintea ei.

Nero nu ațipise toată noaptea : se temea că Anicetus nu reușise să o omoare pe Agripina, căci nu prea credea

că fusese într-adevăr rănită. Nu vedea decît pe mamă-sa intrînd în Roma și îndemnînd armata și cetățenii la răscoală.

„Desigur, gîndea el, că se va răzbuna pentru toate suferințele din trecut.

La cel mai mic zgomot tresărea, căci deși se purtase urît față de Agripina, se temea totuși de mînia ei.

Dar pe la șapte dimineața, un sol al lui Anicetus îi aduse inelul pe care el i-l dăduse ucigașului și care urma să fie semnul izbînzii.

Plin de veselie, Nero se sculă și strigă că domnia lui, pe care o datorează lui Anicetus, începe de abia din acea clipă.

Trebuia totuși să împărtășească Senatului motivele care-l împinseseră să o ucidă pe Agripina. De aceea scrise la Roma o scrisoare lungă, în care spunea că Agerinus, trimisul mamei sale, fusese surprins pe cînd voia să-l omoare. Adevărata ucigașă, văzînd că fărădelegea ei nu reușise, își făcuse singură seama.

Mai adăugă că ea făurise încă de mult planul de a-i răpi puterea și că era însetată de pofta domniei. O învinovățea chiar de exilul mai multor oameni. Și ca să dovedească asta, chemă înapoi pe pretorii Valerius Capito și Lucinius Gabolus, pe Calpurnia, pe sora lui Silanus, Junia Calvina și pe mulți alții.

De altfel, scrisoarea fu scrisă de Seneca, căci Nero era prea înspăimîntat. De abia dacă putu să o iscălească. Caesarul se hotărî însă să pară îndurerat.

De aceea își despleti părul și schimbă tunica albă cu una neagră ; astfel se arătă sclavilor, curtenilor și pretorienilor.

Vru chiar să se ducă la Lucrin să-și vadă mama pentru ultima oară.

O barcă îl conduse pînă la locul unde mai deunăzi se despărțise de Agripina, străbătu apoi golful, zări locul naufragiului și debarcă pe același țărm pe care coborîse și împărăteasa. Se îndreptă spre palatul unde se îndeplinise ultimul act al dramei. Era urmat de cîțiva curteni printre care Burrus, Seneca și Sporus, care luaseră același aer de tristețe ca și el.

Urcă în tăcere scările palatului și ajuns la capătul unei galerii făcu semn celor ce-l întovărășeau să se oprească.

Dar, ca și cum i-ar fi fost frică să se arate singur în fața moartei, îl luă pe Sporus cu el.

Se opri la ușa camerei Agripinei și-și acoperi obrazul cu pulpana mantiei ; părea că vrea să-și ascundă lacrimile, dar în realitate se șterse de sudoarea care îi șiroia pe frunte.

După un minut de șovăială, deschise ușa și intră în camera mortuară.

Agripina era culcată pe patul său. Nu i se vedeau decît fața și brațele albe, ca de marmoră.

Nero, urmat de Sporus, îngenunche la picioarele patului și privi lung pe cea pe care poruncise să o omoare.

Sclavul privea mirat această ființă fără viață care părea ca o statuie răsturnată.

Dar deodată, fața Caesarului se lumină : de acum înainte tronul, lumea întreagă, viitorul îi aparțineau.

...Viața își urmă cursul. Toată lumea vorbea de primejdia prin care trecuse împăratul și mulțumea Zeilor că Stăpînul scăpase cu viață.

Murmurele și freamătul mulțimii nu ajunseseră însă pînă la adăpostul în care Pavel o ascunsese pe Acteea.

Era o colibă pescărească, așezată pe promontoriul din fața Nisidei.

Toți ascultau de cuvintele acestui bătrîn.

Supunerea lor nu era însă înjositoare, ci respectuoasă : era supunerea copiilor față de părinți, a credincioșilor față de preoți, a elevilor față de profesori...

Încrezătoare în ocrotitorul său și simțind că cineva veghează asupra ei, Acteea îl ascultă pe apostol și se culcă.

Cînd se deșteptă, tînăra corintiană observă pe bătrîn lîngă ea.

— Suferi ? o întrebă acesta.

— Iubesc.

După cîteva clipe de tăcere, Pavel continuă :

— Ce dorești ?

— Un ascunziș unde să pot plînge gîndind la el.

— Ai putere să mă urmezi ?

— Să plecăm, răspunse Acteea, sculîndu-se.

— Cu neputință acum. Tu ești o fugară iar eu sînt un proscris ; de aceea, nu putem pleca decît pe întuneric. Astă seară, vrei ?

— Da.

— Tu care pari atît de ostenită și de firavă, nu te înspăimînți de un drum lung și greu ?

— Fetele din țara mea sînt obișnuite să alerge după căprioare prin pădurile cele mai dese și pe munții cei mai repoși.

— Timoteu, cheamă-l pe Silas.

Pescarul luă mantaua lui Pavel și o puse în vîrful unei prăjini pe care o înfipse în fața casei.

Peste puțin timp sosi un bărbat. Înțelegînd rostul semnalului, el coborîse povîrnișul muntelui Nisida, străbătuse într-o barcă depărtarea ce-l despărțea de promontoriu și bătea acum la ușa casei pescărești.

Acteea tresări la vederea lui ; ea nu văzuse nimic din cele întîmplate căci privea spre Bauli.

Noul venit înaintă spre Pavel și-i spuse cîteva cuvinte într-o limbă neînțeleasă. Apostolul îi răspunse în același grai. Pregătindu-se de drum, Silas îngenunche în fața bătrînului care-l binecuvîntă și ieși.

Acteea privea cu mirare pe Apostol.

Oare cine era acest om atît de blînd ?

Corintiana nu văzuse la curtea lui Nero decît o ascultare înjositoare, înrudită cu groaza și nicidecum o supunere respectuoasă.

Oare existau doi împărați ? Unul strălucitor și bogat, stăpînitor a o sută douăzeci de milioane de oameni și a două sute de mii de soldați și unul sărac, dar cu atît mai puternic ?

Aceste gînduri o munceau într-atît pe Acteea, încît, deși înfricoșată, se hotărî să-l întrebe pe Pavel :

— Stăpîne, spune-mi cine ești ? Cît de mare e puterea ta, căci văd că oamenii ți se supun fără să pară a avea frică de tine.

— Ți-am spus : mă numesc Pavel și sînt apostol.

— Dar ce înseamnă aceasta ? Ești un orator sau un filosof ? La noi, arta de a vorbi este înfățișată prin lanțuri de aur. Oare tu înlănțuiești oamenii prin cuvintele tale ?

— Vorbele mele nu înlănțuie ci eliberează. Nu spun oamenilor că sînt sclavi, ci sclavilor că sînt liberi.

— Nu pricep nimic și totuși, tu vorbești în graiul meu.

— Am stat șase luni la Atena și un an și jumătate în Corint.

— În Corint ? îngînă Acteea ascunzîndu-și capul în mîini. Și e mult de atunci ?

— Cinci ani.

— Și ce făceai acolo ?

În timpul săptămînii lucram, căci nu puteam primi pomana gazdei mele, iar sîmbăta, predicam în temple, propovăduind femeilor modestia, bărbaților milostenia și toate virtuțile evanghelice.

— Da, da, îmi amintesc că mi se vorbea de tine. Oare nu locuiai în casa nobilului Titus Justus ?

— Îl cunoști ? exclamă Pavel cu voioșie.

— Tatăl meu era prieten cu el. Îmi aduc aminte că mi-a spus despre tine : „Iată un sfînt".

— Dar cum îl cheamă pe tatăl tău ? Dar pe tine ?

— Pe el, Amicles, pe mine Acteea.

— Da, numele nu-mi este necunoscut, însă spune-mi pentru ce ți-ai părăsit tatăl și patria ? Ce ți s-a întîmplat ? Spune-mi și atunci, dacă nu mai ai patrie, vei găsi una, iar dacă ai rămas fără părinte, vei afla unul în mine.

— Nu voi îndrăzni niciodată ! Aș muri de rușine.

— Atunci îți voi dezvălui eu crimele mele, mă voi umili în ochii tăi și apoi, la rîndul tău, îți vei putea mărturisi și tu păcatele.

— Ce crime ?...

— Da, fărădelegi pe care le-am ispășit și pentru care — cel puțin așa nădăjduiesc — Domnul m-a iertat. Sînt lucruri de care te vei închina cînd le vei înțelege.

M-am născut la Tars. Nă numeam, înainte de o fi cunoscut pe Cristos, Saul. Familia mea, oameni bogați, era credincioasă lui Augustus care ni se arătase foarte binevoitor. Acolo am învățat știința greacă, tot atît de înflo-

ritoare la noi ca și la Atena. Tatăl meu m-a trimis să-mi desăvîrșesc studiile la Ierusalim.

Acolo era un tînăr, doar cu doi ani mai mare decît mine — Isus — despre nașterea căruia se povesteau lucruri cu totul ieșite din comun.

Un înger apăruse în vis unei fecioare, pe nume Maria, și-i vestise că Domnul hotărîse să fie ea Maica Mîntuitorului. Puțin mai tîrziu, ea se mărită cu Iosif. Acesta crezu la început că va fi dezonorat căsătorindu-se cu o femeie care trebuia să aibă un copil dar același înger îl sfătui să nu se despartă de Maria căci Fiul ei va fi noul Mesia, vlăstar dumnezeiesc.

Tocmai atunci, Augustus poruncise să se facă o numărătoare a locuitorilor și pentru a da ascultare acestei hotărîri, Iosif și Maria, care se găseau la Nazaret porniră spre Bethleem. Aici, pe cînd se aflau într-un staul, Maria dădu naștere unui copil încîntător.

Un înger să arătă păstorilor ce dormeau pe un cîmp alăturat, vestindu-le această naștere.

Lumea veche îmbătrînise, și chiar pierise. Tirul și Sidomul se năruiseră, Cartagina fusese distrusă, Grecia era cucerită, Alexandria arsese. Toată lumea nu asculta decît de un singur om care poruncea prin vocea proconsulilor săi. Dar fiecare își dădea seama că fosta orînduire îmbătrînise și că un lucru nou, proaspăt, tineresc, avea să se întîmple. Nu mai exista dreptate, căci ea nu era poruncită decît de unul singur ; nu mai era libertate, în schimb erau foarte mulți sclavi ; nimeni nu mai credea în religie, căci rugăciunile mergeau către prea mulți zei.

Atunci se ivia un om care îndemna pe oameni să nu facă mai mult decît ceea ce li se poruncește, care sfătuia pe bogați să aibă grijă de cei săraci, care îmboldea pe oameni să se socotească frați, care, în sfîrșit, propovăduia existența unui singur Dumnezeu : era Mesia, cel proorocit de Sfînta Scriptură.

Într-o zi, pe cînd pescuiam cu Petru pe malurile lacului Ghenezaret, Cristos, urmat de mulțime, se urcă în barca tovarășului meu. După ce vorbi mulțimii, porunci acestuia să arunce năvodul. Dar el, săracul, nu mai cu-

teza căci nu prinsese nimic toată ziua. Minune ! De data aceasta, plasa era atît de plină, încît părea că se va rupe, iar barca fu atît de îngreunată încît amenința cu scufundarea. Fiii lui Zebedeu se prosternară atunci lui Isus, dar El le spuse :

De azi înainte nu veți mai prinde pește ci veți propovădui printre oameni. Apoi plecă.

Am aruncat și eu năvodul în acel loc, dar în zadar. M-am răsculat împotriva acelui om.

Într-o zi, pe cînd vindeam mărfurile în templu, primii vestea că vine Isus.

De data asta, faima lui creșcuse : vindecase pe un paralitic în mijlocul deșertului, redase vederea unui orb din Ieriahon și înviase un copil la Naim.

Peste tot poporul îl primea cu flori și cu ramuri de măslin. Credincioșii mulțumeau Domnului pentru minunățiile lui.

Veni pînă în fața templului, dar văzîndu-l plin de negustori și de cumpărători, strigă :

— „Este scris ca lăcașul acesta să fie casă de închinăciune iar voi faceți din el casă de hoți ?"

Am vrut să ne împotrivim. Era peste putință căci tot poporul era de partea sa. Atunci am început să-l urăsc.

Într-o zi, aproape de Paști, am auzit că a fost vîndut de Iuda. Fusese dus în fața lui Pilat din Pont care-l trimisese în fața judecătorului. Dar acesta, negăsindu-i nici o vină, îl îndreptă din nou spre Pilat. Acesta, strîngînd în jurul lui pe preoții cei mari și pe senatori, le-a spus :

— Mi-ați spus că acest om încearcă să răscoale poporul, dar noi nu-l găsim vinovat. De aceea îi voi da drumul.

Atunci poporul strigă : „Azi e Paște și trebuie să ne dai un criminal. Îl vrem pe acesta și pe Barabas".

— Iar eu, continuă Pavel, strigam împreună cu această mulțime dezlănțuită.

În furia ei, gloata îi ceru lui Pilat să-l răstignească și eu, eu strigam împreună cu aceste hiene.

Pilat nu s-a putut împotrivi pînă la urmă poporului ; de aceea el a dat drumul lui Barabas și a predat călăilor pe Isus.

— „Doamne, Doamne, exclamă Pavel, iartă-mi păcatele, Doamne. Stăpîne Atotputernic, te-am petrecut pînă la locul de ispășire, am fost de față cînd ți-au țintuit piroane, te-am văzut cînd ai fost străpuns cu sulița, te-am văzut bînd paharul cu otravă, am simțit cerul acoperindu-se de nori și catapeteasma templului prăbușindu-se, am auzit cînd ai strigat „Părinte, în mîinile tale îmi dau duhul tău", am simțit că la auzul glasului tău pămîntul tremura din adîncuri. Îmi dau seama, Stăpîne, că eram surd și orb, dar, îndură-te, Doamne și iartă-mă pe mine, păcătosul.

Bătrînul rămase cu fața plecată. Se ruga.

Acteea îl privea cu uimire, mirată că un bărbat pe care-l socotea atît de puternic, poate fi atît de umil.

Pavel se ridică și adăugă :

— Aceasta însă n-a fost de ajuns.

Ura mea împotriva profetului s-a îndreptat apoi împotriva apostolilor. Aceștia au ales pe șapte dintre ei să împartă pomană săracilor. Poporul însă s-a răsculat împotriva lui Ștefan care a fost pîrît pe nedrept că a necinstit numele Domnului. A fost osîndit să fie ucis cu pietre și dus afară din Ierusalim. Priveam cum poporul arunca cu pietre în el. Și desigur că el s-a gîndit și la mine atunci cînd, murind, a strigat : „Doamne, Doamne, iartă-le lor păcatul, căci nu știu ce fac".

Fiind un om foarte religios, am fost trimis în Siria pentru a aduce pe calea cea bună pe creștinii de acolo.

Am urmat malurile Iordanului pînă la Capernaum, am trecut pe la lacul Ghenezaret și am ajuns la lanțul munților Hermon. Pe cînd mă aflam în spatele unei coline de unde se pot vedea tot deșertul Damascului și cele douăzeci și șapte de rîuri care-l străbat, fui învăluit de o lumină cerească.

Am căzut cu fața la pămînt și am auzit un glas tainic care-mi șoptea : „Saule, Saule, de ce mă prigonești ?".

— Stăpîne, răspunsei eu tremurînd, cine ești ?

— Sînt Isus ! De azi înainte vreau să propovăduiești cuvîntul meu și să nu-l înăbuși cum ai făcut pînă acum.

— Stăpîne, îngînai eu și mai înfricoșat, spune-mi ce trebuie să fac.

— Scoală-te și du-te la Damasc. Ți se va spune acolo ce ai de făcut.

Cei ce mă întovărășeau nu erau mai puțin uimiți decît mine. Auzeau un glas puternic, dar nu vedeau pe nimeni.

M-am ridicat dar pierdusem cu totul vederea.

Un servitor m-a dus pînă în oraș, unde timp de trei zile n-am văzut, n-am băut și n-am mîncat nimic.

În a treia zi, un bătrîn pe nume Anania veni spre mine și-mi spuse :

— Saule, Mîntuitorul Isus poruncește să-ți recapeți vederea și să fii împărtășit cu Sfîntul Duh !

Ca prin minune, am început să văd. Atunci am îngenuncheat și am cerut să fiu botezat. Am primit numele de Pavel.

De atunci sînt foarte credincios. Am cutreierat Iudea, Asia, Bitinia, Macedonia, Atena și Corintul. Am trecut pe la Siracuza și străbătînd peninsula Siciliei, am coborît în golful Puzzoli, unde ieri am primit niște scrisori de la frații mei din Roma. Mă cheamă acolo, printre ei.

Domnul pregătește calea, căci dînd speranță popoalor, înrăiește pe împărați. Astfel, lumea veche se va prăbuși în același timp și de la vîrf și de la rădăcini.

Groaza răspîndită de Tiberiu, netrebnicia lui Claudius, nebunia lui Nero fac să scadă credința în zei : astfel, împărații și zeii vor dispărea în același timp, unii disprețuiți, alții blestemați.

— Taci ! Taci ! strigă Acteea.

— Care e motivul spaimei tale ? întrebă Pavel cu glas blînd.

— Bătrîne, eu sînt iubita Caesarului.

— Nu faci decît o singură greșeală.

— Dar îl iubesc : niciodată nu voi adora mai mult pe altcineva.

— Tocmai aceasta e greșeala ta, răspunse Pavel, îndreptîndu-se într-un colț și începînd să se roage încet.

XII

La lăsarea nopții, Pavel se pregăti de plecare. Acteea era hotărîtă să-l urmeze și să fugă departe de Nero.

Era stăpînită de aceeași groază ca atunci cînd îl părăsise, dar își dădea seama că dacă ar mai întîrzia puțin și

l-ar vedea, dragostea i-ar reveni căci nu se putea împiedica să-l socotească pe iubitul său doar ca pe un învingător olimpic și nicidecum ca pe un Cesar.

Viața ei se despărțea astfel în două părți cu totul diferite : de o parte dragostea ei față de Lucius era realitatea, de altă parte, iubirea împăratului față de ea, visul.

Acteea ieși din colibă și privi spre golf ; apa era liniștită, aerul curat, cerul luminat de lună iar pămîntul, de farul din Mesina ; nici un semn al înspăimîntătoarelor întîmplări din ajun.

În depărtare, de cealaltă parte a golfului, se zărea pădurea din Bauli. Acteea se opri și se uită suspinînd într-acolo. Pavel se apropie de ea și o întrebă :

— Nu vii ?

— Oh ! tată ! răspunse Acteea, ieri, împreună cu Agripina, l-am părăsit pe Nero. Vasul nostru s-a scufundat și ne-am salvat amîndouă înotînd. Ea a fost luată de o barcă și n-aș vrea să plec de aici pînă ce nu aflu ce s-a întîmplat cu ea.

Pavel îi arătă în zare :

— Vezi flacăra aceea ?

— Da.

— Ei bine, e flacăra rugului său.

Acteea înțelese și înspăimîntată, îl urmă pe bătrîn.

Merseră de-a lungul mării, străbătură golful și se îndreptară spre Neapole. Apoi, la vreo jumătate de ceas depărtare de oraș, cotiră spre dreapta, îndreptîndu-se pe calea Capei.

Pe la ora unu din noapte îl întîlniră pe Silas. Pavel schimbă cu el cîteva cuvinte.

Păstorul se îndreptă apoi de-a curmezișul cîmpului, spre o casă singuratecă unde erau așteptați. Acteea și Pavel îl urmară tăcuți.

Toată lumea era strînsă în atrium. La vederea lui Pavel, îngenunchează cu toți. Bătrînul îi binecuvîntă și trecură apoi în triclinium. Înainte de a se așeza la masă, gazda ceru îngăduința să spele picioarele Apostolului.

Acteea se retrase în altă cameră. O fată cam de cincisprezece-șaisprezece ani o întovărăși și-i aduse cina acolo.

Corintiana era uimită. Tatăl ei nu vorbea despre creștini decît ca despre niște înfumurați iar Nero îi socotea drept o sectă periculoasă și desfrînată.

Pentru el, credincioșii lui Isus erau buni să fie predați poporului atunci cînd acesta cerea răzbunare, sau fiarelor sălbatice, atunci cînd zeii cereau vreun sacrificiu.

Acteea nu se afla decît de o zi în tovărășia lui Pavel, nu cunoștea decît de puține ceasuri pe creștini, dar se simțea atrasă spre ei.

Pe deasupra tuturor, îi socotea ca pe niște ființe foarte credincioase ; de aceea îi înțelegea atît de bine.

Ea se lăsase cîștigată de frumusețile acestei religii care propovăduia ajutorarea celor slabi, mila pentru cei săraci și rugăciunea pentru cei răi.

Plecară în seara următoare și se îndreptară spre locul Volturn.

După ce recunoscu pe conducător, Pavel coborî împreună cu Acteea în corabie.

Ajunși la mal, Pavel întinse bani barcagiului dar acesta nu primi nimic și căzu la picioarele bătrînului, închinîndu-se.

Puțin mai departe, le ieși în cale Silas, care-i conduse pînă la coliba din apropiere.

Nu mai era acea casă strălucitoare din ajun și nici acel ospăț bogat, nu era decît pîinea sărăcăcioasă a unui om necăjit, dăruită cu același respect.

Cel care le deschisese era un sclav. Se ducea la păscut cu oile stăpînului său, avar și hain.

Nu mîncară decît pîine cu apă și se culcară pe paie ; cu siguranță însă că în ochii Domnului, acel om era mult mai vrednic decît bogatul cel mai strălucitor.

După masă, sclavul trecu într-o cameră alăturată și începu să plîngă.

— Oare nu auzi suspinele lui ? întrebă Acteea.

— Ba da. Varsă lacrimi amare, dar numai cel ce pedepsește poate ierta.

Puțin mai tîrziu, gazda veni din nou în acea odaie și se așeză tăcută într-un colț. Se gîndea.

Zărindu-l atît de trist, Acteea se duse la el și-i spuse :

— De ce nu te adresezi acestui bătrîn ? Poate că el ar putea tămădui necazul tău.

— Îți mulțumesc, dar durerile noastre nu se pot alina cu vorbe.

— Necredinciosule ! strigă Pavel. De ce te îndoiești ? Oare nu cunoști minunile lui Cristos ?

— Da, dar Isus a murit. Acum el este în cer, la dreapta Tatălui. Binecuvîntat fie numele Lui.

— Nu ai auzit că a lăsat puterea sa Apostolilor ?

— Copilul meu ! strigă tatăl îndurerat la auzul unor gemete de copil care veneau din odaia învecinată.

— Bătrîne, spuse Acteea, dacă poți ușura durerea acestui nefericit, te rog, fă-o. Nu știu care este cauza necazului său, dar lacrimile sale îmi sfîșie sufletul.

Întreabă-l ce-l doare ; poate ție îți va răspunde.

— Știu ce e cu el : e necredincios.

— Dar cum vrei să cred, spuse sclavul, cînd am suferit atît toată viața.

Niciodată n-am fost liber, întotdeauna mi s-a luat jumătate din pîinea pe care trebuia s-o dau soției și copilului meu.

Fiul nostru, pe care-l iubim mai mult decît orice pe lume, este un nenorocit : e mut și pocit, e blestemat ; și acestea numai din cauza suferințelor prin care a trecut maică-sa. Stăpînul l-a vîndut totuși ieri unor negustători de carne vie care se îmbogățesc din orice nedreptate. Sărmanul de el ! Nu are nici glas să ne cheme în ajutor.

— Dar dacă Dumnezeu l-ar vindeca pe fiul tău ?

— Atunci nu mi l-ar lua căci pentru acești hrăpăreți numai bețesugurile au trecere. Dacă ar fi sănătos, nu ar mai avea nici un preț, căci ar fi un copil ca oricare altul.

— Deschide ușa, zise Pavel.

Sclavul se supuse. Era uimit, se îndoia de puterea bătrînului dar în fundul sufletului său, spera.

Printre lacrimi, Acteea zări un copil de vreo patru-cinci ani, culcat pe paie. Alături de el, mama sa, cu părul despletit, părea asemenea unei statui a deznădejdii.

Pavel ridică ochii spre cer și adresă Atotputernicului o rugă fierbinte.Apoi întinse mîna spre copil și spuse :

— Ia numele Domnului care a creat cerul și pămîntul, scoală-te și vorbește !

Și copilul ascultă și spuse :

— Stăpîne ! Stăpîne ! Binecuvîntat fie numele tău !

Femeia izbucni în lacrimi, tatăl căzu în genunchi, căci copilul era salvat.

Ieșind din odaie, Pavel murmură ca pentru sine.

— Iată o familie de sclavi, a cărei fericire ar putea fi pizmuită și de un împărat.

În noaptea următoare, Pavel și Acteea plecară. Se duseră la Fondi. Astfel, ea vedea din nou locurile pe unde trecuse împreună cu Nero.

Aici, Caesarul fusese primit de Galba. Temîndu-se însă ca nu cumva să-i uzurpe domnia, Nero se grăbi să-l îndepărteze de granițele imperiului pe acest potrivnic.

Înainte de a fi plecat, împăratul îi fură toți sclavii, porunci chiar ca grădinarul lui Galba, fost sclav, acum eliberat, să fie omorît.

Acteea era uimită de felul în care se schimbase orașul. Nimic nu-i mai putea aduce aminte de trecut.

Își continuară călătoria încă trei zile și trei nopți, ascunzîndu-se în timpul zilei, mergînd în timpul nopții.

Erau întotdeauna așteptați de Silas care-i conducea pînă la casa vreunui adept. Noua religie număra încă de pe atunci mulți credincioși, mai ales printre sclavi și oamenii de jos.

În cea de a treia seară plecară de la Veletri, orașul unde murise Coriolan și unde se născuse Augustus și se îndreptară spre muntele Albano. Cînd ajunseră în vîrful lui, luna strălucitoare ieșise de după un nor.

De astă dată, Silas nu-i părăsise dar mergea cu cîteva sute de pași înaintea lor.

În fața mormîntului lui Ascanius însă, se opri și-i aștepta. Apoi, arătîndu-le cu mîna o mulțime de luminițe scînteietoare, le spuse doar un singur cuvînt :

— Roma...

Pavel și Acteea înțeleseră că ajungeau la capătul călătoriei lor.

Bătrînul îngenunche și mulțumi Domnului că după atîtea neajunsuri, reușise să intre în orașul acesta, biruind toate piedicile ieșite în cale.

Acteea se rezemase de mormînt : amintiri duioase, treceau pe dinaintea ochilor săi. Retrăia toate întîmplările petrecute în timpul cît stătuse în capitală.

— Oh ! exclamă Acteea, de ce nu mi-ai spus că mergem la Roma. Nu te-aș fi urmat dacă aș fi știut unde mă duci.

— Nu ne oprim acolo, răspunse Apostolul.

Mai mulți călăreți treceau pe calea Appia. La vederea lor, Silas o luă la dreapta ; Pavel și Acteea îl urmară.

Înaintau de-a lungul cărării dintre calea Appia și calea Latină, neîndrăznind să se apropie prea mult nici de una, nici de alta. După vreo două ore de mers, după ce trecuseră de templul lui Mercur, după ce pătrunseseră în valea Egeria și după ce ocoliseră lacul Almon, ajunseră în fața unei peșteri.

Silas intră și făcu semn să fie urmat. Acteea însă rămase înmărmurită. Cuprinse brațul lui Pavel. Acesta își dădu seama de spaima ei și-i spuse :

— Să nu te temi de nimic ! Domnul este cu noi !

Acteea mai privi o dată cerul înstelat, apoi pătrunseră în subterană.

După ce făcură cîțiva pași, Silas se opri la picioarele unui stîlp de piatră, luă două cremene și aprinse o torță. Apoi exclamă :

— Nici chiar soldații lui Nero nu ne-ar putea descoperi aici !

Cei trei călători înaintau în interiorul peșterii. Torța lumina din ce în ce mai puternic, căci aerul devenea din ce în ce mai rar. Acum, Acteea putea deosebi pereții înalți și pietrele ce le însemnau drumul. Toate aceste lucruri, întunecimea, aceste semne misterioase, acele răsunete necunoscute, o întristau pe tînăra corintiană, dar îi stîrneau și curiozitatea.

Deodată se opri înspăimîntată ; zărise o mulțime de coșciuge iar lîngă ele, femei îmbrăcate în mantii albe, care țineau în mîini torțe aprinse și care se îndreptau toate spre același loc.

Puțin mai departe, se auzi o melodie îngerească. Luminile și mormintele deveneau tot mai dese. Oamenii se înmulțeau. Se apropiau de orașul subteran.

Deodată, sub o boltă largă se zăriră mai multe fete tinere care intonau cîntece de preamărire. Un preot se pregătea să rostească rugăciunile. Apropiindu-se de altar, acesta spuse :

— Fraților, printre noi se află unul mai vrednic decît mine spre a vă vorbi de Dumnezeu. Pavel, apropie-te și binecuvîntează pe frații tăi !

Poporul îngenunche. Acteea făcu la fel.

Viitorul martir se urcă la amvon.

Erau în catacombe...

XIII

Era un adevărat oraș subteran.

Viața pămîntului, a popoarelor și a oamenilor este foarte asemănătoare : pămîntul este răscolit de cataclisme, popoarele de revoluții și oamenii de boli. Fiecare se naște, crește și moare... Vîrsta lor se deosebește numai în ceea ce privește timpul : pentru unul se socotește prin mii de ani, pentru alții prin secole, iar pentru ultimii prin zile.

În acest răstimp, fiecare trece prin epoci de tranziție, care bazîndu-se pe trecut, pregătesc viitorul ; este epoca în care se petrec lucruri ciudate.

Roma trecea printr-o astfel de perioadă. Ea simțea freamătul care întovărășește nașterea sau căderea împărățiilor. Își trăia ultimii ani ai vieții sale păgîne și agoniza, cînd în mijlocul acceselor de desfrîu, cînd în timpul vremurilor de toropeală.

Într-adevăr, îndărătul existenței sale civilizate și măreț, lunecase un nou principiu, distrugător și constructiv în același timp.

În fiecare zi, sub ochii ei sau alături de ea, se petreceau lucruri ciudate, cîntate de poeți ; bărbați, femei sau chiar familii întregi dispăreau fără urmă, cei pe care îi credeau morți reveneau și amenințau sau preziceau prăbușirea lumii vechi.

Focul subteran pîrjolea toate dorințele, bune sau rele ; dar cele rele treceau, pe cînd cele bune rămîneau. Catacombele erau rezervoarele comorilor viitoare.

Erau vechile cariere de piatră, fostele ascunzișuri ale lui Romulus și Scipio, părăsite cînd marmora și porfirul babilonian, granitul Tebei și arama Corintului luaseră locul pietrei. Odată cu nașterea creștinismului, aceste caverne, uitate de toți, deveniră mai întîi lăcașuri de închinăciune, apoi adăposturi sau chiar orașe.

În timpul acesta, ele nu erau decît ascunzători. Orice sclav, orice nenorocit, orice proscris era sigur că va afla acolo mîngîiere și refugiu.

Toți părtașii noii credințe se retrăseseră aici, totuși sus, pe pămînt, nimeni nu observase lipsa lor : numărul acestora nu era încă destul de mare.

Cu toate acestea, viața primilor creștini nu era închinată numai grijii de a se feri de persecuțiuni, ea mai era îmboldită și de trebuința ajutorării fraților care își petreceau viața între zidurile orașului.

Atunci cînd un pericol amenința pe neofitul din cetatea de sus, un ajutor neprevăzut și neașteptat se ivea : de mai multe ori, poarta celulei se deschidea și un necunoscut fugea împreună cu victima. Alteori, cînd prizonierul devenea, prin dorința împăratului, un martir, fie că fusese spînzurat în închisoarea lui Tulus, fie că fusese decapitat în mijlocul pieții, fie că fusese aruncat de pe înălțimile stîncii Tarpeiene, fie în sfîrșit, că era răstignit pe muntele Eschilin, profitînd de întunericul nopții, un bătrîn prevăzător, un tînăr cutezător sau chiar o femeie fricoasă, furau cadavrul destinat fiarelor sălbatice și-l duceau în catacombe, unde devenea un obiect de închinăciune și de respect.

Atunci însă cînd moartea lovea chiar în subterane, o ușurare dumnezeiască îi cuprindea pe toți ; cel plecat din lumea aceasta putea aștepta în liniște judecata supremă.

Erau mormintele pe care le văzuse și Acteea atunci cînd pătrunsese sub aceste bolți necunoscute.

Deasupra cosciugelor de piatră se ridica o cruce, semnul resemnării, un candelabru cu șapte brațe, asemănător celui din templul de la Ierusalim, sau imaginea porumbelului, vestitorul păcii.

Acteea își amintea de fericirea ei trecută : atunci privea razele soarelui și asculta zgomotele pămîntului, așezîndu-se pe un mormînt și rămînînd neclintită.

Pavel, singurul care știa ce se petrece în sufletul ei, sfătuia pe tinerele fecioare să se roage Domnului pentru ca ea să treacă cu sufletul curat la religia creștină și să se închine aceluiași Mîntuitor binefăcător.

Tinerele fete se supuneau, iar corintiana, surîzătoare și cu ochii strălucitori de lacrimi, își unea rugăciunile cu ale lor.

In tot acest timp, decadența lumii păgîne se făcea din ce în ce mai simțită : hotărîrile Romei deveniseră șovăitoare, în timp ce Nero, prințul banchetelor și regele orgiilor, se complăcea în noian de bucurii sau în valuri de sînge.

De îndată ce flăcările rugului pe care fusese arsă Agripina se stinseră, orice remușcare și orice teamă dispărură pentru împărat.

Caesarul rămase departe de Neapole și de Roma, la Bauli, pentru că se mai temea încă de răzbunarea omenească, a zeilor, dar mai ales de cea a senatorilor.

Se înșelașe însă, căci toată lumea se arăta mulțumită de fapta lui. Numai zeii îi pedepseau somnul cu gemetele celei ucise.

Plecă, așadar, înapoi la Neapole.

Aici o regăsi pe Popea și împreună cu ea regăsi și ura împotriva Octaviei care fusese împinsă în brațele lui de Agripina, numai pentru a lupta contra acelei amante puternice și care numai prin uneltirile mamei sale fusese exilată în insulele Pandater.

Suferințele Octaviei înduioșaseră însă mult pe romani. Astfel, nici chiar Nero nu mai îndrăznea acum să-i curme firul vieții, nu fiindcă se temea de remușcări, ci fiindcă-i era teamă că nu va putea invoca nici o scuză.

Într-o zi poporul se răsculă : el cerea reîntoarcerea celei îndepărtate.

Soldații Caesarului se pricepură de minune să înăbușe această răscoală.

Popea triumfase. Veni la Neapole și îngenunche în fața lui Nero.

Împăratul porunci atunci Octaviei să se omoare.

Nici rugămințile exilatei, nici amintirea strămoșului comun — Germanicus — și nici imaginea Agripinei, nu-l hotărîră pe Caesar să renunțe la planul său.

Dar fiindcă Octavia nu avea curajul să îndeplinească singură dorința împăratului, prietenii lui Nero se însărcinară cu împlinirea voinței Stăpînului.

Capul victimei, desprins de trupul ei, fu adus Popeei care înspăimîntată de privirea lui amenințătoare, îi străpunseră ochii cu două cuie înroșite în foc.

Cînd Nero se întoarse la Roma, setea lui de măreție devenise și mai mare : acum însă și senatorii trebuiau să lupte în circuri și porunci să fie pedepsiți cu moartea cei care nu aplaudau la concursurile de cînt.

Însuși împăratul se înveseli și întovărăși, prin melodia lirei sale, focul care mistui Roma.

Dar Popea își dădu seama că aceste serbări trebuiau să înceteze : într-o zi nu se duse să asculte cîntul Caesarului.

Pedeapsa acestuia fu cruntă : moartea.

Nero însă îi făcu o înmormîntare vrednică de renumele său.

Drept răzbunare pentru fapta sa necugetată, fură din nou persecutați creștini.

Credința urmașilor Mîntuitorului crescu și mai mult : în fiecare zi trebuiau mîngîiate alte văduve și alți orfani, în fiecare noapte alte trupuri erau smulse fiarelor sălbatice.

Nero observă că morții sînt furați, de aceea soldații împărătești arestară pe Pavel și pe toți cei care îndrăzneau să nesocotească dorința Caesarului. Numai Silas scăpă.

El fugi pînă la catacombe și vesti creștinilor această tristă întîmplare.

Toți îngenunchiară și se rugară Domnului. Numai Acteea rămase în picioare, căci Dumnezeul creștin nu

era încă și al ei. Dar ridicînd brațele spre cer, rosti aceste cuvinte :

— Mîine mă voi duce la Roma și voi căuta să-l scap.

— Iar eu, răspunse Silas, mă duc lîngă el și voi muri alături de acest sfînt, dacă tu nu-ți vei putea atinge țelul.

XIV

A doua zi de dimineață, Acteea, îmbrăcată într-o mantie lungă, plecă spre Roma. Își luă și un pumnal, căci se temea ca nu cumva să fie oprită de vreun soldat prea zelos și apoi... se gîndea că dacă n-ar fi putut obține iertarea lui Pavel ar fi pătruns în închisoare și ar fi dat această armă Apostolului, ca să-l scape de o moarte rușinoasă.

Așadar, ea rămăsese tot o păgînă, căci încă nu aflase că noua religie glorifică pe martiri și că ceea ce pentru nobili înseamnă o rușine, era pentru credincioși un nimb de fericre.

Ajunsă la porțile Romei, simți că genunchii o părăsesc ; pentru a nu cădea, trebui să se sprijine de un copac.

Cauza acestei emoții era limpede ; avea să revadă pe cel pe care-l părăsise în seara sărbătoririi Minervei.

Simțea că renaște și nu era frămîntată decît de un singur gînd : va regăsi oare pe Lucius sau pe Nero, pe învingătorul olimpic sau pe împărat, pe amant sau pe călău ?

Auzise de moartea Octaviei și pe a Popeei, nu aflase însă împrejurările în care ele își petrecuseră ultimile clipe. Era sigură că împăratul nu avea pe nimeni în preajma sa și de aceea spera că poate îi mai rămăsese amintirea dragostei față de ea, iubire care pentru Acteea însemna totul.

Astfel, în a cincisprezecea zi a lunii, într-o dimineață însorită, tînăra corintiană străbătu poarta orașului și intră în cetatea Caesarului.

Străzile erau pline de lume care se îndrepta grăbită spre Forum. Acteea urmă această mulțime, al cărei drum ducea și spre Palatin, unde socotea să-l întîlnească pe Nero.

Drumul ce se întindea între Coelius și Aventin era acoperit cu covoare orientale și presărat cu flori.

Ajungînd în colțul Palatinului, ea văzu statuile zeilor Patriei, îmbrăcați în haine de sărbătoare și avînd fruntea împrejmuită cu coronița de lauri.

O apucă spre dreapta, pe Calea Sfîntă, adică pe acolo pe unde trecuse în triumf.

Mulțimea, din ce în ce mai numeroasă, se îndrepta spre Capitoliu, unde aveau loc, pe semne, serbări. Acteea trecea însă nepăsătoare : ea nu urmărea decît un singur țel, acela de a-l vedea pe Lucius.

Ajunsă în dreptul templului lui Remus și Romulus, o coti spre stînga, trecu prin fața statuilor lui Phoebus și a lui Jupiter Stator, urcă scara care ducea spre Palatin și se opri în vestibulul unui palat măreț : castelul aurit al Caesarului.

Aici, se desfășură înaintea ochilor Acteei o vedere ciudată ; în fața ușii atriumului se afla un pat ridicat pe un piedestal de fildeș și acoperit cu purpură.

Corintiana tremura din tot corpul. Broboane de sudoare rece îi șiroiră pe frunte, căci zărea un pat nuptial.

O pornire ascunsă a sufletului o sili să întrebe pe o sclavă ce trcea, care era rostul lui : se sărbătoarea nunta lui Nero.

Sîngele i se urcă în obraz. În acele clipe uită tot și de catacombe și de cei care o adăpostiseră și de creștinii care puseseră atîta speranță în ea.

Strînse pumnul și plecă spre Capitoliu pentru a vedea pe noua sa potrivnică, pe cea care-i răpise dragostea lui Nero.

Trecu prin fața închisorii și ajunse la templul lui Jupiter Capitolin. La picioarele statuii zeului zări zece bărbați, fără mărturia cărora nunta nu era legală. Iar ceva mai departe pe mireasă, acoperită cu un văl gros ce o împiedica să fie recunoscută.

În acest moment, marele preot se apropie de împărat și cu glas hotărît îi spuse :

— „*Lucius Domitius Claudius Nero, îți dăruiesc pe Sabina ; fii soțul, prietenul, proteguitorul și tatăl ei. Te proclam stăpînul bunurilor sale, pe care ți le încredințez*".

Preotul uni mîinile mirelui și ale miresei și coborî vălul de pe obrazul acesteia : în fața zeilor și a oamenilor, Nero se însura cu fosta lui sclavă, cu sora lui Sporus.

Corintiana își dădu atunci seama de sentimentul pe care-l avusese întotdeauna față de această fată ; ura instinctivă a unei femei pentru care avea să-i devină rivală.

Nero se unea cu ființa care-i aparținuse ei, cu cea asupra căreia avusese drept de viață și de moarte, dar pe care o lăsase să trăiască, nebănuind răul pe care avea să i-l facă.

Pe cînd Acteea privea uimită pe Sabina, mirii se îndreptară spre poarta templului unde erau așteptați de patru cavaleri romani, fiecare ținînd în mînă o statuetă a unui zeu binevoitor și de patru nobile, purtînd cîte o făclie de lemn de brad. Se urcară pe o litieră descoperită, iar Caesarul îmbrățișă în ochii tuturor pe noua împărăteasă : mulțimea aplaudă și ură tinerilor căsătoriți viață lungă și fericită.

Acteea îl urmă, crezînd că se vor întoarce la palatul lui. Nero. Se înșelase însă. Împăratul voia să arate poporului pe noua lui stăpînă : de aceea, organizase mari serbări pe stadionul din Cîmpul lui Marte, în Forum, în teatrul lui Pompei și chiar în grădinile Octaviei.

Toată ziua, întărită de focul geloziei, Acteea urma cortegiul lui Nero căci acesta nu se întoarse la palat decît seara.

Acteea se furișă în interiorul zidurilor ; Caesarul de acum contrar lui Tiberiu, lăsase toate porțile deschise, netemîndu-se de răzbunarea poporului. Cruzimea sa, îndreptată numai contra nobililor și dușmanilor religiei păgîne, plăcea mulțimii de acea Stăpînul era iubit de plebe.

Nimeni nu băgase de seamă prezența Acteei : îmbrăcămintea ei albă îi dădea aspectul unei nuntașe.

Se duse de-a dreptul în camera nupțială și se ascunse în spatele unei perdele ; rămase acolo timp de două ore, cu mîna încleștată pe mînerul pumnalului.

După trecerea acestui răstimp, se auziră zgomote de pași. Sabina, întovărășită de Clavia, intră în odaie. Nobila o ajută să se dezbrace.

...Puțin după ce Clavia plecase, un țipăt înfiorător făcu să răsune pereții încăperii : Sabina o zărise pe corintiană.

Acteea se repezi asupra ei. Fosta sclavă îngenunche și imploră milă. Deodată ochii ei fură străbătuți de o licărire de speranță :

— Tu ești Acteea ?

— Da, dar spune-mi cine ești tu ? Sabina sau Sporus ? căci ochii mei nu pot deosebi pe unul de celălalt.

— Din păcate, nici el, nici ea.

Acteea scăpă pumnalul din mînă.

Ușa se deschise și mai mulți sclavi intrară, aducînd statuile zeilor. Îl văzură pe Sporus îngenuncheat, iar lîngă el o femeie leșinată. Își dădură numaidecît seama de cele întîmplate.

O luară pe Acteea și o aruncară în fundul închisorii palatului împărătesc.

Acolo îl întîlni pe Pavel și pe Silas.

— Te așteptam, îi spuse Apostolul.

— Am venit la Roma pentru a te salva.

— Și neputînd obține libertatea mea, ai venit să mori împreună cu mine.

— Nu este adevărat, răspunse tînăra fată, te-am uitat cu desăvîrșire ; sînt o nenorocită care nu merită nici milă și nici iertare.

— Așadar, îl mai iubești ?

— Nu, nu mai pot avea nici un sentiment pentru el. Sînt însă o smintită și nimeni, nici un om și nici un Dumnezeu nu va fi destul de puternic ca să mă vindece.

— Amintește-ți că Cel ce poate tămădui trupul, poate izbăvi și sufletul. Mai poți spera, dacă te căiești.

— Din păcate...

— Așează-te lîngă mine ; îți voi vorbi despre Tatăl Tău. Acteea îngenunche în fața bătrînului care îi povesti toată noaptea despre minunile Domnului.

Dimineața, Acteea era pregătită să primească taina botezului.

De acum înainte, oastea Domnului se mărise cu încă o credincioasă.

Apostolul nu ascunse Acteei sacrificiile pe care va trebui să le facă : mai întîi dragostea sa, apoi poate chiar viața.

Într-adevăr, în fiecare zi oamenii împăratului veneau să caute noi victime.

Fiecare se grăbea să îndure martiriul suprem și să se jertfească pentru cruce. Acteea însă era împăcată la gîndul că va putea muri împreună cu Pavel pentru credința lui Cristos, care preamărea virtutea.

În timp ce creștinii îngenuncheați se rugau Domnului, Anicetus apăru în pragul celulei dar rămase uimit la vederea acestui spectacol.

— Ce vrei ? întrebă Pavel pe cel care îndeplinea însărcinarea de judecător și de călău în același timp.

— O vreau pe Acteea.

— Nu te va urma, căci nu-ți aparține.

— Este însă a Caesarului.

— Te înșeli. De aici înainte nu este decît a Domnului.

La auzul acestor cuvinte, Acteea leșină căci își dădea seama că Pavel avea dreptate și că prin cuvintele sale o despărțise pentru totdeauna de Nero.

— Atunci te voi duce pe tine în fața împăratului, spuse Anicetus, făcînd semn soldaților să-l ia.

— Sînt gata să te urmez, căci știu că a sosit timpul să dau socoteală cerului de viața mea pămîntească.

Caesarul vru să condamne pe bătrîn să fie răstignit, dar fiindcă el era cetățean roman, pedeapsa îi fu schimbată în aceea a decapitării.

Nero asistă la execuția Apostolului și făgădui poporului un spectacol mai măreț pentru ziua în care trebuie sărbătorită pomenirea morții dictatorului Iulius Caesar.

XV

Caesarul făgăduise lupte de gladiatori ; murmurele mulțimii încetară pe dată, căci nimic nu o putea bucura mai mult.

Altădată, vînătoarea de animale și luptele de gladiatori erau despărțite ; Pompei însă le împreunase. El pusese să lupte douăzeci de elefanți contra Getulilor, care reușiră să-i ucidă în mare parte.

De aceea, în anul 523, Scipio Nasica și P. Lentulus schimbară elefanții cu pantere. Poporul însă părea dezgustat de asemenea lupte.

Segurus introdusese întrecerile între hipopotami și crocodili. Sylla pusese să fie fugăriți o sută de lei, Pompei trei sute, iar Caesar, patru sute.

Augustus poruncise să fie uciși, pentru desfătarea poporului, vreo trei mii cinci sute de urși, pantere și lei, aduși din deșertul african.

Ceilalți împărați se întreceau unii pe alții : astfel, Titus, într-o singură vînătoare, pusese să fie nimiciți vreo cinci mii de fiare sălbatice.

Dar nici unul nu fusese atît de strălucit ca Nero acum : apa Nilului și deșertul egiptean îl făceau să dispună de lei, tigri, pantere și crocodili, iar prinșii de război și creștinii înlocuiră destul de bine, dar cu mult mai multă economie, pe gladiatori. Nu aveau atîta îndemînare ca ceilalți, însă erau mult mai curajoși și mai doritori de moarte : destul pentru a ațița curiozitatea mulțimii.

Cetățenii Romei se îndreptară așadar, spre circ. Caesarul se grăbise să asiste la această sărbătoare. El ducea cu sine un arc cu săgeți, căci din cînd în cînd îi plăcea să dea dovadă de talentele sale. De multe ori, înduioșat de suferințele, sau mîniat de neîndemînarea fiarei, o străpungea cu săgeata sa înveninată.

După ce ovațiunile destinate lui Nero se potoliră, carele cu gladiatori intrară în arenă. Printre ei se vedeau și figuri de patricieni și chiar de nobili care voiau să fie pe placul lui Nero.

Luptătorii defilară cu săbiile scoase prin fața Stăpînului : tăișul lor strălucea în bătaia razelor de soare.

Caesarul alese primele trei perechi care trebuiau să lupte, apoi hotărî ca prima parte a spectacolului să se termine prin sfîșierea de către fiarele sălbatice a doi creștini, o femeie și un bărbat.

...Primii doi gladiatori intrară în arenă.

Se apropiară unul de altul. Primul aruncă un fel de plasă asupra celuilalt, dar acesta reuși să îndepărteze lațul. La rîndul său, aruncă un cuțit asupra adversarului. Nu-l nimeri însă. Începură să se fugărească : era o cursă macabră, în care moartea hrăpăreață pîndea pe unul sau pe celălalt, la fiecare minut.

Deodată, secutorul — primul gladiator — se împiedică de faldurile mantiei sale. Cu o mișcare sprintenă și-o desprinse și o aruncă în lături. Numai atunci, mulțimea își dădu seama că luptătorul nu era altul decît un nobil roman, Festus ; așadar, interesul pentru luptă creștea.

El reuși să-și ajungă adversarul și să-i împlînte un pumnal în piept.

După dorința poporului, învingătorul ucise pe cel învins. Mulțimea aplaudă la vederea acestui spectacol, căci primul se arătase un ucigaș îndemînatec, iar al doilea, primise moartea cu multă seninătate.

Alți luptători pătrunseră în incintă. Erau doi dueliști : profesorul și elevul. Apariția lor stîrni uimire. Aplauzele deveniră zgomotoase. Ele încetară însă brusc la semnul Caesarului : lupta avea să înceapă.

Nu luptau decît cu săbiile, însă agerimea cu care le mînuiau era atît de desăvîrșită, încît numai cu multă greutate se putea urmări lupta lor : o întrecere pe viață și pe moarte.

Mai întîi, profesorul părea că va învinge, dar curînd elevul rănit, știu să-și recapete echilibrul și-l sili la rîndul său pe maestru să se retragă.

Lupta mai continuă cîtva timp fără ca vreunul din potrivnici să pară mai puțin puternic și îndemînatic decît celălalt. Nero trimise un sol să ofere celor doi adversari, care zăceau acum la pămînt într-o încordare supremă, semnele eliberării. Amîndoi erau însă morți.

Cînd următorii doi audabați apărură, poporul izbucni în rîsete. Într-adevăr, ei erau nevoiți să lupte orbește, căci

erau legați la ochi. Erau, mai bine zis, nu doi adversari, ci doi condamnați.

Dar în momentul în care aveau să-și măsoare puterile, Anicetus predă lui Nero o scrisoare. Îngrijorat, împăratul părăsi circul, poruncind ca jocurile să continue.

Mulțimea era bucuroasă căci de acum înainte ea conducea ordinea competițiilor.

Cei doi se urmăriră cîtva timp, nedispunînd de alte mijloace decît de auz. Erau de rîsul gloatei care-și bătea joc de neputința lor.

Tăișul săbiilor îi răni însă pe amîndoi. Atunci, unul din ei se culcă la pămînt, sperînd că astfel va putea surprinde pe celălalt. Nu se înșelase, căci reuși să lovească de moarte pe potrivnicul său.

Un stentor anunță pe învingător.

Trebuiau să urmeze întrecerea dintre cei doi creștini și fiarele sălbatice.

Privirile mulțimii scăpărau de ură. Ea se îndrepta împotriva prizonierilor. Mulți trădau și un sentiment de milă : pentru animale însă.

Porțile arenei se deschiseră.

Fu adusă o femeie înfășurată într-o mantie albă, răpitor de frumoasă, care fu țintuită de un copac.

Mai intră și un tînăr care, după cum era obiceiul, se putea folosi de arme pentru a se apăra. Așadar, el se putea salva pe el și totodată avea îngăduința să scape de pieire și pe prizonieră, mai ales că dacă reușea să doboare primele trei fiare, era eliberat și el și tovarășa sa. Cei mai mulți însă refuzau să lupte, preferînd martiriul.

Tînărul roman făcu deci semn să se scoată armele de prisos căci nu vroia să afle scăpare. Îngenunche și începu să se roage Domnului. Deodată însă auzi murmurul prizonierei.

— Silas, ai milă d mine. Știu că ești obișnuit să te împotrivești fiarelor. Dacă ai primi lupta, ne-am putea salva.

Silas ascultă, căci era sigur că va putea oricînd muri pentru Isus. Ceru un cal și o sabie și porni la luptă.

În acest moment, un taur furios fu îndreptat spre el. Silas îl lăsă să se apropie și cînd animalul nu fu decît la

zece pași de el, îl săgetă. Fiara, neînspăimîntată, porni în urmărirea atacatorului. Ocoli de trei ori amfiteatrul și apoi, văzînd că fuga lui este zadarnică, se năpusti asupra Acteei. Silas veghea însă.

Cu repeziciunea unui fulger, el sări pe spinarea taurului, îl apucă cu mîinile sale vînjoase de coarne, îl țintui pe loc și îi înfipse sabia în grumaz. Bestia se poticni, căzu și muri.

Acteea leșinase însă. Numai aplauzele mulțimii îi vestiră prima victorie a lui Silas.

După ce namila fu scoasă din arenă, tînărul sirian ceru alte arme : i se dădu un arc și niște săgeți, căci acum avea să lupte cu un leu.

Acesta păși liniștit, încrezător în puterea sa, în mijlocul arenei. Nu zări nici un dușman, căci Acteea era ascunsă de ramurile copacului de care fusese legată, iar Silas stătea nemișcat în dosul unui stîlp.

Regele animalelor era însă prea curajos : îndrăzni să se apropie de Acteea. Săgeata creștinului îl nimeri însă între picioare.

Leul se opri nedumerit, neștiind dincotro venea acest dușman nevăzut.

Silas se luă pe urmele fiarei. După o întrecere aprigă, tot îndemînarea prizonierului învinse. O a doua săgeată atinse fiara. Înnebunită de durere, ea se năpusti asupra luptătorului. Păstorul o răpuse însă, reușind să-i împlînte sabia în grumaz. Leul căzu lovit de moarte, dar Silas plăti cu viața îndrăzneala lui.

În mijlocul aplauzelor mulțimii, trupul victimei și al fiarei fură duse afară din arenă.

O panteră fu lăsată liberă înlăuntrul circului. La început părea atîtată de mirosul de carne proaspătă și de speranța unei prăzi îndestulătoare.

Minune ! La vederea Acteei, întocmai ca un copil ascultător, sprijinindu-se pe labe, se tîrî pînă în fața fostei sale stăpîne. Acteea o recunoscu pe Phoebe.

Entuziasmat, poporul ceru eliberarea victimei. Lybicus se îndreptă spre corintiană și-i tăie legăturile. Noua neofită a creștinismului nu primi triumful oferit de mulțime.

Ba era chiar întristată că nu murise ; acum cînd nu mai avea dreptul să iubească, acum cînd era îndepărtată de tatăl său, acum cînd era lipsită de Pavel și de Silas...

Odată cu căderea serii, își aduse aminte că viața ei este închinată unei familii ; se îndreptă spre catacombe.

. . . . . .

A doua zi, romanii aflară că scrisorile primite de Caesar, vesteau răscoala legiunilor din Spania și din Galia, comandate de Galba și de Vindex.

XV

Trei zile mai tîrziu, pe un timp ploios și rece, trei călăreți înaintau tăcuți pe drumul ce ducea la Roma.

Păreau triști și mohorîți, întocmai ca ziua cea întunecoasă. Cerul plumburiu dădea acestor călători un aspect și mai posomorît.

Deodată, întîlniră un țăran.

— Veniți de la Roma ?

— Da.

— Ce se spune despre Aenobarbus.

— Că ar fi reușit să fugă.

— Încotro ?

— Spre Neapole.

Plecînd, țăranul strigă : „Trăiască Galba, moarte lui Nero".

Strigăte asemănătoare se auziră în același timp.

Ceva mai departe, călăreții întîlniră cîțiva soldați.

— Cine sînteți ?

— Partizani ai lui Galba. Îl căutăm pe Nero.

— Vă urăm să aveți mai mult noroc decît am avut noi. În drumul nostru am întîlnit un om pe care l-am asemuit cu fostul Caesar. Numai după ce l-am omorît ne-am dat seama că ne-am înșelat...

Calul călătorului se poticni. Un pretorian trecea pe șosea.

— Să trăiești, Caesar, exclamă el, recunoscîndu-l pe Nero.

Năpăstuit de o soartă nemiloasă, tiranul trebuia să fugă de răzbunarea cruntă a foștilor săi tovarăși de arme.

Știm cum se născuse răscoala contra împăratului : popoarele subjugate de oarba lui ambiție, înlănțuite de crunta lui mînie, stoarse de pofta lui hrăpăreață, se uniseră și în aceeași pornire se năpustiseră spre faldurile mărețe ale stindardului dătător de o viață mai liberă, mai bună, mai fericită.

Toți comandanții armatelor nu așteptau decît un singur semnal pentru a se arunca întocmai unor fiare lacome împotriva Romei hîde. Unul singur, Virgilius, maimarele Germaniei de Nord, se hotărî să rămînă credincios, nu Stăpînului, ci patriei.

Mai trebuia doar o singură scînteie. Vindex era gata să prilejuiască aprinderea pîrjolului. Pentru aceasta însă, avea nevoie de o unealtă. Alegerea sa căzu asupra lui Galba.

Trimise așadar, acestuia scrisorile și planurile luptei. Dar șovăiala celui ce fusese exilat departe de Roma, fu mai puternică : Galba distruse misivele.

Vindex nu se dădu bătut. El apăru în mijlocul sfatului bătrînilor ce se ocupau de soarta Galiei și știu, prin cuvinte măiestre, să aţîțe mînia lor contra Caesarului, acest monstru cu chip de om.

Galba adună poporul în Forum și se pregătea tocmai să-i vorbească, cînd strigătele se auziră din toate părțile :

— Vrem să domnești peste noi !

...Curînd, Nero avu prilejul să citească proclamația lui Vindex. Fu mînios nu pentru că trădătorul amintea toate crimele sale, dar pentru că îl socotea drept un foarte prost cîntăreț ; mîndria lui era rănită. Scrisese Senatului, făgăduind un milion de sesterți celui ce-l va omorî pe Vindex.

În acest timp răscoala se întindea în Spania și Galia.

Galba își făcuse o gardă de călăreți și instituise un fel de senat. Vindex, auzind de prețul capului său, răspîndi vestea că este gata să se predea celui ce-i va aduce capul lui Nero.

Toți generalii și curtezanii Caesarului își părăsiră Stăpînul de îndată ce simțiră că puterea acestuia scădea.

Unul singur îndrăzni să se pornească împotriva galilor.

Cele mai vestite popoare ale Galiei, sequanii, equii și arvenii, se uniră sub semnul drapelului lui Vindex. Locuitorii Vienei, din păcate, neînflăcărați cum erau ceilalți, de dragostea de patrie, nu veniră la luptă decît din ură față de lyonezi singurii care mai rămăseseră credincioși împăratului de la Roma.

Cele două armate potrivnice se opriră în fața orașului Besançon. Oștile își pregăteau planul de bătaie. Deodată, un crainic se depărtă de tabăra lui Vindex și se îndreptă spre Virgilius, comandantul legiunilor germanice.

Peste un sfert de ceas, cele două căpetenii pătrunseră în același cort. Nimeni nu ne-ar putea spune ce au vorbit cei doi bărbați. Cronicarii susțin însă, că după ce Vindex i-a dezvăluit planurile sale politice adversarului și după ce l-a asigurat că nu luptă decît în interesul lui Gabla, Virgilius trecu de partea revoltatului și declară că se unește cu el, pentru a porni lupta împreună împotriva Romei.

Deodată însă, spre flancul drept se auziră țipete înfricoșătoare.

O solie se îndrepta spre legiunea germanică. Soldații crezuseră că sînt atacați și scoaseră armele. Cei doi șefi nu reușiseră să-i potolească ; atunci se văzu un spectacol înspăimîntător : oameni ce se înlănțuiau în groaza morții, soldați ce porniseră la război fără ordinul mai marilor lor, luptători ce se sfîșiau cu sălbăticie.

Numai în timp de două ore, galii pierdură douăzeci de mii de oameni, pe cînd germanicii numai șaisprezece mii.

Învinșii se retraseră dar își păstrară pozițiile, căci acum nici potrivnicii lor nu mai îndrăzneau să-i atace.

A doua zi de dimineață, învingătorii observară că toți galii plecaseră și că pe cîmpul de bătălie nu mai rămăsese decît un singur cort : înlăuntrul lui zăcea Vindex, străpuns de propria-i sabie. Sărmanul, disperat că zorile unei epoci de libertate se îndepărtaseră tocmai în momentul în care fericirea unui trai tihnit părea asigurată, se omorîse singur.

În același timp, în Spania, viața lui Galba părea a fi în pericol. Cei ce se uniseră cu el, temîndu-se de răzbunarea lui Nero și căindu-se de trădarea lor, se întoarseră împotriva bătrînului și era chiar să-l omoare.

Înfricoșat de urmările unei lupte zadarnice, Galba se retrase în micul orășel Clunia. Porunci să fie ridicate ziduri și își clădi o adevărată fortăreață.

Curînd însă recăpătă curaj. I se preziseră lucruri îmbucurătoare. Zeii erau de partea lui. Din acel moment, socoti că era de datoria lui să lupte pentru întronarea spiritului de dreptate și de adevăr.

Cît despre Nero, el nu se neliniștea prea mult de această răscoală ; din contră, poate chiar că se bucura, căci acum, pretextînd războiul, putea pune noi dări.

Dar cînd fu înștiințat că răscoala se întinde și că aproape o sută de mii de gali luaseră armele, își dădu seama că trebuia să ia oarecare măsuri.

Singur, umblă din casă în casă și-și recrută o nouă gardă. Apoi, declară mulțumit că se va duce în tabăra dușmanilor, fără nici un fel de arme, căci știe prea bine că la vederea lui, revoltații se vor căi, vor arunca armele și-i vor fi din nou supuși.

Peste cîteva zile, vestitorii îi anunțară izbînda legiunilor romane, înfrîngerea galilor și moartea lui Vindex.

Nero se bucură mult de aceste vești și făgădui poporului să cînte în fața lui chiar în acea seară.

Îndreptîndu-se spre arena circului, Nero văzu lucruri ciudate : o statuie a sa era acoperită cu un sac. El știa că numai acei ce se făceau vinovați de moartea vreunui părinte erau acoperiți cu un sac înainte de a fi aruncați în Tibru ; mai departe, zări un nobil care se certa cu sclavii săi. Aceștia cereau un răzbunător.

. . . . . .

...Spectacolul începu prin cîntul unui corifeu care intona o poemă ce vorbea despre un om care-și ucisese fratele și mama. Melodia era întovărășită de gesturi. Cînd povesti moartea fratelui, cîntărețul, întorcîndu-se spre Caesar, imită pe un om care bea ; cînd vorbi despre moartea mamei, înfățișă o femeie care se înneca. Poporul aplaudă mult pe corifeu, căci pricepea că aria sa făcea

aluzie la Claudius și Agripina. Însuși Caesar, inconștient, rîse cu poftă, fie din cauză că nu mai simțea nici o rușine, fie pentru că dorea să nu se arate supărat de această bătaie de joc.

Nero își începu cîntul. Toată lumea îl asculta tăcută. Nimeni nu aplaudase apariția artistului.

Numai cînd împăratul pronunță următoarele cuvinte : „Soția, mama și tatăl meu, cer moartea fiului rătăcit", se auziră zgomote îngrijorătoare și strigăte de entuziasm prefăcut.

Caesarul înțelese rostul acestor zgomote și plecă grăbit de pe scenă. În fugă căzu și se răni la obraz. Leșină.

Adus pe o litieră la palat, se închise singur în camera sa. Scrise cîteva ordine, menite să fie hotărîri ucigătoare. Într-adevăr, plănuia să se răzbune pe gali, să otrăvească pe toți senatorii, să dea foc orașului și să dezlănțuie împotriva acestui popor nerecunoscător, mînia fiarelor sălbatice.

Pentru prima oară, Nero era neliniștit ; își dădea seama că era pierdut.

Noaptea avu chiar un vis îngrozitor : era pe o corabie care se îneca.

A doua zi avea loc banchetul făgăduit. Toți senatorii veniseră. Fu un ospăț cum nu se mai văzuse de mult. Însuși Nero cînta din lira sa o melodie în care-l batjocorea pe Vindex.

Deodată, un crainic veni și-i anunță că noul Împărat, Galba, fusese proclamat. Nero păli.

Se simțea pierdut. Mînia lui nu mai cunoscu margini.

Se îndreptă grăbit spre camera sa și porunci să fie chemată Locusta.

XVI

De astă dată, împăratul avea nevoie de știința otrăvitoarei chiar pentru el.

În timpul nopții, vrăjitoarea prepară un venin puternic pe care Nero îl încuie într-o cutie de bronz, a cărei singură cheie o deținea numai el.

...Zgomotul revoluției lui Galba surprinsese tot imperiul. De data aceasta era vorba de răscoala organizată a unui patrician, vestit prin cinstea și prin inteligența lui.

La toate acestea, se adăugau și noile nemulțumiri ale poporului.

Într-adevăr, Caesarul întîrziase aducerea grîului sicilian, așa că romanii erau amenințați cu foametea. Corăbiile nu aduceau hrană pentru mulțime, ci nisip pentru circuri.

Icelus, tovarășul lui Galba, fusese scos din închisoare de către prietenii săi. Îi fu lesne să atîțe mulțimea la răscoală, cu atît mai mult cu cît reușise să descopere plăcile de aramă pe care Nero scrisese planul său : Roma să fie arsă pentru a doua oară.

Mulțimea înfuriată, neîndrăznind să-l atace încă direct pe Stăpîn, începu să dărîme statuile ce-l înfățișau.

Nero se pregătea să se arate poporului, pentru a-i cere iertare, dar ieșind din palat și văzînd mulțimea atît de mînioasă se grăbi să se ascundă în grădina lui Servilius. De acolo, trimise căpeteniei pretorienilor un sol. Acesta însă sosise prea tîrziu.

Galba propusese cu puțin timp mai înainte, o mare sumă de bani în schimbul ajutorului pe care îl vor da pretorienii. Caesarul nu putea oferi nici pe sfert.

Cu toate acestea, el nu pierdu toate speranțele. Odată cu venirea nopții, Nero ieși din ascunzătoarea sa travestit în sclav, și începu să cutreiere orașul nădăjduind să găsească vreun ajutor : dacă nu brațe vînjoase, cel puțin banii tovarășilor săi de desfriu. Zadarnic însă.

Părăsind orice nădejde, Nero se îndreptă spre palatul său, de unde voia să ia tot aurul și toate bijuteriile.

Intrînd însă în camera sa, scoase un țipăt de uimire : tovarășii săi fugiseră furînd tot ce era mai de preț.

Atunci se îndreptă spre cutia de bronz în care ascunsese otrava, dar și ea dispăruse și împreună cu ea, pierise orice speranță de a scăpa de rușine.

Strigă după ajutor. Sporus, Epafrodisus și Faunus intrară în cameră. Caesarul porunci sclavului să-l cheme pe gladiatorul Spiculus sau pe oricare altul care ar fi vrut să-l omoare.

Dar nimeni nu se încumetă să se supună voinței lui. Atunci Caesarul vru să fugă că să se arunce în Tibru. Faunus însă îi prilejui o scăpare : să se ascundă în casa sa, situată la o mică depărtare de Roma.

Nero acceptă.

. . . . . .

— De la cine este această scrisoare ? întrebă Nero pe Sporus, care-i întindea niște plăci de aramă.

— De la Faunus.

— Și ce vestește ?

— Senatul te-a declarat dușman al Statului și te caută pentru a te da pe mîna călăilor.

— Pe mine ? Pe Caesar ?

— Nu mai ești Caesar, ci numai Domitius Aenobarbus, trădătorul patriei și condamnat la moarte.

— Și care sînt chinurile destinate vînzătorilor de țară ?

— Li se rupe îmbrăcămintea, sînt strînși între brațele unei furci, sînt plimbați în Forum și pe Cîmpul lui Marte și apoi sînt bătuți pînă ce mor.

— Dar mai pot fugi.

— Unde ?

— Prin această gaură voi ajunge într-un coridor care mă va duce la Ostia.

— Uiți că a fost astupată.

— De cine ?

— De mine și de toți ceilalți sclavi ai tăi.

— Dar de ce m-ați închis, ca pe Libianus ?

— Ca să mori ca el.

— Așadar, toată lumea vrea să mor ?

— Da, toți în afară de mine, care am venit aici ca să-mi dau sufletul odată cu tine.

— Într-adevăr, tu-mi ești credincios.

— Te înșeli, nu e credință, ci răzbunare.

— Dar cu ce m-am făcut vinovat față de tine ? Ți-am dăruit tot ce am avut, pînă și numele.

— Tocmai din această cauză te urăsc. Favorurile tale erau înjositoare. Darurile tale erau umilitoare. Chiar ieri, în loc să mă omori, m-ai lovit ca pe un netrebnic.

— Iartă-mă Sporus.

— Cu toate acestea, continuă sclavul nebăgîndu-l în seamă, aș fi putut să te salvez tot așa după cum te-aș putea chinui. Ar fi fost foarte ușor să nimicesc plăcile pe care erau însemnate planurile tale, după cum a fost simplu să-ți răpesc otrava pregătită și să te las astfel să mori cu încetul.

— Uiți că mi-a mai rămas acest pumnal răspunse Nero, scoțînd un cuțit de la brîu.

— Da, dar tu nu vei îndrăzni să te folosești de el.

— Nimeni nu mă va găsi aici.

— Speranță deșartă, căci tocmai acum am spus unui centurion unde te afli.

— Mă voi omorî, spuse Caesarul, căutînd să-și împlînte cuțitul în piept, dar neîndrăznind să-și curme firul vieții singur. „Ce mare artist va pierde lumea prin moartea mea".

. . . . . .

Se auzeau zgomotele călăreților care-l căutau pe Nero. Intrară în casă și-l văzură pe împărat tremurînd de spaimă. Un cavaler se apropie de el și-i străpunse gîtul cu ascuțișul unui pumnal.

Caesarul muri în chinuri...

. . . . . .

O tînără femeie căpătă învoire de la Icelus să îngrijească cadavrul fostului tiran.

După ce-l spălă, îl înfășură într-un giulgiu alb și-l înmormîntă cu multă pietate în grădina acelei căsuțe.

Tristă și mîhnită, se îndreptă spre catacombe : dragostea învinge orice piedică.

. . . . . .

În mijlocul camerei zăceau trupurile lipsite de viață ale celor doi servitori : Epafroditus și Sporus. Otrava pregătită pentru Caesar îi ucisese pe amîndoi.

XVII

Astfel, în al treizeci și doilea an al vieții sale, în ziua în care se comemora moartea Octaviei, Nero își aflase pedeapsa meritată.

Dar această înmormîntare tăinuită față de toți, stîrni bănuielile mulțimii. Mulți erau siguri chiar că Caesarul ajunsese pînă la Ostia și că se îmbarcase pe o corabie siriană.

Douăzeci de ani după moartea sa, un tînăr care pretindea că este Nero, apăru în mijlocul parților, cei mai credincioși supuși ai ultimului Caesar.

Mulți supuși, și printre ei mai ales creștini, înfățișau pe Nero ca pe un Anticrist care trebuia să se mai arate o dată și care avea din nou să ridice templul din Ierusalim.

Legendele mai dăinuie încă și astăzi : astfel se explică de ce Nero este pomenit de toți.

Oare cînd colbul destinului își va așterne mantia lui prăfuită peste mormîntul fostului Caesar ?

AL. DUMAS

NERO SI ACTEEA

ISBN 973-95067-1-2

EDITURA CONDOR

Lei 71